

Models odelecons

Espècie de revista, butlletí o lo que sigui

Octubre 2017

Nº 45

INDEX

Editorial	2
Per començar.	
De la mà dels modèlics Pere Amengual	3
Cinquanta anys	
Els llocs de la nostra memòria - J. Sancho - M. Amengual - J. Bauzá - T. Bennasar - B. Fons - B. Moll - S. Salom - J. Sunyer - R. Umbert - B. Tauler	5
Entrevista	
Agustí Serra Domingo Mateu	27
El nostre convidat	
Enric Benito Jaume Gual	39
Taula Rodona	
amb els capellans que compleixen 50 anys de ministeri	46
- J. Bauzá - B. Català - P. Orpi - S. Salom - B. Tauler - R. Umbert	
Col·laboracions	
- Guillem, un modèlic singular Toni Bennasar	55
- Aproximació a la persona de Mns. Lluís Ladària Ferrer Andreu Genovart	61
- El gran repte del papa Francesc i del mallorquí Ladària Sebastià Salom	64
- Bartomeu Català Barceló; la persona. Gabriel Pérez	66
- Antoni Vadell Ferrer. Perfil d'un nou bisbe mallorquí. Josep Garau	71
Opinió.	
- Què vol dir "intercanvi missioner" Sebastià Salom	73
Cròniques	
- Cronicó Jaume Gual	75
- VI Diada Cultural dels Amics del Seminari a Campanet. Miquel Jaume	77
Cavil·lades d'un desenfeinat	
- El pilot automàtic Jaume Sancho	79
Convocatòria	60
Anècdotes i contarelles	74

Consell de redacció:

Pere Amengual, Toni Bennasar, Jaume Gual, Domingo Mateu, Sebastià Salom, Jaume Sancho.

Disseny i edició:

Macià Llabrés

Editorial

Fa dos anys – en ocasió de la Taula Rodona a la que amablement els Amics del Seminari ens convidaren a parlar sobre la nostra revista – vàrem plantejar la possibilitat d'assegurar la seva continuïtat obrint un procés de recanvi dels actuals membres de la redacció per alguns "Amics del Seminari" disposats a prendre'n el relleu. No pensàvem encara aleshores en cap mecanisme concret de successió, però ja entrevèiem el camí a seguir.

A vegades el mateix esdevenir dels fets fa que aquests mecanismes es vagin configurant tot sols. En el cas que ens ocupa així va succeir: Després del darrer número de l'any passat, i sense esperar-ho gens, el nostre condeixeble Biel Rosselló va exposar la seva decisió de deixar definitivament la seva tasca de dissenyador i maquetista de la revista i fer-ho ja d'una manera immediata. Això va suposar per a nosaltres un seriós problema: Un dissenyador o maquetista no s'improvisa ni tothom serveix per a ser-ho. En Biel ho havia fet magníficament i no era gens fàcil trobar-li un adequat substitut. Venturosament vàrem decidir apel·lar ja a les noves generacions i demanàrem ajuda a Macià Llabrés que hi accedí amb tanta il·lusió com encert: va ser la primera incorporació d'Amics del Seminari.

Una vegada comprovat que aquest era el camí més adient, vàrem entendre també que aquest mecanisme de relleu seria més efectiu si s'anava fent progressivament, sense ruptures però també sense tardances, per això decidirem que a partir d'aquest mateix número s'incorporarà també a l'equip un altre estimable reforç: el nostre amic Pere Amengual, el qual a partir d'ara exercirà ja el càrrec capdavanter de coordinador de la revista, perquè no se tracta d'incorporar manobres, sinó responsables. Gràcies per acceptar.

Una vegada dit això – i fent ara referència als continguts d'aquest número – demés de les habituals entrevistes hi trobareu com a dos blocs destacables: un primer conjunt dedicat als cinquanta anys de sacerdoci dels nostres condeixebles, on molts d'ells manifesten els seus sentiments i records davant aquest fet. L'altre es dedica especialment a donar compte d'alguns fets molt significatius per a nosaltres o per a l'Església mallorquina en aquests darrers mesos, amb especial menció al nou bisbe Antoni Vadell i al nou càrrec eclesial del mallorquí L. F. Ladària, com també un sentit record del nostre estimat Guillem Ramon i al nou llibre sobre en Bartomeu Català, etc. Esperam que tot plegat sigui del vostre interès.

Per començar

De la mà dels modèlics

Pere Amengual

Aquests al·lots, del curs 54/55 del Seminari de Mallorca que de mal nom avui coneixem com a Modèlics, es feren grans: alguns deixaren el Seminari, un bon grapat s'ordenaren de preveres, n'hi va haver que es secularitzaren, uns són missioners, altres, professors, jubilats...tots festegen la setantena. Un dia començaren a posar per escrit allò de què parlaven a les trobades que adesiara, peus davall taula, organitzaven entre ells per mantenir el contacte, compartir inquietuds, idees i sentir-se units, per tal que quedàs constància escrita de les seves activitats, de lo que havien parlat i, a la vegada, tenir informats els companys que, per un o altre motiu, no havien pogut ésser-hi presents.

Acordaren escriure a les acaballes de 2002 i el gener de 2003 veia la llum el primer número de "Modèlics i modelicons" -la nostra revista, en paraules seves- subratllant el títol amb una llegenda ben expressiva "*Espècie de revista, butlletí o lo que sigui*", originalitat, si més no, que ja des dels seus inicis no li faltaria.

All llarg dels anys, allò que va començar com una petita publicació de caire intern per a compartir els condeixebles, ha esdevingut la història més meravellosa mai contada d'aquells temps que visquérem al Seminari de Mallorca els anys cinquanta, seixanta i setanta del segle passat, de l'abans d'aquells anys i del després, que és l'ara; i, a les seves planes, hi batega la memòria de cent anys de l'església i del poble de Mallorca.

Aquests al·lots, els mugué a escriure la nostàlgia dels anys de Seminari? Sí, sens dubte, a més del sentiment d'amistat que els uneix per tantes vivències que han compartit en el seu pas per aquest món. Però no es deixaren enfonsar pels sentiments com en un fangar. "Modèlics i modelicons" parteix d'un passat que ja identifiquem com a "de llums i ombres", i analitza el present i mira cap al demà. Desfilen per les seves pàgines actors d'aquesta història, alguns d'ells protagonistes importants, mitjançant entrevistes, comentaris, el relat d'històries personals, la descripció d'activitats,

d'estudis, de treballs; exposen les seves planes idees, opinions; hi té lloc la crítica que re-genera i conhorta i, fins i tot, s'hi pot veure una línia de pensament que jo qualificaria, per emprar només una paraula, d'obert. Al seu baül dels records hi romanen una munió de foto-grafies, la revista Antorcha, el Cronicó, entre altres joies per a guardar que no es facin malbé. Els Modèlics han fet tornar gran la Revista, en el sentit més expressiu de la paraula gran, la Revista ha arribat a la seva majoria d'edat i és gran de contingut, de participació i de forma; a les seves planes hi trobareu la nostra història, la del seminarista, la del que va deixar, del que és capellà, del que és missioner, del que es secularitzà i ha format una família, la del curs, la de l'intel·lectual i erudit, la del qui treballa amb les mans, la dels qui guarden la fe i la dels que diuen que no creuen... la teva i la meva, ens hi quedam retratats.

Aquests al·lots del curs 54/55 obriren camí i han tirat envant la Revista. De la seva mà els Amics del Seminari ens incorporam amb satisfacció i ganes al Consell de Redacció de Modèlics i modelicons per, valga la redun-dància, donar una mà en la seva continuïtat, que avui els qui la fundaren són conscients que ja no és només d'ells sinó de tots, de la qual cosa n'estic segur se'n senten humilment gojosos. Gràcies, al·lots.

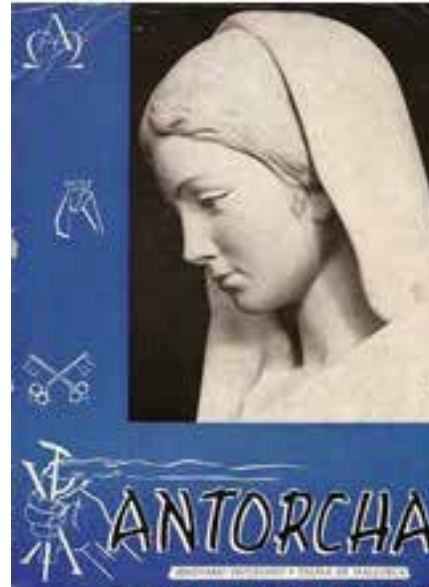

Caminam ja, amb aquest, pel número 46. L'objectiu és avançar cap al cin-quanta, després al seixanta, al setanta-cinc, fins arribar al cent i més. Tots els que vos sentiu Amics del Seminari estau convidats a pujar al carro de Modèlics i modelicons. És el medi d'expressió excel·lent on podeu gravar l'experiència de la vostra vida, ex-positar la vostra crítica, anàlisi, opinions del temps passat, del present i del demà. Siau tots benvinguts.

Confidencialitat.

MODÈLICS i modelicons és una revista privada i els escrits que conté no suposen mai manifestacions públiques dels seus autors: són tan sols comenta-riis espontanis, amistosos i confidencials entre amics i per a amics, sempre de caràcter privat.

Demanam, per tant, que se respecti aquest caràter privat i confidencial.

Cinquanta anys "Els llocs de la nostra memòria"

(SEGONA PART)

Jaume Sancho

En el número proppassat, en un petit escrit meu per introduir aquesta sèrie d'escrits com-memoratiu del cinquantenari de l'ordenació sacerdotal dels nostres condeixebles, us deia el següent:

"En aquest número i el següent hi trobareu alguns testimonis d'algunes de les nostres vivències més estimades d'aquests cinquanta anys; són algunes espi-pellades de les nostres vivències d'aquest darrer mig segle que guardam com a petits tresors. Són, com veureu, moltes i ben diverses, com ho han estat també les nostres vides, però per damunt aquesta diversitat entre nosaltres, jo hi destaca-ria un fet incontestable i ben ostensible: tothora hi ha surat una forta, pertinaç i enriquida amistat que ha sobreviscut sempre estable sobre tots els nostres can-vis i circumstàncies personals.

Per tot això en donarem gràcies a Déu el proper dia 16 de juny en la celebra-ció de les noces d'or sacerdotals dels nostres companys, que més que amics som germans."

Acompanyats pel bisbe Sebastià que, com a bon amic, volgué compartir amb nosaltres aquella diada commemorativa a Monti-sion de Porreres – de la qual en Jaume Gual en dona complida recordança en el "Cronicó" d'aquest número – vàrem celebrar amb gran goig un dia memorable on, amb la quasi absoluta assistència de tots els condeixebles, ens reunírem a missa i taula i compartírem l'alegria comuna.

En aquestes pàgines que adjuntam tot seguit trobareu, doncs, la continuació d'aquelles re-cordances personals de cadascun de nosaltres que encetàrem en el número anterior. Són, dèiem aleshores, "petites espi-pellades" de les nostres més recordades vivències d'aquests da-rriers cinquanta anys que ara commemoram.

Sentiu-les no com articlets descriptius o narratius de fets importants en si mateixos, sinó com a manifestacions íntimes nostres que avui volem compartir amb vosaltres.

Cinquanta anys:
"Els llocs de la nostra memòria"

LA MEVA TRAJECTÒRIA

Miquel Amengual

Amb motiu dels 50 anys de la nostra ordenació sacerdotal vull manifestar la meva reflexió del que he viscut.

El meu primer camp de treball fou a Pollença. Era el tercer vicari a una població on, a més dels tres vicaris, hi havia el rector i dos sacerdots jubilats. Recentment vaig agrair la invitació d'un grup de pollencins que em convidaren a una conferència sobre la història del Club Juvenil de Pollença. Jo n'havia estat el promotor i fundador. El club aglutinava joves i al·lotes, férem possible mantenir un espai de relacions sanes entre la joventut del poble. El fet de retrobar-me amb ells va despertar en mi nous sentiments d'alegria i records de la meva entrega generosa en un temps de fervor postconciliar.

Després de tres anys a Pollença, vaig estar només cinc mesos a Sencelles, perquè convidat pel "Verbum Dei", animat pel bisbe Rafael i empès per l'esperit missioner viscut al seminari, vaig anar al Perú, per primera vegada. Era el gener de 1970.

Vivíem a Piura formant equip en Sebastià Franch, en Tomeu, un jove de Lloseta i jo. Ens encarregàvem dels joves de Piura "Juventud en Marcha", del culte de l'església de San Francisco de la ciutat i de la parròquia de Cerromochu, que estava a 70 quilòmetres de Piura travessant part del desert de Sechura. Els divendres viatjava a aquella parròquia, amb 8 o 10 joves i al·lotes voluntàries, que es quedaven als "caseríos" per fer escola als nins i ensenyar a cosir a màquina a les

al·lotes. El dilluns tornàvem a Piura.

En els "caseríos" de la parròquia hi vivien unes 17.000 persones, prop del cabalós riu Chira. A la zona sols hi havia quatre propietaris, grans terratinents d'unes terres fèrtils i aptes que produïen dues collites cada any d'arròs. Un dels quatre terratinents, en Carlos Sheifer, bon amic nostre, després d'una trobada amb Jesús i del coneixement de la doctrina social de l'Església, decidí preparar els seus treballadors perquè arribassin a ser, ells també, propietaris de terres. Curiosament després vingué la reforma agrària del president Juan Velasco Alvarado, que tengué molt d'èxit en aquelles terres.

El darrer diumenge de 1970, a mitjanit, un terratrèmol afectà greument tota la regió nord del Perú. Ens afectà a nosaltres, jo em vaig despertar i vaig sortir com vaig poder d'entre les runes que havien caigut damunt la llitera on dormia. Un mes més tard d'aquest desembre catastròfic la gent encara dormia al carrer. Nosaltres ja havíem reparat la nostra casa, però ens manaren tornar a Espanya.

Vaig optar per quedar-me a la península i col·laborar amb els grups del Verbum Dei, fet que em donà l'oportunitat d'estudiar i fer la llicenciatura en teologia a les Facultats de Deusto (Bilbao), Salamanca i Burgos. Vaig fer la tesina que vaig titular "L'home nou segons sant Pau". Un Pau caigut del cavall, troba el sentit a la seva vida, predicant a Crist i formant comunitats frateres de seguiment a Jesús.

Tal volta, en el meu veure, era un poc el que pretenia el Verbum Dei. Jo admirava i vivia la pobresa i el treball juntament amb tots, en un fons de reivindicació dels drets de la dona. A Valladolid (Villanubla) vàrem construir una casa d'exercicis espirituals. A Madrid vaig aconseguir el carnet de fontaner i d'instal·lador de gas butà. A València vaig instal·lar tota la fontaneria d'aigua freda i calenta al poblat de "Siete Aguas". Quan vàrem acabar aquella obra a València, vaig demanar unir-me a un equip que residia a San Francisco de Califòrnia. Obert a les necessitats pastorals d'aquella ciutat, em vaig comprometre amb aquella diòcesi en contra de la voluntat d'en Jaume Bonet, fundador del Verbum Dei, i em vaig distanciar del grup.

Incardinat a la nova diòcesi, el bisbe Quinn em nomenà vicari de "Holly Angels" després de la parròquia de "Saint John the Evangelist", a més Director Espiritual dels Cursos de Cris-

tiandat. Vull recordar que sempre que un germà descobria l'alegria de Jesús, jo revivia en el meu interior l'alegria de la meva primera trobada amb Jesús als meus 13 anys, a tercer de batxiller, on arrencà la meva decisió d'entrar al seminari. A San Francisco teníem ben clar que no bastava la trobada amb Crist, sinó que calia donar-lo a conèixer. Per això ens ajuntàvem als grups i comunitats bíbliques per a un millor coneixement i seguiment de Jesús i

la seva sensibilitat amb els més pobres. Foren sis anys inoblidables i de grans amistats amb immigrants, especialment de Mèxic, Nicaragua, San Salvador i Guatemala.

Tenint en compte la feble salut dels meus pares i l'ofertament de D. Teodor, vaig venir a Mallorca com a rector de Mancor de la Vall, poble proper a Inca i tranquil. Quan varen morir els meus pares em destinaren a Andratx com a rector solidari.

Però un dia i un altre em cridà D. Teodor demanant-me anar al Perú per ajudar a Pere Llompart. Als pocs mesos d'estar allà, va morir en Pere i vingué com a rector de Sant Joan Maria Vianney el condeixeble i gran amic Joan Bauzá.

Compartint les responsabilitats a mi em tocà donar una empenta al col·legi, que engrandírem notablement, la catequesi dels joves i la delegació de Mallorca Missionera, que em donà la possibilitat de conèixer "in situ" tots els grups de missioners i missioneres mallorquins al Perú, que ens reuníem feliçment a Lima, almanco un cop cada any.

Després de 6 anys, vaig tornar a Mallorca, com a rector de les parròquies de Sant Joan i Vilafranca. Després vaig passar a Selva i vivia a Campanet amb el condeixeble Joan Parets.

Ja prop dels 40 anys com a capellà en actiu al servei de l'Església Universal, vaig pensar jubilar-me als 65 anys. Però, abans de retirar-me del meu ministeri clerical, a les vacances d'estiu, vaig viatjar al Perú per elegir una esposa i fer camí junts. L'elegida fou na Margarita Isabel Molina. Tenim una nina encantadora, com el regal més valuós del Senyor, després de la seva gràcia.

Actualment, amb un 33% d'invalidesa corporal i conscient, més que mai, de la gran distància que em separa de la sensibilitat de Jesús per als més pobres, continuu el camí per seguir-lo. Empeltant i sembrant al nostre hort la llavor que al seu temps em donarà fruit, m'ensenyen a esperar la misericòrdia del Déu Amor que farà possible, a la fi del temps, la trobada amb Jesús ressuscitat, juntament amb tots els que per mi han pregat i també amb tots els qui per mi l'han trobat.

Cinquanta anys: "Els llocs de la nostra memòria"

RECORDANCES DE MANACOR

Joan Bauzá

Hagueren de passar quinze anys, des que em varen ordenar, per obtenir allò per al que més m'havien il·lusionat, una guarda, una parròquia, l'ofici de pastor de comunitat. L'any 1982, per boca del Vicari episcopal de la zona IV, l'estimat don Pep Estelrich, m'arribà la proposta de ser rector dels Dolors de Manacor. Havia estat els primers cinc anys de capellà al col·legi Lluís Vives, havia passat tres anys a Roma, i en portava set a Ràdio Popular. La Providència em permeté gaudir d'aquesta primera experiència parroquial durant cinc anys. Els fidels n'estaven orgullosos de la seva església que havia estat coneguda com "la Seu xiqueta", i sobretot del campanar.

De Manacor record moltes coses, com la importància de la religiositat popular. La convivència entre tres parròquies amb tres rectors i tres consells parroquials. L'ample ventall de grups i activitats: el tracte amb l'Ajuntament, amb el patronat de Sant Antoni i les desfilades de dimonis, els esports a Jordi d'es Recó, les dones que feien hòsties, la fundació d'un Consell parroquial, els vitralls de la cúpula intentant reflectir els vuits vents del món, la litúrgia anyal prou preparada, Càritas, la comunió als malalts els primers divendres. I, per de prompte, el Sant Crist de Manacor.

Davant el Sant Crist

Festa de Sant Antoni

I record anècdotes: encara no feia tres dies de la meva arribada i la gent m'aturava al carrer donant-me l'enhorabona. "Vostè ha vingut, i el rellotge ja funciona", i jo no en sabia ni poc ni gens de la feta. Una altra: sortint del convent una senyora m'enflocà gran renyada en català perquè m'havia atrevit a no dir la missa en castellà. Una tercera, quan ja havia deixat Manacor, vaig saber que m'havien posat una multa per un cartell de Setmana Santa que s'havia col·locat al mostrador d'una botiga, i que, un oficinista de l'Ajuntament l'havia pagada d'avergonyit que estava de la denúncia. I la que deu ser la primera vegada que cont: la persona que més vaig ajudar monetàriament i moral, coincideix amb la persona que va intentar, fins quasi reeixir-ho, agredir-me físicament; en honor seu, diré que temps més tard tingué amb mi detalls prou bonics.

Cinquanta anys: "Els llocs de la nostra memòria"

LLUMS I OMBRES

Toni Bennasar

Perquè vaig entrar al seminari? Si hom m'hagués fet aquesta pregunta quan encara era un infant segur que hagués contestat: "perquè vull ser capellà".

A Sencelles, igual com ens contà en Paco Ramis en l'entrevista que li feu en Domingo Mateu, també vengué el bisbe Hervàs de visita pastoral. El mestre ens havia assignat una frase a cada un. Jo havia de dir: "Yo quiero ser sacerdote". I el següent, que en la seva vida laboral ha fet de picapedrer, havia de dir: "Y yo obispo". (Record que el bisbe, quan el sentí, es posà la mà al cap).

Per a mi aleshores ser capellà significava ser una persona important: culta, respectada, amb autoritat, dedicada a una missió una mica misteriosa i que... "sabia llatí".

Però no seria correcte si no afegís que l'ambient que vivia en la meva infància era immensament religiós i, com a bon fill, calia seguir un camí coherent amb el pensament de la família. Aquest era el motiu pel qual, davant l'assídua pregunta de "què vols ser, Toni, en ser gran", només hi havia una resposta possible i coherent: "Vull ser capellà". I el meu pare, mig rient, solia afegir: "Sí, capellà o forner" (aquest era el seu ofici).

I encara hi podríem afegir diverses circumstàncies que alimentaren aquesta idea; un seminari nou, espaiós i solejat, on hi havia alguns dels meus millors amics sencellers, i també el fet de tenir alguns familiars capellans o monges, etc.

Com vaig viure els 13 anys de seminari? Mentiria si digués que m'ho vaig passar malament. M'agradava aquell ambient. Era com un món en petit, però ben estructurat. Teníem les nostres festes, jocs, passejades, esplais i, sobretot, un recolzament constant del compromís de ser capellà que ens permetia superar l'enyorança dels primers anys i sublimar aquells instints i desitjos que haurien pogut entorpir la decisió de ser-ho. Com en sabia D. Guillem Payeras, amb les seves estratègies i enginy, de fer-nos oblidar tot el que havíem deixat en el nostre estimat poble.

Però, era vertaderament una decisió? O era més bé un desig d'agradar els meus pares? Sé que mai no és un sol motiu el que precedeix una acció i no tenc cap dubte que el desig de ser un bon fill ajudava a mantenir la voluntat de seguir en el seminari. Crec que mai durant els 13 anys de seminari no em vaig plantejar deixar-lo. Com podia donar aquest disgust als meus pares?

El seminari era més que la casa on em preparaven i formaven. Era el lloc que possibilitava el goig de sentir-me amic de Jesús i un escollit per a una missió "ultramundana" molt valorada llavors.

Aquesta sensació "inconscient" però real es feu palesa el dia de l'ordenació sacerdotal. Quan

abandonava el seminari ho feia amb nostàlgia, amb una certa tristor. Allà havia passat 13 anys de la meua joventut. Allà havia sublimat molts de sentiments, entre els quals cal citar l'amistat i companyia del sexe femení. Quantes coses amagaven aquelles parets de Son Gibert!.

I arribà el primer destí: Mancor, un poble on la parròquia tenia un rol preponderant. La sala de cine era de la parròquia, el camp de futbol i el teleclub també. Tot això em feia sentir important. Era conscient que la gent em necessitava, comptava amb mi. La meua paraula era decisiva en moltes qüestions. M'hi vaig entregar amb cos i ànima.

La proximitat de la casa d'espiritualitat de Sta. Llúcia em propiciava un aliment espiritual quasi constant. Eren poques les setmanes que no pujàs al santuari per participar de qualque acte de reflexió cristiana. Aquesta circumstància a la vegada que em nodria també m'estimulava a mantenir viva la meua entrega. Aquesta circumstància em feu sentir molt a prop del Verbum Dei encara que mai no m'hi adherís.

Però a mida que passava el temps vaig començar a qüestionar-me si estava fent el que jo volia i, després d'un llarg període de reflexió, vaig fer per ventura la primera decisió transcendental i la més difícil de la meua vida: secularitzar-me. Decisió molt dolorosa i presa després de patir molts de dubtes. (Els companys que han hagut de donar aquesta passa saben què estic dient). Però vull deixar clar aquí que en cap moment no implicà pèrdua de la fe que tenia en Jesús. Únicament atenyia a la forma de viure-la.

Si ara hagués de fer una anàlisi dels factors determinants en la presa d'aquesta decisió em resultaria molt complicat perquè foren molts encara que, entre molts d'altres, hauria de citar-ne dos: el descobriment de racons poc desenvolupats de la meua persona i la creixent necessitat de compartir la meua vida amb una persona del sexe femení. (La trobada de la persona adequada ha resultat extraordinàriament gratificant en tots els nivells imaginables, i aquesta experiència plaent i "auto-realitzant" és la que em fa incompreensible el manteniment de l'obligatorietat del celibat).

A partir d'aquell moment em vaig dirigir a l'ensenyament secundari. Després d'uns anys de formació a Barcelona per treure'm la titulació corresponent vaig estrenar-me com a professor a Pius XII i, superades les oposicions de filosofia, vaig ser destinat a l'Institut Madina Mayurqa.

La meua relació amb els alumnes sempre fou càlida i sincera. Puc afirmar que al final de cada curs quasi sempre havia aconseguit que em considerassin un amic. Pens que la percepció que tenien de mi no era únicament la del professor que els volia inculcar uns coneixements, sinó la d'algú que els volia ajudar a ser persones autònomes perquè entenguessin la llibertat no només com allò que els alliberava de les cadenes externes

sinó també de les coaccions internes. (Sovint tenim més enemics dedins que defora).

Els temes que havia de tractar propiciaven una autèntica comunicació amb els alumnes. Tant les classes d'ètica com les de filosofia o psicologia em donaven l'oportunitat de tractar temes molt propers als seus interrogants existencials: qui som, per què estem aquí, què hem de fer, què ens espera, etc. I puc afirmar amb tota veritat que no em costà gaire captar la seva atenció i sintonitzar amb ells.

Aquest treball també m'ajudava a mi a reconduir la meua actitud. Era com un sensor que m'avisava quan la meua conducta no era coherent amb el que els explicava. (No ment si dic que a vegades he enyorat aquell tipus de relació). I no tenc cap dubte que la formació del seminari i les vivències pastorals em capacitaren per a aquesta labor, que sempre vaig exercir amb molta motivació.

Com veig ara, als 50 anys de l'ordenació sacerdotal, el fet d'haver pertangut al presbiteri mallorquí? Certament amb llums i ombres.

Les ombres poden referir-se als anys de formació. La psicologia actual té clar que un nin on es pot realitzar i créixer més salubrament en tots els aspectes és en la llar d'una família que respecta el procés normal de la seva infància, adolescència i joventut. Un internat impedeix en part aquest procés tenint els educadors una meta, que és comuna a tot el col·lectiu, i et forcen perquè hi arribis, prescindint de les teves característiques personals.

També veig ombres en la inadequació entre la formació rebuda en el seminari i la crua realitat exterior. Era una formació teòrica, gens dirigida a la pastoral. En quantes situacions imprevistes em vaig trobar, per a les quals no em sentia preparat!

Però també veig llums vigoroses. La més preuada de totes és la fe en Jesús que em nodrien en aquell espai i que encara dirigeix les meues passes. Com també consider llums el cultiu d'actituds com la honestat, l'ordre, l'afició a l'estudi, la disciplina, i tantes altres que m'inculcaren en aquella casa. I com no, una amistat entre els condeixebles que el temps ni la distància no han pogut minvar.

Quina és la meua adhesió actual a l'Església? Una adhesió afectuosa. Som conscient dels seus defectes, incoherències i temors. N'hi veig molts. Però malgrat tot, l'estimo perquè és la meua i patesc sempre que sent dejectar-la amb raó o injustament i m'alegra davant qualsevol símptoma de regeneració.

Cinquanta anys:
"Els llocs de la nostra memòria"

ESTADA A LLUCMAJOR

Bartomeu Fons

Heu de creure i pensar i pensar i creure que un bon dia de l'any 1976 el bisbe D. Teodor me va enflocar aquesta: Tomeu, voldria que anassis a Lluçmajor. Jo em trobava ben a gust a Son Macià on cada dia hi posava els ossos de pla. Davant aquesta endemesa, lo més normal és

que un es preguntí: I què hi puig fer jo allà, qui hi trobaré, com me'n desfaré, com posar en pràctica les reformes conciliars que, al final dels estudis del seminari, tant ens havien entusiasmat? La il·lusió i l'actitud d'obediència no mancaven, després d'haver rebut-assimilat les directrius del seminari.

Ell, què me'n direu! Em vaig posar les cames damunt el coll i de d'allà cap a Lluçmajor. A l'entretant a la proposta de D. Teodor hi anava afegit l'enviament de tres prediaques amb els quals formàssim un equip. Ells eren: Jaume Alemany, Miquel Barceló i Lluís Benito. Finalment s'hi adjuntà Manuel Bauçà que compaginava la seva tasca en el CETEM amb la pastoral llucmajorera. També residien a Lluçmajor, com a vicaris, Bernat Trobat, Guillem Torrens i el franciscà Josep Gelabert. Amb una paraula, abundància de capellans, talment lo que avui passa dins la Diòcesi!!!

Aquí caic, allà m'aixec, trempàrem les guitarres per tal d'oferir unes músiques noves, un estil que creïem conciliar. Visquérem entre el grup uns anys d'il·lusió, bona convivència, vàrem riure molt, sofrírem moltes incomprensions, especialment d'algun prevere, i intentàrem desenvolupar una tasca pastoral que sols Déu sap quins foren els encerts i els desencerts. Lo que sí puc afirmar és que, en tot moment, tinguérem a D. Teodor ben a prop. I això és molt d'agrair!

D'aquesta manera vaig llaurar i esterrossar per les contrades àrides de Lucmajor fins que a l'any 1986 fou l'hora d'aplegar els canyissos. I qui no ho creu que ho vagi a cercar. I al cel mos vegem tots plegats. Amén.

Amb motiu dels 50 anys d'ordenació

Continuaré un poc més amb l'estada a Lluçmajor, en el sentit d'aprofundir en els anys que foren per a mi de més moguda pastoral des de la vivència molt entranyable entre preveres i pre-diaques amb qui compartíem casa i tasques pastorals. Per a mi foren uns anys de trobar-me davant una realitat oberta, i sense precedents anteriors, per situar-nos amb els altres companys en la renovació proposada pel Concili Vaticà II. He d'afirmar molt clarament que en aquest desafiament hi tinguérem sempre al nostre costat el Bisbe Teodor, no només amb les seves orientacions sinó també amb la seva freqüent presència física. Ell fou un bon pare i un amic proper amb qui després vaig poder compartir altres tasques pastorals, com a membre del Consell episcopal. El bisbe Teodor estava molt obert a la renovació conciliar. No tenia gens de por, encara que els vents que bufaven des de Roma o Madrid no li fossin favorables.

La moguda pastoral contemplava tota la parròquia: La creació dels Consells de Pastoral i d'Economia; la formació d'un grup nombrós de catequistes; la convocatòria d'un grapat d'Assemblees parroquials; una renovada relació amb la Comunitat dels Franciscans de Lluçmajor; una integració parroquial i renovació material del Santuari de Gràcia; una moguda juvenil i infantil a partir de lo que llavors anomenàvem "Missió infantil"; la creació del Club d'Esplai; l'organització de campaments etc. etc. En Jaume Alemany era el primer dinamitzador d'aquesta moguda juvenil i infantil.

De dins aquest entorn en sortiren l'anada al seminari d'En Toni Vadell i l'opció per al servei laïcal d'algun membre del grup de joves. Aquestes realitats foren per a mi motiu d'un gran goig, i que actualment s'ha renovat amb el nomenament, com a bisbe, d'En Toni Vadell. En aquest aspecte vull dir que durant molts d'anys havia notat a faltar, supòs com molts d'altres, la manca d'un bisbe del presbiteri mallorquí; i millor si fos bisbe de Mallorca.

Quan vaig partir de Lluçmajor vaig demanar a D. Teodor una parròquia petita on poder aterrar perquè no me veia en coratge d'anar només a les parròquies de la Zona sense un lloc concret on celebrar l'Eucaristia i poder viure, sobretot la Setmana Santa-Pasqua i les festes casolanes de Nadal en una petita comunitat. Vagi, des d'aquí el meu agraïment per la bona acollida rebuda per part del biniamers durant 22 anys on sempre vaig celebrar l'Eucaristia i les Festes de l'any en un clima de proximitat. Des de Biniamar compartia altres tasques pastorals en la Zona d'Inca i després en diverses parròquies veïnes.

Al llarg d'aquests 50 anys m'he trobat amb moments d'incerteses i dificultats sentimentals i opcionals. He reflexionat sobre el nacional catolicisme, i per això poc evangèlic, que va coincidir amb l'anada al Seminari l'any 1954. No cal dir que la societat ha canviat moltíssim. La societat on es mou l'Església no s'assembla amb la de fa 50 anys però és on s'encarna Jesús. Jesús és el millor regal que té el nostre món. En moments de crisis, he pensat que el Jesús de l'evangeli no ha deixat mai d'arribar, dins la història de l'Església, als qui l'han volgut acollir. Sempre hi ha hagut persones punteres que s'han deixat la pell per al seguiment de Jesús, com el nostre Beat Ramon Llull, Francesc d'Assís, etc. Ells marquen el camí per actualitzar-lo dins el món d'avui, encara que sigui enmig d'incomprensions fins i tot de l'Església oficial.

El tarannà del papa Francesc sona amb música distinta; però, quin serà l'estil de prevere que sorgirà de les vocacions del seminari actual i dels capellans joves? És aquest el camí a seguir cap al futur? Faria això Jesús en aquests moments?

Vull dir, finalment, que he descobert en mi mateix, al llarg d'aquests anys, una gerra de fang molt fràgil que me fa pensar avui en "una espiritualitat des de la fragilitat".

Cinquanta anys: "Els llocs de la nostra memòria" PARRÒQUIA DE SANT JAUME DE PALMA

Bartomeu Moll

És una de les cinc parròquies del "Pentàgon" on vivien nobles i rics i també famílies pobres, que ocupaven la part més antiga, la de carrers estrets i cases velles, amb poques condicions higièniques i de comoditat.

Fou el meu primer destí, que començà el dia de Tots Sants de 1967 i acabà el dia de Sant Pere Apòstol de l'any 1974, en total, sis anys i mig. Han seguit després la Seu i Sant Nicolau i, finalment el Sagrat Cor de Jesús.

La parròquia de St. Jaume estava atesa llavors pel Rector, Mn. Joan Baptista Munar, amb els vicaris Mn. Pere Munar, Mn. Joan Servera (en Servera "jove") i jo mateix. Sant Jaume era una parròquia de moltes misses i, per aquest motiu, altres sacerdots sense càrrec parroquial com professors, castrenses, etc., tenien assignada una celebració els dies feiners. Recordem que fa 50 anys hi havia molts de sacerdots i que estava prohibit binar missa. Aquests eren els horaris: Els dies feiners: a les 7, 8, 9, 13 i 21 hores. Els dissabtes i vigílies a les 8 i 9 del vespre i, els diumenges a les 8, 10, (que era la missa parroquial celebrada pel Rector, i més solemne que les altres) a les 12, 13, 20 i 21 hores. Cada dia els de casa celebràvem també a la Clínica Mare Nostrum a les 7 del matí. Els diumenges ens assèiem al confessional durant totes les misses, i, els dies feiners, a la una del migdia i al vespre.

Aquells anys, els vicaris, per torn, estàvem de guàrdia cada un durant una setmana sencera, de dissabte a dissabte. A més, aquest, es cuidava del despatx parroquial una hora el matí i una altra l'horabaixa. Estava pendent del telèfon o atendre els que venien. No es podia moure de la parròquia. Molt he d'agraciar l'ajuda de la meva germana, que no es movia de la vicaria per avisar-me si jo era fora.

Ens cuidàvem de la Clínica Mare Nostrum, (visita als malalts, administració de sagraments i, sobretot, als greus, ajuda i ànims a ben morir i a les famílies, companyia i conhort en aquelles hores difícils). Les urgències no tenen horari, per la qual cosa era freqüent que ens cridessin a hores intempestives de la nit.

Quant a catequesi: En demanar un baptisme visitàvem la família per tenir una xerrada amb els pares. Cada setmana ens reuníem una vegada amb un grup de persones majors i amb un altre de joves. Dels primers s'encarregava Mn. Joan Servera, jo, dels segons. A aquests els muntàrem un club als baixos de la Rectoria i allà també es podien trobar i fer una partida de ping-pong.

Els nins i nines de Primera Comunió normalment venien preparats dels col·legis, molts d'ells de religiosos; uns dies abans de la Primera Comunió fèiem una preparació immediata. De manera semblant també preparàvem els adolescents que s'havien de confirmar.

Els darrers anys de la meva estada a Sant Jaume vaig fer-me càrrec de la direcció del Cor parroquial després de la mort del seu director. El Cor intervenia a les solemnitats i festes més importants de l'any litúrgic.

Per a mi, la feina més pesada era haver d'estar a l'estaqueta la setmana de guàrdia sense poder-me moure, però, sincerament, no me'n penedesc. Ara els temps no són els mateixos, ni la manera d'actuar, tampoc. A pesar de tot, estic segur que l'experiència va esser positiva.

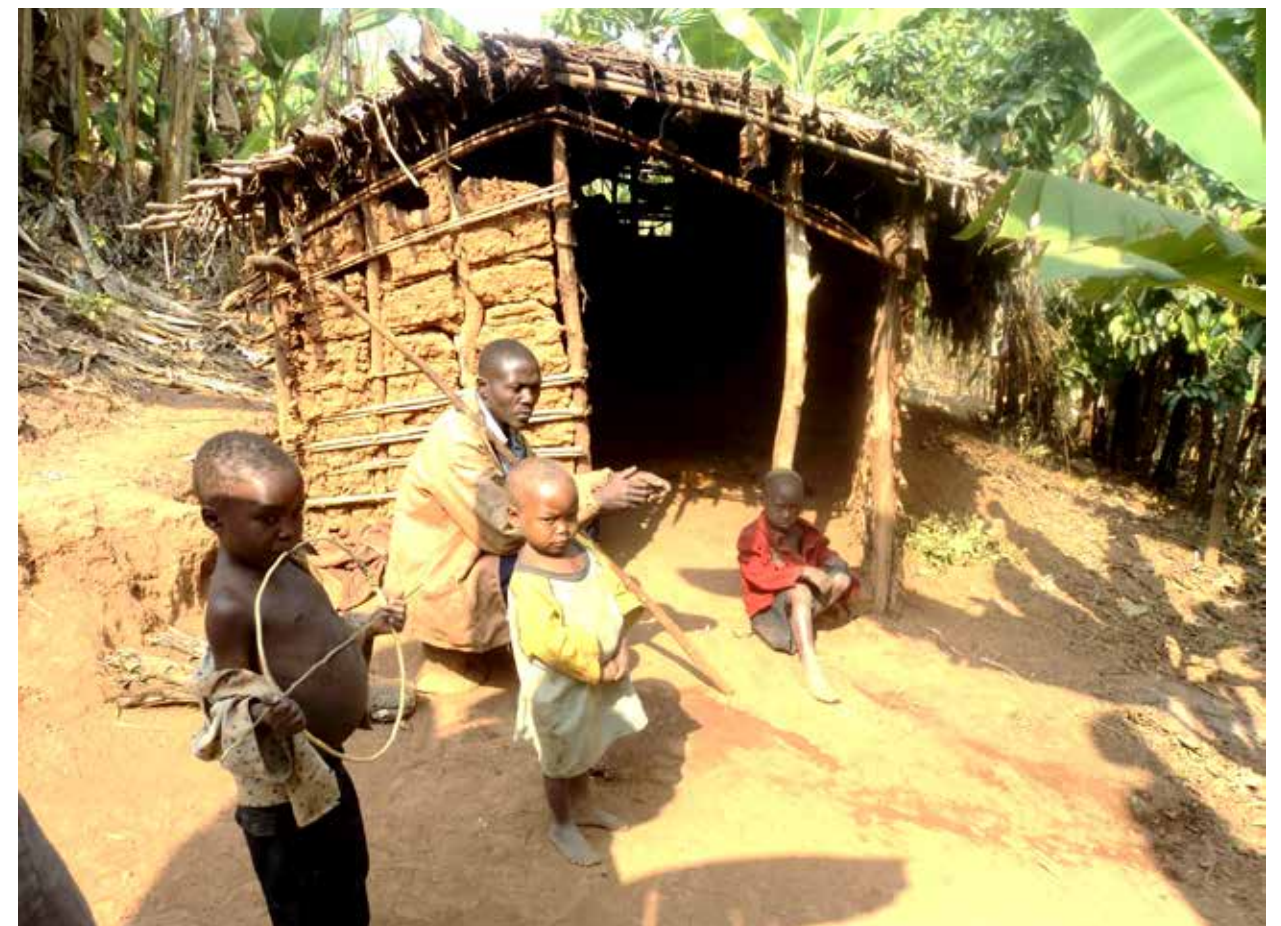
Cinquanta anys: "Els llocs de la nostra memòria" UN LLOC QUE HA MARCAT LA MEVA VIDA: BURUNDI

Sebastià Salom

La veritat és que estic una mica confús. Tots els llocs de la meva vida m'han marcat: Campos i la meva família, els onze anys del Seminari de Mallorca, els dos cursos passats a Comillas (Santander), els dos anys en Es Port d'Andratx, els sis anys a Sa Pobla, els cinc anys a Inca, els vint anys a Santanyí i la seva comarca, els catorze anys a Burundi i aquests dos darrers anys a Porreres.

Però, si he de triar un d'aquests llocs, elegiré Burundi. Hi he estat en tres ocasions: entre 1969 i 1974 a tres parròquies diferents: Bugenyuzi, Gitongo i Nyabiraba; entre 1980 i 1983 només a Gitongo; i entre 2007 i 2013 només a Rabiho. Però també em resulta difícil triar una d'aquestes quatre parròquies i descartar-ne les altres. Per això he triat Burundi en general i he triat, no una foto d'un temple parroquial en particular, sinó una foto de la seva gent. Perquè, més que el lloc, l'impacte més fort me'l va donar la seva gent. I també me'l va donar la bona convivència i el treball d'equip fet allà amb els companys mallorquins.

És a Burundi on vaig conèixer (o reconèixer) millor a Jesús i on vaig aprendre a estimar-lo més. El meu primer impacte va ser el de veure com la gent de Burundi, els preferits de Jesús, aquells amb qui Jesús més s'identifica, encara viuen com en els temps dels evangelis, i, si voleu, més endarrerits encara, com en temps d'Abraham. Prova d'això, a principis del segle vint els burundesos no havien descobert encara ni l'ús de la roda, ni l'ús de la pedra. Les seves cases estaven fetes amb canyes i fang. I nosaltres, pobres de nosaltres!, prepotents i rics, els anam a donar lliçons de com poden salvar la seva ànima, donant-los així mateix, això sí, com el ric Epuló de l'Evangeli, les miques que cauen de les nostres taules. I ja les engospareu, si podeu, aferra-pilla!

La meua estada a Burundi m'ha fet veure el Món i l'Església amb uns altres ulls i m'ha ajudat a relativitzar moltes coses de la meua vida i de la meua fe. Encara ara, sovint, el meu pensament viatja a Burundi i em fa comparar aquell món amb el nostre.

Cinquanta anys: "Els llocs de la nostra memòria" RECORDS D'AQUESTS CINQUANTA ANYS

Joan Sunyer

En Jaume Sancho – sempre igual, no amolla mai – em demana unes lletres relacionades amb les nostres noces d'or i els cinquanta anys de capellà.

Mira per on, ara em veig empès a mirar cap enrere.

Quatre pinzellades, un resum mal teixit, del que han estat aquests casi 50 anys de sacerdoci. El primer nomenament que em donà Don Pep en un sobre blau petit, fou Vicari de Campos. L'alegria durà poc, exactament 11 mesos, i en aquest temps vaig conèixer dos rectors. Segurament Campos ha estat el lloc on més bé m'he trobat, era el temps d'en Damià Huguet, Toni Vidal, Toni de Son Catllar, na Maria Antònia, Pedro Veler i Margalida.

El segon nomenament fou rector de S'Horta de Felanitx, lloc petit, molt religiós. Encara hi tinc bons amics. Fou una època agradable fent el camí amb el "Presbítero Binimelis". Aquí durà un poc més l'estada: de l'any 1968 al 1973. Vaig començar a ser professor a l'Institut Verge de Sant Salvador de Felanitx l'any 1970, i la docència en aquell centre es perllongà fins a l'estiu de 1978

Tercer o quart nomenament segons es miri, fou Felanitx, seguint com a professor, rector del Convent, vicari de Son Valls i Cala Murada. De l'estada a Felanitx recordo molt bons records: els veïns de ca nostra, en Salvador i Na Catalina, N'Andreu Vidal i Na Rosario i en general la gent de "Cursillos", no puc deixar d'anomenar alguns professors de l'IES, com N'Adolfo, Adela, Mariví, Margalida, Guillem Obrador "Pollença", la llista seria molt llarga... Es Regent, Mn. Pere Xamena.

La mort sobtada, mirant el blau, l'infinit, de l'amic Vicenç Orvay, a Porto Petro, davant casa meua on estàvem passant uns dies de vacances, va fer trontollar sentiments, amistat, esperances, il·lusions i em marcà ja per a sempre. Restà de cos present a ca nostra des de la tarda del dia 21 de juliol fins l'endemà a mitjan matí. Ell el dia que morí, vos puc assegurar que fou tot el dia molt feliç, no puc dir el mateix de mi a partir del moment que una dona cridant-me em digué: "el seu amic capellà s'ha mort". El món em va caure damunt. Gràcies a aquelles persones amigues, que ara recordo de forma molt viva: el Regent, Margalida, Joan i Immaculada i tants de veïnats i amics, que tenc molt presents, igual que el dolor profund, agut i inaguantable, que m'ha acompanyat sempre és ara com aquell dilluns de Santa Margalida.

Canviàrem de contrada ja que el bisbe Teodor tingué el detall d'anomenar-me professor de l'Institut Ramon Llull de Ciutat. L'ensenyament de Religió començava a ser problemàti-

ca pels alumnes. Feia un temps que un petit grup de professors joves de l'IES de Felanitx em matricularen a la UIB amb ells a estudiar dret, sense que jo sabés res. Era dur estudiar i impartir l'assignatura. Vaig ser l'únic que acabà la carrera. Uns mesos vaig ajudar a L'Encarnació i a principis dels 80 vaig viure casi un any a la Rectoria de Galilea. Vaig fer bons amics.

Després de la curta experiència el bisbe m'anomenà encarregat del Toro, arribant després a ser-ne el primer rector quan es creà la parròquia. Fou una experiència molt agradable. L'any 82, sense deixar el Toro, vaig ser també rector de Santa Brígida, així com delegat del bisbe a la Institució de Natzaret, on vaig tenir i haver de resoldre molts de problemes.

I per espai de molts anys vaig ser Capellà de l'antiga Comandància de la G. C. on em feia present cada dia, per espai de moltes hores. Foren uns anys inoblidables, aconseguírem una catequesi de més de 80 nins i nines, joves de confirmació i una missa els diumenges, que era un plaer celebrar i compartir.

L'any 89, continuant amb les darreres tasques esmentades vaig començar a treballar, amb el permís del bisbe Teodor, en el Registre Mercantil de Balears, allà vaig romandre fins que als 65 anys vaig demanar la jubilació. Durant aquest temps els darrers anys vaig anar deixant després tasques parroquials de més responsabilitat per ajudar en situacions personals més concretes, malaltia i mort de N'Albert Casesnoves, i més, malaltia i mort d'en Guillem Rigo. L'any 2008 vaig venir a L'Havana per tres mesos, que enguany es convertiran en 9 anys d'estada en aquest estimat país, on més he sofert i més a gust m'he sentit com a prevere. Com anècdota, vos diré que per benvolença del President del País avui som ciutadà cubà, cosa que m'omple de satisfacció, fent notar que, si a Cuba estant he pogut fer res per alleugerar el patiment dels vells i pobres d'aquest país després de la revolució, es deu al fet que uns anys vaig fer feina al Registre.

Cinquanta anys: "Els llocs de la nostra memòria"

ARTÀ I SA COLÒNIA

Rafel Umbert

En l'any que complim els condeixebles els 50 aniversari de la nostra ordenació sacerdotal i, recordant com s'ha anat teixint el meu ministeri pastoral, emergeix en mi el bell record de les parròquies d'Artà i Sa Colònia.

I no voldria menysvalorar les bones i gratificants experiències que m'han aportat els altres destins que se m'han confiat: Cala Rajada (primera topada amb la realitat), Son Servera, Son Carrió, Santanyí, Els Dolors de Manacor i actualment Santa Margalida, Can Picafort i Son Serra de Marina...

Si m'he fixat especialment en Artà i Sa Colònia és per diversos motius:

* perquè el nomenament de rector d'Artà i, pocs mesos després, de Sa Colònia, m'arribà a una edat que les forces, la il·lusió i el zel apostòlic anaven sobrats i amb la perspectiva d'un canvi substancial dins la meua vida de prevere. El caràcter d'ambdós pobles constituïa una assegurança per a poder desenvolupar amb intensitat tot el que portava a l'interior del cor.

* perquè la meua estada en aquest indret (12 anys) ha estat la més llarga del meu ministeri, tenint, per tant l'oportunitat de poder anar construint amb les comunitats un camí esperançador.

* perquè vaig començar la meua tasca acompanyat d'altres preveres que m'aportaren tantes i tan bones coses. Fou la meua primera experiència d'equip, en aquell temps que tant se'n parlava. Equip de fraternitat i de treball, malgrat les dificultats que això comportava. Equip

que compartia idees, tasques i doblers. Vull recordar-los des del cor: Mn. Antoni Gili (q.e.p.d.), Mns. Tomeu Català, Guillem Rosselló, Pep Toni Guardiola, Marià Gastalver i també la presència del prevere artanenc Mn. Jaume Alzina. De tots vaig aprendre a conviure, compartir i créixer com a prevere. L'experiència em va obrir a camins nous.

* perquè l'experiència recorreguda amb un bon floret de joves – la Comuna, que dèiem - em va fer sentir més jove i em donà ales per creure que Jesús pot canviar la vida del qui es deixa tocar per Ell.

* i perquè el caràcter del poble artanenc i colonier, era (i segueix essent) tan singular, tan aollidor, tan expressiu i tan col·laborador que donava goig compartir-ho tot amb ells, ja que ells no quedaven darrere.

Després de 27 anys de la meua partida, perduren encara tants i tan bells records de llocs, de trulls, de curolles, d'activitats, d'experiències i sobretot de persones... que mai podran esborrar-se del meu cor.

Cinquanta anys:

HOMILIA PER A LA CELEBRACIÓ DE LES NOCES D'OR DE PREVERE

Bartomeu Tauler

Monestir de la Santa Família, 25 de juny de 2017

Lectures: Jeremies 1, 4-12
Salm 139
Efesis 4, 1-7; 11-16; 21b-24
Joan 21, 1-13

1.- En preparar les lectures d'avui, he procurat triar-ne unes que pensava ens podrien ajudar a tots a destriar la pròpia vocació de cristians: tants dels laics com dels preveres, tant dels religiosos com dels pares o mares de família, padrins o padrines, ties o concos, educadors o administratius...

En efecte, per a cada un el Senyor sap bé a quins moments de la vida ens ha fressat un camí, ens ha encès un llumeneret blau insospitable... Camí, llampec, que ens ha obert els ulls per a ser feliços i fer un poc més feliços els altres.

2.- Hem començat recordant que Déu ens coneix en profunditat, fins a les entreteles del nostre cor. Ja 'abans de formar-nos en el ventre de la mare', deia el salm.

Així i tot, coneixent-nos bé, ens ha cridat a deixar el món un poc millor de com l'hem trobat... Ho feim? Ho hem fet?...

3.- Per molt dèbils que ens trobem i per molts de pecats que ens pesin, per molta por que ens semptegi, Ell és sempre al nostre costat, ens dóna una mà, ens crida pel nostre nom. En el procés – el camí – a vegades difícil i embullat que hàgim pogut viure, no hi ha mancat mai la llum de l'Amat, que deleja un petit 'sí' de l'amic.

4.- L'evangeli s'iniciava en la nit, dins la foscor, quan els deixebles surten a pescar. És tot un indicatiu de les ombres de mort que sovint ennegreixen el món i la vida: violència, destrucció, desert, indiferència, mentida, corrupció... Però, a l'altra vorera, sempre hi trobam Jesús de Natzaret, el Senyor, quan clareja l'alba i trobam a punt sobre els calius els pans i els peixos de l'amistat més sincera. Allà on hi ha Jesús s'acaba la nit i neix el Dia, el Sol vertader que ve del cel.

Només Déu – Pare i Mare – fa possible que de la soca d'un ametler envellit en brotin fulles verdes, flors i fruits. L'ametler: 'l'arbre vigilant', que deia el profeta Jeremies.

5.- Contemplem l'escena evangèlica i meditem les paraules del Senyor. Tots tenim uns deures i unes tasques a fer en aquesta vida. Però el fruit, el mèrit, l'abundor de la collita i la xerxa plena de la pescada només és do, regal, mèrit del Senyor...

Podem fer molts de plans i programes, organitzar grans estructures, fer moltes coses... Però no valen res si el Senyor no les fa retre. I el Senyor és el Ressuscitat que ens mostra encara les ferides de la seva creu.

6.- Siguem capellans, siguem pares i mares, joves o majors, padrins, germans, concos o ties, professionals o pagesos, el que se'ns demana és treballar amb il·lusió i amb gratuïtat, i encara – després d'haver treballat i servit – només podem dir: “no he fet altra cosa més que complir amb el meu deure”.

No actuem mai com a simples ‘complidors’, com a funcionaris de la vida o de la religió, i molt manco com a ‘mercenaris’...

Que Déu ens alliberi de la indiferència i de la presumpció. Que ens faci veure que tot és un do seu.

Al cap i a la fi, de Déu envers nosaltres, tot és gràcia! Amén

P.D.

Naturalment, en acabar, endemés de donar gràcies a Déu, he d'agrair als meus pares – mon pare fa sis anys que va morir, i mu mare és aquí, amb els seus 100 anys ben duits -, als meus germans, nebodes i tota la família; de manera especial a aquelles persones que feren possible que sorgís en el meu cor d'infant la crida de Jesús. A les monges de l'escola dels petits, a l'escolania, mestres i capellans de la parròquia de St. Miquel de Felanitx. I sobretot al Seminari, rectors, professors, formadors i prefectes. El foc de llar colgat que es va mantenir amb els condeixebles propicià la constància i el manteniment de la fe i la fidelitat. Al secretariat de Missions, que aleshores presidia el tan recordat i estimat Mn. Josep Estelrich.

A les parròquies i comunitats cristianes: de l'Encarnació de Ciutat, de Contumazà i Cascas (a la serra dels Andes peruans), de Son Macià, de Montuïri i de Porreres, de Sant Josep Obrer i de Corpus Christi de Palma. Amb una memòria entranyable i ben reconeguda per al bisbe nostre D. Teodor, i per a l'equip dels bons companys Vicaris diocesans. Finalment, una remembrança molt cordial per a tanta gent de les parròquies, grups i comunitats de Manacor – començant pel rector N'Andreu, i seguint pels bons germans preveres - on m'he sentit escoltat i comprès, valorat i estimat: jo també vos vull escoltar, valorar i estimar. Els membres de Vida Creixent amb D. Guillem al front; els grups de Lectio divina, catequistes, animadors de la catequesi familiar; el Consell interparroquial; voluntaris de pastoral de la salut; laics responsables de cada església; corals i grups animadors de la Litúrgia... Tots m'heu ensenyat molt i heu recolzat la meva tasca. Pregau per mi. Estic content de ser un germà més entremig de vosaltres.

Gràcies, des del més pregon del meu cor!

Entrevista a:

AGUSTÍ SERRA I SOLER

EL GOIG DE VIURE AMB SALUT I LUCIDESA

A TOCAR DELS VUITANTA-SET ANYS

Domingo Mateu

FITES BIOGRÀFIQUES

Agustí Serra i Soler, prevere casat i escriptor. Neix a Sa Pobla el 15 de novembre de 1930. Ingressa en el Seminari Diocesà de Mallorca el 1941 per cursar-hi els estudis eclesiàstics. El 29 de juny de 1956 el bisbe Jesús Enciso i Viana l'ordena de prevere, juntament amb dotze condeixebles més. El mateix any, el bisbe Enciso l'envia a Campanet, on hi exerceix la primera destinació com a vicari en el transcurs dels primers quatre anys de prevere. Durant 1957 i 1958, el gran mestre de la literatura catalana, Mn. Llorenç Riber, conviu els dos darrers anys de vida a la seva vila nadiua, feliç casualitat de què es val Agustí Serra per establir una privilegiada relació de veneració vers don Llorenç i per gaudir d'una entranyable estima d'aquest cap al jove vicari don Agustí. Mn. Riber va morir l'11 d'octubre de 1958. La nit abans, Agustí Serra, assegut vora el llit de don Llorenç, acceptà d'oïr-lo en última confessió, combregar-lo i pernoctar-lo.

El 1960 pren part en el viatge del grup de preveres diocesans que van a Buenos Aires a fer-hi un mes de predicació missionera. Agustí Serra, amb 28 anys, fou el més jove dels preveres seleccionats, sent dispensat de la condició exigida per formar part d'aquest grup missioner de tenir com a mínim trenta anys. En aquest mateix any, és destinat a Andratx com a vicari de la parròquia i, per encàrrec especial del bisbe Enciso, accepta la responsabilitat d'organitzar el Congrés Eucarístic que es va celebrar a Andratx l'any 1960. Juntament amb altres col·laboradors, forma, durant l'estada a Andratx, la companyia parroquial de teatre “Agara” i edita el periòdic “A Dios” com a instrument de comunicació amb els joves que, a l'estiu, es dedicaven al servei hotelier.

El 1961 passa a la parròquia de El Terreno de Palma, on hi treballa com a vicari fins el 1966. Aquí hi crea el Club JADYC, que acull, en reunions setmanals que lidera el nou vica-

ri, més de 150 joves de la barriada agrupats en activitats diverses . Durant els mesos d'estiu d'aquest període es trasllada a Roma per atendre com a vicari els serveis de la parròquia de Santa Marcel·la, substituint, mentre era de vacances a Mallorca, Mn. Joan Soler i Planas, qui cursava estudis a Roma i prestava serveis a l'esmentada parròquia.

El 1966 és nomenat rector de la parròquia de Fornalutx, destinació de la qual en té una especial predilecció per haver aconseguit l'objectiu que s'havia proposat: que poble, parròquia, Ajuntament i Germanes de la Caritat portin conjuntament la responsabilitat de compartir tant les activitats parroquials com les empreses, liderades pel rector don Agustí, de reforma i millora de certs indrets de la vila de Fornalutx, com fou la gran obra d'engrandiment i anivellació de Sa Rotllana per aconseguir un espai idoni per a l'esport i l'esplai dels veïns de Fornalutx.

El dia 6 de febrer de 1972 s'inaugura la restauració de l'orgue de la parròquia de Fornalutx, portada a terme pel jove orguener alemany Gerard Grenzing, de l'Agrupació "Jordi Bosch" d'Amics de l'Orgue. Per festejar aquesta millora, el rector Agustí Serra promou la realització d'un concert extraordinari amb l'actuació dels reconeguts organistes, Maria Teresa Martínez, el pare Batle i Mn. Antoni Mateu, amb la intervenció conjunta del cor "Antic Cantors" de Sant Francesc de Palma.

El 1975 s'incorpora al grup de professors del recent creat Col·legi Municipal Homologat de BUP de Sóller, on hi imparteix les assignatures de religió, grec, llatí i castellà.

L'any 1978 sorgeix en el poble de Fornalutx una cridanera polèmica pel fet que Agustí Serra anunciï públicament l'opció irrevocable de demanar la dispensa del servei ministerial. Aquest mateix any sol·licita de Roma la dispensa i, poc després, es casa amb Margalida Escales Escales, veïna de Fornalutx, la seva esposa, amb qui ha tingut una filla i un fill. El 1983 el papa Joan Pau II li atorga la dispensa del servei ministerial i del celibat.

Separat del càrrec eclesiàstic, es guanya el sou primer com a professor de religió de l'IES Antoni Maura, de Palma, i el 1981, per mediació de don Guillem Payeras, és contractat per la Cadena Sol com a cambrer de l'Hotel Antillas durant un any i com a administratiu de l'Oficina de la Cadena Sol els dos anys següents.

Entre l'any 1984 i 1985 imparteix l'assignatura de religió en els col·legis públics de primària Costa i Llobera, la Soledat i Jaume I de Palma. El 1986 inicia a l'IES Calvià de Santa Ponça la darrera etapa de docència impartint als alumnes de BUP i FP les assignatures de religió, llatí, grec, filosofia, català i castellà, tasca que continua fins a assolir la data de la jubilació.

És col·laborador habitual del Setmanari "Sóller" des de 1967 i actualment publica encara les seves aprofundides i innovadores reflexions personals en la secció quinzenal titulada "Si pens és perquè visc".

El 26 de maig de 1992 presenta la renúncia al càrrec de regidor de l'Ajuntament de Fornalutx després d'un any d'haver-ne estat elegit en les eleccions municipals de 1991 encapçalant la llista del PSOE com a candidat independent a la batlia.

L'any 1997 assoleix feliçment el cim de la jubilació, en plenitud de forma i amb envejable lucidesa d'enteniment i bell delit de viure, immillorables condicions que continua fruit avui quan és molt prop de complir els 87 anys.

ENTREVISTA

1 *¿Quins són els records més significatius de la vostra infància a Sa Pobla en la dècada dels anys trenta del segle passat, creixent embolcallat en la religiositat pròpia d'aquell temps i dels estralls generats per l'aixecament de Franco contra la segona república?*

Vaig néixer l'any 30 del segle passat. El Moviment no es va alçar fins l'any 36. Jo tenia 5 anys quan va iniciar-se. Era un infant molt mimat, amb la meua germana que tenia sis anys més que jo. Estàvem a una casa molt prop de Sa Quartera, on s'ubiquen les Cases de la Vila de Sa Pobla, on tot s'hi concentra, fins i tot la presó. El meu germà Pau tenia 18 anys i era molt actiu i molt implicat en les activitats del poble, la qual cosa va fer que, estant el poble dominat pel bàndol de Franco, Pau no es va tirar dins el bàndol de Franco, sinó que es decantà pel bàndol del poble. Ara, es veu que hi havia un petit grup dominant de republicans que el va detenir i tancar a la presó. Un capvespre, "munpare" va venir a ca nostra plorant i vaig sentir que deia a "mumare": Magdalena, hauries de dur un llençol a la presó, que hi han tancat en Pau i tenc por que no el desterrin. I jo plorant vaig dir: papà, de viu en viu? Havia confús "desterrar" amb "enterrar".

Això va fer que el meu germà hagués d'anar-se'n a la guerra. Des del primer moment, el destinaren a la marineria del "Barco Velasco-Ceuta". Jo, un poc més grandet, ja sabia escriure. Assegut a una tauleta, "mumare", rentant, me dictava les cartes. Record encara molt bé la direcció: "Barco Velasco-Ceuta. Cádiz". De tant en tant, en Pau tornava de permís a Sa Pobla.

Hi ha un punt que és molt interessant. Com que "munpare" estava en feines de pas a l'Ajuntament i tant el consistori com l'església estimaven molt ca nostra, perquè no pagassin renda varen fer "munpare i mumare" posaders del quarter de la Guàrdia Civil instal·lat en una de les cases més guapes de Sa Pobla que havien expropiat al capellà llubiner Jeroni Alomar Poquet. Aquí vingué a residir el general de la Guàrdia Civil, un home petitet, molt bon home, amb la seva dona i una filla. "Mumare" els feia el menjar, plegats compartíem el pati i ens vàrem fer tant que érem com una mateixa família.

Ara bé, si vaig viure la guerra va ser perquè un dia a la setmana anàvem amb tot el poble a la plaça per sentir "el parte" de les conquestes que anava fent Franco. Mentre la gent aplaudia, estava jo aferradet a "mumare" sense saber de tot allò ni mè ni perdiu. Altra cosa de la guerra que vaig viure va ser l'assistència, cada diumenge, a les vespres de la parròquia, de la qual n'era escolanet, on cantàvem la lletania de tots els sants. En llatí i per duplicat. El cor cantava: Sancte Petre et Paule i repetíem tots Sancte Petre et Paule, orate pro nobis.

En acabar la guerra, tot el poble, jo ja era més grandet, vàrem anar, rere el Santcrist, a Lluc a peu. Amb freqüència, el BOE publicava la fotografia de poblers que havien mort a la

guerra, com fou el cas d'una amiga de "mumare", na Catalina Serra Caldés, que ara volen fer santa. De tot plegat, l'única cosa que em sap greu és que la història deixi de ser mestra de la vida. Actualment sembla que hagi reviscolat la flamarada d'aquell inhumà conflicte.

2 *¿Podríeu explicar com va sorgir el germen de la vostra vocació sacerdotal?*

De les coses passades tenc memòria bastant aclarida, més que de les coses d'ara. El lloc primer on record que vaig viure l'inici del meu desig de ser capellà va ser a ca les monges franciscanes. El convent a Sa Pobla està enquadrat dins dos carrers grans. En el cap de cantó del carrer, un poc separada del convent, hi ha una caseta que era la posada. Sent la nostra una família molt estimada tant de les monges com de tothom, se'ns va oferir d'estar a la posada a fi de no pagar renda. "Mumare" era no la criada de les monges, més aviat diria que aquestes eren les nostres criades. De petit, quan "mumare" se n'anava a fer feina, jo quedava amb les monges. Sempre vaig viure a ca les monges. Tant es així que a Sor Maria del Pessebre jo li deia "sa padrina". Quan me demanaven què volia ser de gran, responia "... allà", capellà. Després de sentir un sermó del pare Jaume de Lluc, record que més fort que mai vaig dir que volia ser capellà.

I ara afegiré un punt singular: a mi me xoca molt que, durant tot el temps que vaig dir missa oficialment, tota la gent me deia que no pareixia capellà, que pareixia més un home de carrer. A Campanet m'ho varen dir moltes de vegades. I ara que som casat me diuen que pareix més capellà que casat. Això és indicatiu suficient, me sembla, de la confirmació que la meua vocació, més que venir de la veu de Déu, ha vingut de la veu del poble. No dic que la veu de Déu no sigui la veu del poble: vox populi, vox Dei.

3 *¿Ens podríeu fer una valoració, llums i ombres, d'aquell temps tan singular en què, enclaustrat durant tretze anys dins els murs inexpugnables del Seminari vell, remodelàreu cos i ànima per esdevenir futur prevere?*

Mentiria si digués que dins el Seminari m'ho vaig passar malament. Mai, amb tantes temptacions que vaig tenir per altres coses, vaig estar temptat d'anar-me'n del Seminari, més que en ocasió d'aquell fet ocorregut al final de la carrera que després te contaré. Amb els condeixebles, i encara ara amb els que queden, me sent com a germà i amb ells m'hi vaig trobar molt bé. Així com sent altres condeixebles i altres companys que tenen crítiques contra professors i contra el Seminari, jo he de dir que, per falta de raonament o fins i tot de discerniment entre una cosa i altra, mai vaig tenir què

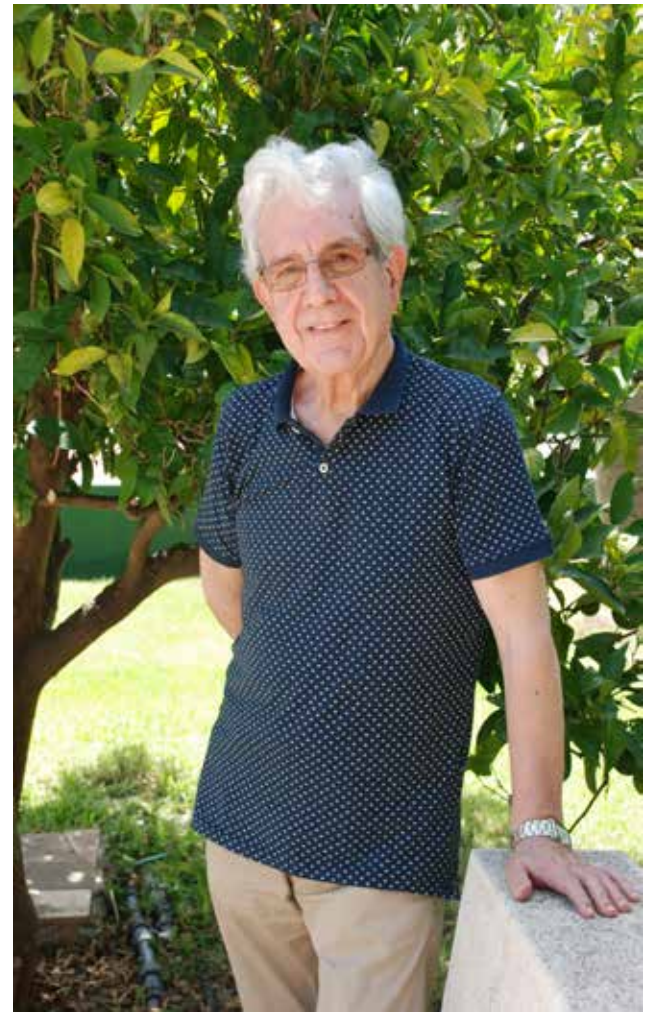

dir de cap professor, ni superior, ni me vaig trobar crític amb cap escola ni curs, ni de seminarista ni de gran. Actualment, tots els professors són per a mi molt venerats i estimats i amb els que he tingut temps de conèixer ara de major he mantingut una afectuosa relació i fins i tot, un cas singular, he tingut dins les meves mans, malalt, despullat, havent-se fet inconscientment a sobre les necessitats, a don Sebastià Gayà. He escrit de tots articles elogiosos perquè estic orgullós d'haver-los tingut de professors. Don Bartomeu Torres, i això ho repetiré sempre, va ser per a mi una meravella d'amic pobler, que me va ajudar en tot i pertot. No me va donar una beca oficial, però sí una beca de fet que me permetia no haver de pagar i encara allò que havia de pagar d'afegitó va fer que m'ho pagàs una cosina seva, filla del notari de Sa Pobla.

Durant la carrera, el trauma de trobar un condeixeble mort dins el llit de la seva habitació va fer que el psicòleg Escalas aconsellàs als superiors d'enviar-me a ca nostra durant tres mesos per a recuperar-me. De retorn al Seminari, no me varen fer repetir aquell curs. L'any que ve estudiaràs més, me digueren. Me varen tractar divinament i això ho afirmaré sempre. Ja ho vaig dir públicament a Campanet la Diada d'Amics del Seminari d'enguany: jo no som amic del Seminari, jo som fill del Seminari.

El darrer any, és el fet que t'havia de contar, tres condeixebles, en Pep Mesquida, en Cai-mari Fiol i en Sebastià Planas varen anar a veure "El abogado del diablo". El bisbe, que llavors era el rector de nom del Seminari, si bé el Sr. Xamena ho era de fet, ens va voler castigar obligant-nos a fer uns exercicis espirituals i amenaçant-nos a no ordenar-nos aquell any. Jo, com que era més viu que els altres, havia anat a veure la pel·lícula a Lluçmajor en temps de vacances. Un dijous, després de tornar de la sortida habitual a Natzaret, els quatre condeixebles castigats vàrem tenir una reunió. El Sr. Xamena m'agafa a mi, supòs que per ser el més innocent o no sé per què, i me diu: A veure, Serra, de què heu parlat? Jo li vaig contestar: Miri, Sr. Xamena, jo li puc dir de què hem parlat, però d'aquí a un mes o dos vostè i jo tindrem el mateix títol, serem capellans, però jo no deixaré de ser condeixeble d'aquests que hem tingut aquesta reunió, que ha estat molt guapa. Amb vostè podré continuar sent amic, però ells me diran que els he traït. Jo no puc dir res. Vostè troba que li he de dir? No, me va contestar; te'n pots anar.

En els exercicis del "subdiaconat", que és el moment en què fèiem la promesa del celibat, vaig anar a veure don Àngel Morta, el qui impartia els exercicis, que després va ser bisbe i va morir d'accident, i li vaig dir: jo crec que, si he de seguir les normes, me n'he d'anar. Jo som molt enamoradís. La dona m'agrada com a companya de vida. Mai no he mirat la dona

com a mitjà de plaer, sinó la dona per estimar. N'he estimades, però el meu contacte ha fet que desaparegués aquell amor. M'agradaria molt formar una família. He de pensar si m'he d'ordenar o no. T'ho jur que don Àngel, ell era català, me va dir aquestes paraules: Agustí, el que me contes no és més que una prova de ser bon capellà. Això no és motiu perquè te n'hagis d'anar. No te'n vagis.

I encara més: record que, sent humanista o filòsof, en aquell moment, ja tenia ganes d'estimar; però me feia comptes que vindria un dia que donarien permís als capellans per casar-se. No ha arribat encara aquest dia, però jo llavors ja ho pensava.

4 *L'any 1956, poc després de l'ordenació i de la missa nova, jove prevere de 26 anys, el bisbe Enciso us envia de vicari a Campanet, on hi és rector don Miquel Femenia, ¿què en destacaríeu d'aquella primerenca experiència pastoral entre la bona gent d'aquell Campanet dels anys cinquanta del segle passat?*

Des del primer moment d'incorporar-me com a vicari a Campanet, vaig sentir-me fill del rector, don Miquel Femenia. Ell i jo vàrem ser sempre pare i fill. Quan "mumare" se n'anava, jo quedava a dinar i a dormir a ca seva. Quan sortíem a passejar, hi anàvem plegats. Ca seva i els seus pomerars els considerava com a meus. Quan vaig dir missa, per una causa externa a "mu-mare" vàrem haver de manllevar uns doblers a don Melcior Tugores. Les moltes despeses de la missa nova feien molt dificultós el pagament dels elevats interessos d'aquell deute. Quan vaig esser a Campanet, vaig exposar a don Miquel aquesta dificultat econòmica. De seguida em va deixar tots els doblers que devíem i em deia ja m'ho tornareu quan pugueu. I em feia predicar i em donava 100 pessetes per cada sermó. I així vàrem pagar tot el deute. Jo me confessava amb ell i ell amb mi. Me va aconsellar molt, no estrenyent-me mai les cordes, sinó intentant ser normals davant els episodis de murmuris i d'alteracions internes. Ell tenia molt clar que era normal que sorgissin aquestes alteracions internes.

Per altra part, he de dir que a Campanet me vaig sentir molt recolzat, tant per part dels joves com de la gent major. Ho he escrit fa poc a un article del "Sóller": a Campanet vaig tenir moltes alteracions en el sentit intern perquè el que va sorgir no era una simple amistat de carrer, sinó una companyonia domèstica diària dins ca nostra amb tota classe de jovent. Jo no era un home insensible, estimava de veritat. I aquesta estimació perdura encara, però perdura amb netedat. Record que en una funció del mes d'octubre, mentre portava la custòdia al sagrari de darrere l'altar, la vaig besar i del fons del cor em va sorgir aquesta pregària: Déu meu, enviau-me a un altre poble perquè ja no puc continuar aquí, no perquè hi estigui malament, sinó perquè m'hi trob massa bé.

5 *La vostra estada a Campanet coincideix feliçment amb el retorn a la vila nadiua del nostre gran creador literari Mn. Llorenç Riber, amb el qual vàreu poder conviure el dos darrers anys de la seva vida i compartir les últimes hores de la nit abans de morir l'11 d'octubre de 1958. Explicau-nos com vàreu viure aquesta afectuosa proximitat amb el geni i com era Llorenç Riber en el transcurs del fer i desfer de cada dia.*

Mira, don Llorenç Riber no me va prendre com un intel·lectual ni me tenia dins ca seva per parlar de la seva intel·ligència, sinó que em tractava com un pare que té un fill a casa i li mostra no allò que les coses contenen, sinó allò que signifiquen per ell: el quadre aquest me'l va regalar tal amic, això m'ho ha donat aquesta persona, jo vaig fer això per tal motiu...

Ell es deia Riber Campins i del segon llinatge la gent en feia acudits. Tothom el tenia com a nebot del bisbe Campins. De fet, va ser la mà dreta d'aquest bisbe. Quan anava a ca seva, el solia trobar assegut a una cadira vora una finestra mirant el jardí. Junts hi davallàvem i em contava coses de les plantes del jardí i d'una altra finqueta que tenia. El rector hi anava també sovint i parlàvem de tot i molt; més que parlar d'ell, conversàvem de les circumstàncies, dels succeïts, d'una manera planera com ara tu i jo. Converses diguem-ne intel·lectuals amb ell, jo en vaig tenir ben poques. Me va regalar aquell parell de llibres de la seva obra completa, que tu mateix has vist. Ara allò que demostrava que m'estimava molt era que anava a ca seva i em tractava com si fos un fill petit. Durant els dos darrers anys ell no deia missa, però els diumenges, a les 12 del migdia, venia a oir missa assegut en el batiport de la sagristia i me comentava sempre: prediques sense llegir el sermó. No ho comprenc, jo no seria capaç. Acabada la missa, jo mateix l'acompanyava a ca seva.

Et contaré dos fets que guard amb bona recordança. Era habitual que el rector i jo allargàs-sim les vetlades divertides amb homes i joves a vegades fins a les dues de la matinada. A les cinc i mitja del matí m'havia d'aixecar per anar a dir la missa de les sis. Un dia el rector va venir a ca nostra a despertar-me per anar a cercar plomes, me vaig aixecar de pressa i de cop vaig caure desmaiat. Ho va saber don Llorenç i el vespre me va enviar una nota, la guard encara, en que m'explicava que el que havia tingut era una lipotímia. I m'afegia la definició oficial que de tal incident en fa la Reial Acadèmia de la Llengua.

En un 28 d'agost, dos mesos abans de morir, don Llorenç, cosa que no havia fet mai amb ningú, vingué a felicitar-me havent de baixar una empinada costa per arribar a la casa on celebràvem la festa. Va estar amb nosaltres tot el vespre i va fer bona amistat amb la meva cunyada Francisca.

El dia 9 d'octubre de 1958 moria a Castel Gandolfo el papa Pius XIIè. L'endemà, el rector i jo anàrem a veure don Llorenç que es trobava a ca seva, malalt. Li comentàrem la mort del papa i, fent broma, li dèiem que mai no ens farien papes. Mentre érem amb ell, vingué el metge. Entre altres coses, li va dir: don Llorenç, convé que es vagi fent a la idea que se n'ha d'anar al cel. Don Llorenç va contestar: Com pot ser això, sap que en tenc encara de coses per fer. Don Miquel va acompanyar el metge a la sortida de casa. Jo vaig quedar tot sol amb don Llorenç i em va dir: s'acosti, vicari. M'agradaria molt confessar-me perquè, segons ha dit el metge, m'arriba l'hora de morir. I es va posar a plorar. Com pots suposar, va ser una darrera conversa molt guapa. No sé si faltaré al secret de confessió, però jo no vaig sentir que don Llorenç es culpàs de cap pecat. Tot i això, li vaig donar l'absolució.

6 *Fornalutx, on hi fóreu rector durant 12 anys, tal volta és per a vós el període de servei ministerial més valorat i estimat pel fet d'haver aconseguit, amb esforç i generosa dedicació, que la gent del poble i les seves pròpies institucions es fessin responsables de portar a terme, conjuntament amb vós, totes les activitats pastorals. D'altra banda, havent optat per deixar el ministeri, de Fornalutx sorgí la que elegíreu com a fidel companya de vida per compatir l'arriscada*

aventura del nou romiatge. ¿Com explicariem el que ha significat Fornalutx i la seva gent a l'hora d'emprendre les opcions més decisives de la vostra vida?

Parlava d'això l'altre dia amb el professor Josep Morell i amb el constructor Pere Suau. A Fornalutx, jo vaig estar dins la parròquia, damunt l'altar, a hores de misses, oficis, funerals i bodes; però les altres hores, el carrer va ser la meua parròquia, casa per casa. He menjat a totes les taules de les famílies del poble. De tal manera va ser així, que el batle es va confondre amb el rector i el rector, amb el batle. Vàrem arribar a prescindir de les reunions. Dèiem, farem això i ho fèiem. Te'n puc fer algun exemple. Quan vaig arribar a Fornalutx, en un camí molt guapo de les muntanyes de Tramuntana, hi havia un mur, una paret gruixada que barrava el pas del camí. No hi podien passar. M'ho contaren els mateixos contraris. Vaig aconseguir unir els contraris amb els advocats de l'altra part en les reunions que teníem a la rectoria. Vaig anar mil vegades a parlar amb el cap dels jutges. Finalment, es va aconseguir: el mur avui ja no hi és.

Una altra mostra: jo vaig arribar a Fornalutx el dia 2 d'octubre de 1966. Pocs dies després, vaig anar a veure els nins de l'escola. L'escola estava vora un pujolet i a un pla molt petit hi jugaven els nins pujant i baixant la muntanyeta. De seguida, els nins em demanaren que els construís un camp de futbol. Sí que el vos faré, vaig dir-los. Aquell mateix any vaig convidar tot el poble perquè dissabtes i diumenges junts ens posàssim a aplanar el terreny i a carregar terra i pedres en camions. Don Miquel Àngel Lleuger i don Ventura Darder, contractista d'obres públiques de l'Horta, ens deixaren gratuïtament totes les màquines excavadores i d'aplanar. En Ramon Serra, amb els al·lots i monitors de l'esplai, com també en Pere Barceló, molts de dissabtes i diumenges quedaven a un pis de Fornalutx per ajudar-nos a les tasques de construcció de Sa Rotllana. Molts foren els amics d'aquí i estrangers

residents a Fornalutx que col·laboraren amb l'aportació de diners i material i ens regalaren elements necessaris per a la reforma. Jo mateix vaig anar per tot Mallorca a cercar doblers i organitzàrem una tómbola per pagar el costos de Sa Rotllana. Aquesta gran millora de Sa Rotllana que tenim i gaudim avui no va costar cap cèntim al poble de Fornalutx.

Altres millores fetes: la rectoria nova, habitacions renovades, banys nous i una terrassa en lloc de teulada. Vaig canviar la campana trencada per una de nova, d'or, plata i llautó, forjada a Palma. El bisbe Teodor acceptà de posar-hi el seu nom, sempre que també hi figuràs el meu. Com a lema, vaig fer-hi gravar aquesta frase: Laudate eum in cimbali benesonantibus. L'amo en Pep Cabana va pagar les prop de 300.000 pta. que va costar. A l'església de Fornalutx no fèiem pagar res pels actes de culte, però quan hi havia un deute, jo ho anunciava des de la trona i tot seguit entrava algú a la sagristia per pagar la despesa pendent.

Ara bé, hi ha dues coses que me couen dins la meua consciència, però no contra la meua consciència. La primera és un acte de voluntat testamentària que no s'ha duit a terme. Amb motiu del primer referèndum d'en Franco, vingué a fer un míting en Miquel Duran i el va donar a la botiga de Can Corona. Assegut en aquest local, don Pep Cabana me va demanar que passàs per ca seva. Volia fer-me una consulta. Era un d'aquells homes que havien fet fortuna a França. Me pagava tot el que necessitava la parròquia. Vaig anar a ca seva. Me va dir que volia fer testament i deixar-ho tot a l'Església per misses en sufragi de la seva ànima. Jo un dia i un altre, mil dies vaig intentar convèncer-lo que el que proposava era un disbarat. Que allò més raonable era crear una fundació, formada per un patronat de 9 membres, que administràs a benefici del poble el 45% del patrimoni i deixar en herència la seva casa per convertir-la en residència per a vellets. Finalment, ho va acceptar. Vaig acompanyar-lo al notari del carrer de Sa Lluna i, escrit a mà, va fer el testament en el sentit que he explicat. Això el notari ho té a les seves mans. Però, quan me'n vaig anar de Fornalutx, tot es va esfumar: en Jaume de Son Torrella, fent cas omís del testament, es va apropiat del patrimoni de l'amo en Pep Cabana. El batle me va demanar que fes públic un escrit per fer a saber que Jaume de Son Torrella se'n duia tota l'herència de don Pep Cabana. Havent demanat l'autorització prèvia del bisbe, vaig escriure 20 pàgines sobre aquest assumpte. Fins que el bisbe me va dir d'aturar els escrits perquè podrien fer-ne una als meus fills.

L'altra cosa que em cou és el tema del celibat. Per al poble ha estat una nota discordant. Fornalutx actualment m'estima, m'admira. Ara bé, sempre sembla que hi ha aquesta ombra: t'has casat, ens has traït. Sé que algú ha comentat públicament que, casant-me, jo havia traït el poble.

7 *¿Quina va ser la causa o les causes que finalment us portaren a vós i al gran nombre de companys mallorquins secularitzats a la convicció indefugible que havíeu de deixar l'exercici del ministeri, perquè l'única manera que us era permesa de ser prevere havia esdevingut, en el si de la societat moderna, un camí sense futur?*

Jo crec que va ser una cosa semblant a una taronja que de tan madura cau. No hi va haver cap causa en concret que me fes prendre aquesta decisió. La cosa que per ventura me va fer donar aquesta passa va ser que un dia el bisbe don Teodor, des de Lluç on tenia una reunió amb capellans, m'envia a demanar. Arribat a Lluç, passejant pel pati on hi ha l'estàtua del bisbe Campins, don Teodor, amb qui ja havia parlat d'aquest tema, me diu: Agustí, he pen-

sat que això pot esser el bull d'una sabonera. Deixa-ho fer. Te n'aniràs de rector a Andratx. En Joan Soler ja hi és a Andratx i li han dit que tu eres "el metro": tothom que va a Andratx o és com tu o és inferior o superior a tu, però tu ets la mida dels capellans que hi van. Te deman que per ara ho deixis fer i te'n vagis a Andratx. Vaig anar a Andratx. Hi havia aleshores en Vicenç Orvay. Tot i que em vaig alegrar molt, no em podia treure del cap el fet que si me n'anava a Andratx hauria de deixar Fornalutx. I no ho tenia gens clar.

Un dia de les festes de Fornalutx jo vaig dir al batle que volia parlar amb ell per explicar-li la situació en què em trobava. Mentre feien ball a la plaça, el batle i tot l'Ajuntament varen pujar a ca nostra per demanar-me que deixàs na Margalida. Varen venir expressament per dir-me això. Vaig anar a veure el bisbe per comunicar-li la meva decisió. Senyor bisbe, vaig manifestar-li, vostè sap com m'he trobat d'estimat a Fornalutx. Ara veu com me trob. El batle i tot me demana que ho deixi. Què vol que li digui, n'estic content. Va ser la gota que va fer vessar el tassó.

8 *És sabut per molts del nostre entorn que la proximitat i privilegiada relació, vostra i de la família, amb el bisbe Teodor Úbeda, tant abans com després de deixar el ministeri, es pot qualificar de fraternal més aviat que de simplement amical. ¿Quina és la imatge i la recordança que en guardau de l'estimat bisbe Teodor?*

Et puc dir que amb el bisbe Teodor no vaig tenir cap altre privilegi que el privilegi d'estimar-nos. Ens estimàrem molt. Si ell hagués estudiat a Mallorca, tots dos haguéssim estat condeixebles. Per ventura, allò que va fer que el bisbe me miràs amb uns ulls diferents va ser el fet que, casualment o no casualment, va tenir un conviure molt freqüent amb mi a Fornalutx. Quan va venir a beneir la campana, en Joan Bestard me va contar que, des de dins el cotxe quan se n'anava, el bisbe havia comentat: mai havia vist un rector tan aferrat a un poble ni un poble tan aferrat a un rector. Tal volta aquest conviure freqüent va fer que me tingués com a tan bon amic. I jo, que tenc aquest caràcter una mica infantívol, pens que va fer que ell no que me tractàs amb privilegi, sinó que pogués anar a ca seva com si anàs a veure un amic. La darrera vegada que vaig anar a parlar amb ell, un any abans de morir, tots dos asseguts, ell fumant i en aquella ocasió no em va convidar, me va dir: mira, Agustí, me dones un gran disgust quan me dius que vols tornar amb la família a viure a Fornalutx. Allà, ja ho saps, sofriràs molt. Jo li vaig respondre: no sé si sap que jo dic arreu, arreu que l'estim molt. Ell me contesta: idò demana a tots els amics que m'envolten, pregunta a n'Andreu Genovart què dic jo de tu. Tots et diran lo mateix que tu m'has dit.

9 *Heu manifestat sovint sense ambigüitat que sou "un prevere casat", que el fet de ser dispensat d'exercir el ministeri i del vot de castedat no us desposseeix de la condició de ser prevere per haver rebut de mans del bisbe l'ordenació sacerdotal. ¿Considerau incoherent l'actitud de l'Església respecte a la sexualitat humana i a la imposició obligatòria del celibat dels qui són ordenats de preveres?*

Pens que l'Església hauria de fer un Any Sant, o tal volta un Segle Sant, única i exclusivament per demanar perdó a tot el món per haver-se posat ella, com si fos Déu, a proclamar que, si no m'obeïu, anireu a l'infern. Crec que hauria de fer un Any Sant demanant perdó cada dia, reconeixent que és egoista, que ha mentit, que ha fet mentir Déu perquè cada cosa, la gola, els confessionaris, la missa, el pa de l'Eucaristia que no és més que un símbol, el coratge de perdonar els pecats i la necessària absolució abans de morir per no anar a l'infern. Quants se n'han anat amb por a l'altra vida a causa de l'Església. Quants de fills, tant els teus com els meus i tants d'altres, que fan un bé immens a la societat, no existirien si haguéssim estat obediets a les normes de l'Església. Avui l'Església, a causa del seu egoisme i del mal govern, està entre l'espasa i la paret. No sap com sortir-ne: la gent continua sense creure en ella, tant si es contradiu com si se'n penedeix. L'Església no ha estat la veu de Déu, ha estat la veu d'ella mateixa. Crec que avui el gran sofriment del nostre bisbe i de tots els bisbes que en són conscients, és el seu personal turment. El papa té tants enemics com en teníem nosaltres temps abans.

Jo no vull parlar malament de l'Església perquè si som el que som és gràcies a l'Església. Has sentit que primerament he posat els meus professors a les altures; però no record que els meus professors en el Seminari ens parlassin de tot això. Record una cosa: que el pare Munar, quan havíem de parlar, en llatí, del matrimoni, del sexe i d'aquestes coses més delicades, ens deia: llegiu-ho vosaltres mateixos. I no en parlàvem.

10 *El mes de novembre d'enguany complireu els vuitanta-set anys. Heu assolit aquest cim privilegiat en un estat envejable de bona salut i de lúcid enteniment. D'aquest camí quasi nonagenari, us heu donat durant vint-i-dos anys a les tasques pastorals del ministeri i trenta nou als quefers i a les responsabilitats familiars i a la cura de la parella i dels fills. Fent ara bon recompte dels viaranys trescats, assenyalau breument aquells fets que heu viscut amb més reeiximent i complaença durant aquest llarg recorregut de la vostra vida.*

Bé, hi ha tres fets dins la meua vida que podrien ser expressió d'allò que em dol i a la vegada em fa content. A la parròquia del Terreno vaig patir algunes alteracions a causa del rector, don Ramon Cifre, però vaig viure uns aires de llibertat que avui encara perduren. Vàrem fundar el Club JADYC que arreplegava uns 150 joves. Un diumenge capvespre va venir una al·lota molt guapa per dir-me que una amiga seva es volia confessar. On és aquesta amiga? Li deman. Es vol confessar en l'habitació on es troba, me contesta. Demà, a les set, seré en el confessionari, que véngui allà. L'endemà no va venir. El vespre, dues al·lotes del Club JADYC toquen a la vicaria i me diuen: aquella al·lota que es volia confessar amb vostè avui s'ha tallat les venes a la platja de Sant Agustí i és morta.

Un altre fet. Hi havia a Sóller un home que freqüentava la puta oficial de Fornalutx. Es va suïcidar també tallant-se les venes, diuen que per amor a ella. Don Joan Lladó me va

convocar a una reunió de catequistes de la parròquia de Sóller. Hi havia dona Adela, les monges, capellans i els catequistes. Vaig arribar un poc tard. Quan vaig entrar a la sala, me diu don Joan Lladó: Ara parlàvem de tu. Saps tu el que ha passat amb aquest home de Sóller i una fornaltuxenca? Sí, vaig contestar. Ahir vaig anar a l'Ajuntament i en parlàrem. Don Joan m'adverteix: Doncs aquí i ara, solemnement, volem demanar-te que facis fora de Fornaltux aquesta al·lota de mala vida. Vaig contestar: jo no puc dir que no a aquesta comunitat. Faré el que em demanau; però els reunits sou uns vuitanta. A Sóller també hi ha putes. Quan hàgiu fet fora totes les putes de Sóller, jo també faré net de putes Fornaltux.

I un darrer fet. Tu vares veure la carta de què et parlaré. Tenia a Sa Pobla una al·loteta amiga de la meua germana, na Joana Barrera, amb qui feia llargues xerrades. M'estimava molt; ella em va regalar el calze de la missa nova. Per carta, me va escriure un dia per dir-me que havia decidit fer-se monja tancada amb la intenció de pregar per mi. Un bon dia rep una carta seva en què me demana que vagi a veure-la perquè molt prest se n'aniria a la Casa del Pare. Ella era una dona que no tenia massa bona salut, però era molt bona dona i m'estimava molt.

En un d'aquells viatges per tot Mallorca que vaig fer per captar doblers per Sa Rotllana, vaig anar a Palma amb en Miquel Magan, un dels meus antics escolanets i, després de dinar, vàrem partir en el meu cotxe cap a Binissalem, en Jordi Arbona, batle de Fornaltux, el mestre de l'escola, Jordi també, i jo mateix. Passàrem primer pel convent de les carmelites per veure Sor Joana Barrera i després aniríem a una casa de vins, que hi ha just al costat del convent, i potser ens regalarien unes botelles per rifar a la tómbola de Fornaltux. Trobàrem el convent tancat. Passava casualment la comare del poble i li vaig dir: he vingut per parlar amb Sor Joana i he trobat el convent tancat. Me va contestar: Sor Joana no és en el convent. Entri a l'església i la veurà en una capella. Sor Joana ha mort. Vaig anar a parlar amb la superiora i de seguida me va dir: tot el matí li telefonam, don Agustí, però sa mare ens ha dit que havia sortit de Fornaltux. Sor Joana va morir ahir vespre i tot el temps no deixava de repetir: anau a cercar n'Agustí, vull que vengui n'Agustí. I finalment ens va deixar tot sospirant per veure'l.

El nostre convidat

Entrevista a Enric Benito Oliver

Jaume Gual

N'Enric Benito Oliver va néixer a Palma el 2 de maig de 1949. Estudià el batxiller a l'Institut Ramon Llull de Palma y posteriorment Medicina a la Universitat de Zaragoza on es va llicenciar l'any 1972. Es casà amb la filla de Can Calet de Pòrtol l'any 1973 i junts es desplaçaren a Barcelona on es va fer especialista en Oncologia a l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau. Tornaren a Mallorca l'any 1976 i va passar a exercir Oncologia al Centre d'Oncologia de la AECC (Políclínica Miramar). Després va passar a l'Hospital General i al Registre de Càncer de Mallorca, on va fer la seva tesi doctoral.

L'any 1997, després d'uns anys de crisi existencial, va decidir deixar l'oncologia i dedicar-se a les cures pal·liatives (CP). Va fer un Màster en CP a la Universitat de Barcelona. L'any 2000 va passar a treballar com a Coordinador a la Unitat de CP de Son Dureta, ubicada a la clínica Verge de la Salut. L'any 2002 va posar en marxa, com a coordinador, la Unitat de CP de l'Hospital Joan March, on hi va treballar fins el 2010. El

2011 va posar en marxa el Centre Coordinador del Programa de CP de les Illes Balears que ha dirigit fins a la seva jubilació laboral l'octubre de 2016.

És "Miembro de honor de la SECPAL (Sociedad Española de Cuidados Paliativos)" de la qual fou Coordinador del Grup d'Espiritualitat (2006-2014).

Ha cultivat la recerca en clínica i és autor de 82 publicacions, moltes d'elles sobre el patiment, l'espiritualitat i l'acompanyament espiritual en el procés de morir i el món interior dels professionals sanitaris. Actualment és professor convidat a distintes universitats d'Espanya i d'Amèrica Llatina.

És pare de dos fills i padrí de dos nets. I viu a prop del mar.

Ell resumeix així la seva història: ***"L'experiència de viure m'ha impulsat des de molt petit a cercar la comprensió del patiment i la manera de pal·liar-lo, tant en mi com en els meus. La meua aproximació ha estat empírica, submergint-me en lo explorat. En la pràctica clínica, a l'apropar-me per tenir cura i acompanyar a les persones en els moments de màxima vulnerabilitat, he anat descobrint molta de la saviesa que, trobant-se en el nostre interior, ja havia estat descrita. Avui me planteig com mostrar aquest camí a altres i seguir aprenent"***.

1 Quan i com et plantejares aquesta labor que has fet amb els malalts pal·liatius de càncer?

Bé en aquesta “crisi personal” que vaig passar entre els 44 i 47 anys, vaig descobrir entre moltes altres coses que la meva vocació no era tractar tumors sinó persones, que si bé havíem avançat molt en l'oncologia en els 20 anys i pico que hi portava, i es curaven moltes més persones, la majoria es moria i ho feia amb molt de patiment ja que nosaltres no sabíem res de com atendre les necessitats de les persones, —malalts i famílies— que passaven aquest procés. Érem uns ignorants i uns covards deixant-los sols i sense atenció en els moments més difícils de tot el procés. La meva crisi me va recordar com m'havia fet metge, el dia que ho havia decidit i per què.

Als meus 9 anys va morir de càncer, enmig d'intensos dolors, el meu padrí Sebastià, la persona que jo percebia que més m'estimava (els meus pares estaven centrats en el greu problema del meu germà deficient profund des que va néixer). El dia que ell va morir, juntament amb un gran buit, vaig sentir que no era just morir amb tant de patiment, vaig decidir que això no acabaria així, plorant una estona i dient “el padrí se n'ha anat al cel” i prou. D'alguna manera me vaig prometre que faria alguna cosa perquè això canviàs. Les èpoques que en diuen de depressió, segons la meva experiència, són una ocasió excel·lent per bussejar en la pròpia biografia i reconstruir els buits que demanen harmonia i amaguen saviesa. Al retrobar aquesta font de la meva vocació i reconèixer el meu compromís dels 9 anys, vaig tenir clar que lo meu no era el càncer sinó les persones i el patiment. I això me va impulsar a deixar una professió en aquells moments ja consagrada (en contra de l'opinió de la majoria de companys metges). Per la coherència amb els meus valors i la meva intuïció vaig començar una nova etapa. Vaig haver de tornar a aprendre un altre ofici, el de tenir cura en el procés de morir. Aquí no salvem ningú de morir, des d'una mirada superficial es pot dir que fracassam com a metges, però hi ha una riquesa humana i una profunditat de vida que no es troba a cap altre lloc de la medicina.

Avui, més de 20 anys després d'aquella decisió, don gràcies pel recolzament de la meva dona i el coratge que la Vida me va donar per fer les passes que m'han duit a un altre territori i a assolir una altra perspectiva de viure i de morir de molta més fondària i que no canviaria per res del món. Per cert les cures pal·liatives que varen començar amb els pacients de càncer, a poc a poc s'han anat desenvolupant

a tot el món i ampliant a totes les causes de mort no sobtada, és a dir a totes les situacions de malaltia crònica en progressió i que acaben amb la mort del pacient. Alguns hem estat capdavaners en la tasca d'obrir aquest camí, avui cada cop més les persones són conscients que per morir, si pot esser, no hem de patir i que hi ha uns professionals i una organització, dintre de la pròpia sanitat pública, que poden tenir cura del procés, de la manera més professional i humanitzada que els actuals recursos (avui encara insuficients) ens permeten.

2 En què consistia la teva feina i quin era el teu objectiu?

La feina més important era acompanyar les persones a adaptar-se a un procés pel qual la majoria no estava preparada per afrontar. La definició oficial de l'organització mundial de la salut diu que les CP son *“un model d'atenció que millora la qualitat de vida de pacients i familiars amb malalties amenaçants per la vida, mitjançant la prevenció i cura del patiment i l'avaluació impecable i el tractament adient del dolor i altres problemes físics, psico-emocionals i espirituals”*. A diferència de la medicina que tracta de guarir malalties, aquí tractam un procés que no és una malaltia sinó una etapa de la vida de tota persona, que afecta a la integritat de la persona, és a dir a totes les seves dimensions, i que inclou el seu entorn. Una de les característiques de les CP és incloure el pacient i la família com a unitat a tractar. És important el maneig de símptomes i controlar els aspectes orgànics (a més del dolor, l'ofec, l'insomni, i altres símptomes que poden destorbar la persona), però és igualment important entendre i atendre els aspectes emocionals que sorgeixen del procés d'adaptació a la pèrdua progressiva de rols i d'autonomia que la persona va sofrint al llarg del procés. No menys important és ajudar-la a afrontar i a preparar-se, des de la dimensió espiritual, per trobar-se amb el llinar del final de la seva biografia i poder-se acomiadar com cada un trobi més adient fer ho. És una feina de molta fondària, que ens posa als professionals en una situació, jo diria de privilegi, per poder viure, encara que sigui en un segon terme, el viatge de cada persona atesa vers la confrontació de la seva pròpia finitud.

L'objectiu de la feina era sempre tractar de crear l'entorn adient perquè cada persona trobàs la millor manera de viure aquesta experiència d'acomiadament. El primer pas era alliberar-lo al màxim de símptomes físics, la segona part era crear l'entorn d'informació honesta i adaptada a les necessitats de cada pacient, per facilitar que s'anàs adaptant al que estava passant i el que quedava per venir. No menys important era atendre les necessitats d'adaptació de la família, que a vegades estava menys preparada per deixar partir el malalt que el propi pacient. I tot això només ho pot fer un equip ben coordinat que posi a la persona en el centre de l'atenció i tenguí la maduresa per explorar i acompanyar els recursos i les necessitats de les persones ateses.

3 Era dura aquesta labor? Què era el que et costava més en la teva relació amb el malalt? I amb la família?

Les feines, un cop les saps fer, no costen, el difícil és adquirir l'ofici. Al principi anàvem una mica perduts perquè controlar el dolor físic amb fàrmacs és relativa-

ment fàcil, un cop maneges bé la farmacologia dels analgèsics sense por. El problema és el patiment, que és existencial, i per això els metges no tenim formació. Però de tot se n'aprèn si un s'hi dedica amb passió. A la Societat Espanyola de CP, l'any 2004, vàrem organitzar un grup de feina format per metges, infermeres, psicòlegs, antropòlegs, filòsofs i agents de pastoral per estudiar i veure com podíem entendre i atendre el que en dèiem les necessitats i recursos espirituals de les persones que passaven per aquest procés. Fruit d'aquesta tasca, vàrem construir un model que ens permet una aproximació humanista, professional i transconfessional (es a dir fora o més enllà de qualsevol creença) i fer una atenció i acompanyament basat amb un model

que integra l'itinerari del procés de morir i les necessitats i recursos espirituals per transcendir —és a dir, travessar i ascendir— el patiment. Aquest treball el vàrem publicar en diferents articles i llibres i avui en dia és un referent per tot l'entorn sanitari i no sols del nostre país. Si algú n'està interessat per baixar-se en PDF la publicació més interessant que és un llibre sobre “**ESPIRITUALIDAD EN CLÍNICA**” que es troba en aquest link: <http://www.secpal.com//Documentos/Blog/Monografia%20secpal.pdf>

4 **Era acceptada aquesta labor dins el col·lectiu mèdic? Hi ha més metges que s'hi hagin dedicat?**

Bé, la feina dels metges i personal sanitari ha estat quasi sempre, fins fa uns pocs decennis, la de “*guarir a vegades, pal·liar sovint i conhortar sempre*”, com es deia a les escoles de medicina. No es nou res d'això que feim, el que passa és que, a partir de la segona meitat del segle XX, el desenvolupament tecnològic ha estat impressionant, començant pel descobriment dels antibiòtics i tota una sèrie d'avenços que ens han duit cap al que s'ha anomenat un “deliri d'immortalitat”, a creure que la ciència ens permetria tractar la mort com una malaltia més que arribarem a guarir. Sense arribar a creure aquestes bajanades, el que és cert és que la visió materialista que suporta el “cientisme”, és a dir el fonamentalisme que suposa fer de la ciència un absolut, i la progressiva negació social de la mort, en la mesura que s'ha tecnificat, objectivat i despersonalitzat, ens hem allunyat de la dimensió més humana de la medicina i es va fer necessari que algú ens recordàs la necessitat de recuperar aquesta dimensió de la medicina i de tenir cura del procés de morir com expressió de la nostra humanitat.

A Anglaterra, els anys 60 del segle passat, Cicely Saunders, una infermera que havia estudiat treball social, es va fer metgessa i com a membre d'una comunitat cristiana i des d'un plantejament profundament cristià va liderar un moviment (Hospice Movement) que és el fonament del desenvolupament del que avui coneixem com les Cures Pal·liatives que està estès per tot el món desenvolupat.

A Espanya arribaren a finals dels anys 80 i jo m'hi vaig apuntar l'any 1996. A Mallorca, devers l'any 1990, el primer metge que va començar a parlar d'això fou Carlos Señor de Uría i tot seguit en Nofre Pons, un oncòleg pobler avui director de l'Hospital d'Inca fou el segon, després vinguérem alguns altres, avui a les Illes hi ha més de 70 professionals que es dediquen a les cures pal·liatives i a Espanya la “Sociedad Española de Cuidados Paliativos” reuneix més de 1.800 professionals. També hem de dir que a l'entorn sanitari aquesta feina que fa uns anys era vista com excepcional o poc “acadèmica” avui està prou acceptada i s'ha convertit en un model d'humanització de la sanitat.

5 **Com te va ajudar a enfocar la teva vida aquest contacte amb aquests malalts? Quines satisfaccions hi has trobat?**

Bé, un cop feta la “metanoia” que me va ajudar, aprofundint en el patiment, a trobar el sentit del que feia, la meva vida ja estava enfocada. Vull afirmar que la feina d'atendre la vida de les persones que passen pels moments de màxima vulnerabilitat i dependència és un privilegi perquè aquí cauen totes les mentides i tot es torna ben de veres. Hi ha moments on el “cronos” es torna “kayros” i la profunditat de l'experiència compartida amb les persones en aquests moments és molt transformadora. Un cop has tastat la profunditat del procés que precedeix la mort i ho veus amb una mirada de no por, he de dir que sovint te porta a una experiència inefable de quelcom que te dona la confiança segons la qual tot està molt ben posat ja que sovint, des de la ignorància i la incertesa, hi afegim por, por que només fa nosa. Aprens que el morir no fa mal, que el més important en aquests moments és haver viscut amb coherència i en profunditat. Ningú no es queixa en aquests moments d'haver tengut poc poder, poc sexe o pocs diners, el que ajuda és tenir una vida plena de sentit i de gent que has estimat i que t'estima. Això és el millor matalàs per abandonar-se i deixar-se caure a unes mans que dolçament t'acullen, les que sempre t'han sostingut encara que molta de gent no ho havia experimentat abans.

6 **En el teu diàleg amb el malalt quin paper hi ha tengut la dimensió religiosa?**

Jo voldria dir —amb tots els meus respectes a la religió— que no soc una persona creient, sinó que soc una persona experimentada. A la meua experiència, la creença —en la mesura que és cognitiva o mental— no se sosté en els moments de crisi més fonda. He vist persones creients amb molta de por a l'hora de marxar i persones senzilles, amb bona experiència de vida, que s'abandonaven al misteri

sense resistència i per tant sense patiment. L'experiència del que has viscut i dus amb tu és el que et pot donar la solidesa de saber (no de pensar, sinó d'haver as-saborit) que no som un cos que pensa i sent sinó un esperit que viu encarnat. La meua experiència és aquesta, la religió en la mesura que ajuda a la gent a viure l'experiència, que ens diu que som consciència fora del temps (i per tant eterna i immortal) és vàlida, però la religió, que és un caramull de pràctiques, creences o obligacions sense experiència fonda del que és la vida, no ajuda. Per altra banda l'aproximació humana al que pateix no necessita cap marc conceptual o religió per a acompanyar. La feina es fa des del cor, i el cap ha d'estar a les ordres del cor, perquè si no es fa així, no funciona.

7 Has pogut constatar diferències significatives entre els processos dels creients i els no creients?

Bé. He vist morir molta gent i he de dir com diu un proverbi *"la casa de la mort té mil portes perquè cada un trobi la seva"*. És a dir no hi ha dos casos iguals... però sí que podria dir que hem vist com el procés d'haver viscut amb coherència amb els propis valors, el tenir unes relacions humanes harmòniques amb les persones més significatives, haver donat sentit a la pròpia vida (generalment un sentit relacionat amb el servei i l'expressió dels propis dons), faciliten molt la partida amb serenor. Al contrari, les persones que es moren sense haver descobert què és la vida o han tengut unes relacions poc sanes amb els seus, o no han descobert els seus dons i no els han sabut treure llustre o s'han perdut cercant poder, prestigi o diners. En aquests moments solen sentir una buidor o un patiment existencial que és molt mal de tractar amb fàrmacs, encara que moltes de vegades una part d'aquestes mancances es pot treballar, però a vegades l'única solució que tenim és sedar el pacient (dormir-lo) per conhortar la família.

Entre les persones religioses he trobat dos extrems, els menys freqüents són els que s'han cregut les mentides que a vegades s'han dit sobre l'infern, la culpa, el pecat etc. que veuen a Déu com un jutge ferotge i s'acosten amb molta de por (la mateixa amb la qual han viscut tota la vida) i veus com pateixen; per altra banda hi ha les persones que han entès el que dèiem: que la vida d'aquí es només una part de la vida que ens toca viure i que segurament les coses estan ben posades i un es pot abandonar amb confiança. La cosmovisió d'aquests inclou un Déu amorós i misericordiós, aquests són els que amb més freqüència troben el camí tots sols.

8 Pots contar-nos algunes sorpreses que te n'has duit en aquest camp?

Al principi me sorprenia la poca preparació de la majoria de gent per aquest fet i com la resistència a acceptar una realitat que se va imposant i que no podem controlar, augmentava el patiment. També la sorpresa és que has de fer molt poc per acompanyar, només no fugir, estar, estar present i acompanyar. La sorpresa és que aquesta actitud té premi, el que aprens no té preu, no es pot contar amb paraules, s'ha de viure, però la sorpresa és que no acompanyes, sinó que ets acompanyat, i quan ho descobreixes entens allò que deia Martin Buber: *"A Deu ningú l'ha vist mai però quan algú pateix i un altre s'acosta per ajudar-lo quelcom passa entre els dos que els transforma a ambdós"*.

9 Quina és la situació actual d'aquest programa de pal·liatius a la nostra Comunitat Autònoma.

Jo diria que bastant bona si la comparem com estava fa uns anys i si la comparem amb la resta del país i molt millorable si atenem a les persones a qui arriben. En aquests moments, després d'uns anys de creixement dels recursos professionals (en període de retallades per cert), encara no donam atenció més que a un 40 o un 50% de les persones que ho necessiten. I el problema no és la manca de recursos sinó la manca de percepció de necessitat d'atenció pal·liativa per part dels ciutadans i dels professionals, la negació de la mort per part de la societat i del sistema, i el creure que les cures pal·liatives són només per quant el malalt es mor, fan que molta de gent encara no arribi a demanar aquesta atenció.

10 Quins consells donaries a un voluntari que volgués dedicar part del seu temps a aquesta labor?

Que s'acosti a l'Associació de voluntaris DIME, que juntament amb els professionals organitza cursos cada any de formació, i si passa les proves de selecció, rebrà una formació molt adient que l'ajudarà a acostar-se i acompanyar.

11 Ara que ja estàs jubilat, quina activitat dus en relació al tema dels pal·liatius. Com escampes la teua valuosa experiència?

Bé, crec que hi ha un temps per aprendre, un temps per exercir i un temps per ensenyar. Ara estic en aquest darrer temps, abans d'anar d'usuari a Cures Pal·liatives qualsevol dia, ara mentrestant m'entretenec ensenyant. La vida m'ha duit a poder anar deixant progressivament la feina i al mateix temps conrear un altre àmbit, el de la docència. Ara me dedico a donar cursos i conferències tant a diferents cursos de post grau de les universitats Complutense de Madrid, Autònoma de Barcelona, Ramon Llull, etc. i a algunes d'Amèrica Llatina sobretot de Santiago de Xile i Argentina. També faig conferències de divulgació com les que podeu trobar a youtube si posau "Enric Benito", algunes d'elles amb molta bona acceptació per cert. És bastant gratificant per a una persona que s'ha fet gran poder seguir aportant una mica del que els malalts i les experiències m'han ensenyat a un entorn que és molt ignorant de les coses més bàsiques com que "si has après a morir abans de morir, en morir no mors".

Taula rodona

AMB ELS CAPELLANS QUE COMPLEIXEN 50 ANYS DE MINISTERI

"EL PERSONATGE I LA PERSONA"

Presentació: Amb motiu de la celebració dels 50 anys de l'ordenació de preveres, a l'equip de redacció ens va semblar oportú fer en el present número de la nostra revista la taula rodona amb alguns dels capellans que enguany han celebrat les seves nocces d'or i que continuen exercint el seu ministeri sacerdotal.

En lloc de fer la taula rodona convencional vàrem optar per presentar-los les preguntes i demanar-los les respostes per escrit, i després hem agrupat les seves respostes, simulant un diàleg obert entre tots.

Després els passàrem aquesta redacció de la taula rodona, per si hi estaven d'acord i si hi volien matisar o afegir alguna cosa.

Els presentàrem com a subtítol de la Taula Rodona el de "El personatge i la persona", per ajudar-los a parlar amb el cor damunt la mà, amb coratge, amb valentia i sense complexos.

Hi afegírem la "Introducció" següent: "Quan entràrem al Seminari ens imposaren la sotana i prometérem que la duríem tota la vida. Es curiós, però nosaltres, fa cinquanta anys, coincidint més o manco amb l'ordenació, ens llevàrem la sotana, que no hem tornat dur mai més pel carrer, i alguns fins i tot ni clergyman ni collet. Què hi ha darrere aquesta actitud?"

Dia 31 de juliol havíem rebut sis respostes que són les que ara vos presentam. Començant pels de més edat són: Pere Orpí, Tomeu Català, Rafel Umbert, Sebastià Salom, Joan Bauzà i Tomeu Tauler

Preguntes:

1 Si ara tinguessis 20 anys ¿entraries en el Seminari i demanaries esser ordenat capellà? Per què sí? O per què no?

(Bauzà) Sí, imagin que tornaria aspirar al presbiterat. Almanco per aquestes raons: perquè crec que Déu em tornaria cridar per a demanar-me aquest servei; perquè crec que des d'aquest lloc tornaria fer bé a moltes persones; i perquè seria feliç amb la mateixa opció.

(Tauler) Si en tenir 20 anys, tingués les mateixes conviccions, idees i adhesió a Jesús que ara sent, he de dir que sí. Ara bé, les circumstàncies actuals, l'any 2017, són tan diferents... que no sabia què respondre.

(Umbert) Jo no sé què faria si ara tengués 20 anys. Probablement, i en les circumstàncies que vivim actualment, no em resultaria tan fàcil la decisió de ser prevere, com ho va ser als 11 anys, envoltat d'un ambient religiós i en què tenir un capellà dins la família era una aspiració d'uns pares per als quals pesava més la vocació d'un fill, malgrat fos l'únic, que la continuïtat del propi llinatge.

(Salom) Si em trobàs en una situació semblant a la de fa 50 anys, és a dir amb les expectatives dels canvis promoguts pel Concili Vaticà II i amb un bon grup de companys amb esperit de treball de conjunt per a renovar l'Església, possiblement em tornaria presentar per a ser capellà. Però si em trobàs amb la situació actual, així com ara veig la societat i l'Església, amb la perspectiva d'haver de ser en el futur, quasi exclusivament, funcionari del culte, com ja m'hi trob ara, en aquest cas crec que cercaria altres maneres de servir l'Església, o com a missioner, o com a laic compromès.

(Orpí) Vaig entrar en el Seminari als 20 anys, després de tot un procés vocacional. El món i l'Església han canviat molt de llavors ençà, amb aspectes positius i negatius. Malgrat tot, la vocació és un fruit cultivat per l'Esperit, i va madurant enmig de sequeres i torrentades. Vaig començar els estudis en una època eufòrica de cristiandat, i vaig acabar respirant els aires renovadors i realistes del Concili Vaticà II. Supòs que ara, quan el Papa Francesc s'esforça per revifar la brisa matineria del Concili, m'animaria a tornar respondre amb un SÍ decidit i esperançat a la crida vocacional.

(Català) El motiu pel qual vaig entrar al Seminari i esser ordenat capellà, per a mi segueix essent vàlid: servei a la Comunitat i a l'Església, i especialment a les persones amb més dificultat, pertanyin o no a aquesta església. Ara bé, el que no tendria tan clar és el com esser capellà. Amb tot el respecte no tenc gens clar que les persones que estan en el Seminari tinguin una formació adequada per al servei humà i evangèlic no sols a l'Església, sinó també a la comunitat civil.

I permeteu-me ara (afegeix En Català) una reflexió sobre les paraules de la introducció referents a la vestimenta dels capellans: Normalment a la societat civil hi ha professions que per fer el seu treball específic duen un vestit concret i diferenciat, com poden esser els cuiners, cambrers, infermeres, etc. Uns altres duen un uniforme per facilitar el seu treball com poden esser els esportistes. N'hi ha d'altres que crec que el duen per donar-se una importància especial, com per exemple els jutges i fiscals. I n'hi ha d'altres que no es posen res especial. Però no conec a ningú de cap professió que en la seva vida ordinària

es posi un vestit especial. És veritat que una cosa és estar dins ca teva, a la feina o bé anar a una festa en què la societat ens convida a anar d'una manera determinada. Però no entenc ni comprenc els capellans que en la vida diària vesteixen la sotana, o el clergyman o el collet. Quin és el motiu? Pot esser històric, o de diferenciació, o... Puc entendre que per a una celebració ens posem per exemple el camis o l'estola, però per a la vida normal dur collet... NO. I em pregunt si el Bon Jesús duia un vestit especial o bé si era la seva vida i doctrina les que el significaven.

2 Qualcú et va animar o aconsellar a entrar al seminari i ordenar-te?

Els qui entraren al Seminari als 10 o 11 anys (Tauler, Bauzà, Salom i Umbert) reconeixen una certa influència rebuda en l'ambient familiar.

(Salom) No record que m'animassin o m'aconsellassin a ser capellà. Segurament sí, però no ho record. Des de petit jo deia que volia ser capellà i el meu desig va ser molt ben acceptat pels meus pares i per l'entorn del meu poble.

(Umbert) Ja he dit que l'ambient familiar i de religiositat popular que vaig viure d'infant em portaren, per designi del Senyor, al portal del Seminari. Allà, l'Esperit, els superiors i les vivències del dia a dia feren la resta.

(Tauler) De petit, em va animar la família, sobretot mu mare, però també l'atmosfera religiosa a ca ses monges, a la parròquia, a l'escolania parroquial, etc...

(Bauzà) Sí, m'animà el vicari. I aquest ànim va trobar el cultiu previ de la meva família. Mai no els agrairé prou aquesta empenta atorgada.

En canvi, els qui entraren al Seminari de jovenets, als 15 o 20 anys, (Català i Orpí) no responen expressament a la pregunta, però implícitament es pot deduir que les seves opcions varen ser ben personals. Per exemple quan N'Orpí acaba de dir que "Vaig entrar en el Seminari als 20 anys, després de tot un procés vocacional". Igualment, si teniu l'ocasió de llegir el llibre recentment publicat sobre en Tomeu Català hi veureu clarament la seva resposta a aquesta pregunta.

Altres reflexions dels enquestats com a resposta complementària a la pregunta anterior:

(Umbert) Després d'acompanyar joves al Seminari Major en el seu procés de discerniment vocacional, i a la vista del seu coratge i de la seva il·lusió, probablement faria el mateix d'una forma més conscient i responsable. Quan gir la mirada a aquests 50 anys de vida ministerial tinc la sensació d'haver viscut, al llarg de moltes fases, una entrega al Senyor i a l'Església que han marcat la meva vida.

Una vida donada, amb alts i baixos, però donada, al cap i a la fi, al servei de les diverses comunitats i tasques encomanades, treballant amb companys excel·lents i engrescat en les curolles de cada època sempre amb l'objectiu de construir la comunitat cristiana de Jesús.

(Tauler) Crec que val la pena ser capellà, malgrat les crisis, incomprensions i lluites amb mi mateix i amb l'ambient – ara tant light i indiferent – que això

suposa. A l'hora de l'ordenació, consider que era massa jove i poc madur; però tenia un convenciment fort que jo no em sé explicar del tot. Reconec que em sentia feble i fins i tot amb poca salut, i sobretot trobava que els altres eren més actius i compromesos que jo; certament, l'ambient creat en el curs amb els companys també em va ajudar molt. Com més va, més pens que és el Senyor qui m'ha cridat així com som, i que Ell em condueix. Ell sabrà per què i fins a on...

(Bauzà) Una de les coses – poques coses, per cert – que he retret als meus formadors és el no haver-me preparat per al conflicte, aquesta situació inevitable en la vida. Dir ara que som feliç en el sacerdoci i que ho tornaria ser no vol dir que no hagi tingut un feix de problemes. En el meu cas, felicitat no ha estat sinònim de facilitat. Als nous vocacionats no els estalviaria la informació de les dificultats a combatre.

3 Avui tu animaries o aconsellaries a qualcú a prendre aquest camí?

(Bauzà) El meu gran neguit és tenir consciència que ningú fou massa ajudat per mi a entrar al Seminari, ningú em deu la seva vocació, ni la del sacerdoci ni altres. M'examin si és per manca de valentia no haver explicitat l'oferta. Sí, és ver, que a seminaristes ja, els he afavorit la vocació i els he acompanyat en el procés. Sí, animaria a joves a optar actualment al sacerdoci, i no ho faria de la mateixa manera amb la qual jo vaig ser animat.

(Umbert) A mi em costa plantejar directament a un jove la vocació al sacerdoci. Però no em dol gens animar-lo, com ho faig actualment, i acompanyar-lo en el seu discerniment. Crec que és una bona feina i el contacte amb els seminaristes em fa sentir més capellà.

(Salom) Actualment no em sent en condicions d'animar o aconsellar cap jove a seguir el camí del sacerdoci. Però no desanimaria ningú que em manifestàs el seu desig de ser capellà. I que consti que em trec el capell davant el coratge dels seminaristes actuals.

(Orpí) Si vengués el cas, m'atreviria a ajudar qualche jove a donar una passa endavant en el seu itinerari vocacional, com he fet algunes vegades amb bon resultat. Al cap i a la fi, estic convençut que l'Esperit segueix bufant amb l'esquifida ajuda dels nostres pulmons.

4 Quin és el moment de la teva vida en què et sentires més bé com a capellà?

(Català) Crec que sempre m'he sentit bé com a capellà i m'hi sent. I no ho diferenciï tampoc com a persona. Per a mi va molt unit el que som i visc, amb totes les contradiccions i deficiències. I el que visc va molt més enllà de les funcions pròpiament dites sacerdotals. És a dir jo som jo, en Tomeu, una unitat. I no per una part capellà, per altra part professional per exemple de l'educació, per una altra, terapeuta. Encara que segons les circumstàncies faré una funció o en faré una altra, però el qui actua és en Tomeu.

(Umbert) Crec que cada etapa de la meva vida ministerial ha tingut els seus moments de vivència profunda. El contacte personal i la proximitat als feligresos, en especial al món de la infantesa i adolescència i al món dels

majors, els malalts, la inserció en la vida del poble i la participació en les problemàtiques i celebracions festives com un més i a la vegada l'esforç per a connectar amb tots els que em fos possible, animant a fer una comunitat cristiana viva, malgrat les dificultats, foren constants que, amb més o manco força, estigueren presents en els meus anys de treball pastoral als diversos pobles. Si hagués, però, de concretar algun moment, jo diria que foren els 12 anys de permanència als pobles d'Artà i Colònia de Sant Pere els que més calaren en la meua vida de prevere. Allà, m'hi vaig sentir especialment bé. Les raons, entre altres: * La llarga durada: en un temps en què els nomenaments es feien per un termini de 5 anys, arribar als 12 em va permetre poder conèixer més i millor la gent, les seves aspiracions, les formes més adients per animar-los, etc. * Els companys preveres amb qui vaig treballar a aquest llocs, que foren uns vertaders amics i animadors amb una capacitat de contagiar ganes de "fer coses". Mai haguera imaginat en aquells moments poder arribar a congregar uns bons grups de joves als quals engrescàrem en la idea de seguir i conèixer Jesús. Potser després no hi ha hagut la continuïtat que un hagués desitjat, però, molts d'ells actualment estan fent un molt bon servei a la societat i al poble. *Una comunitat adulta que es va comprometre en la Revisió de Vida. Foren llargues vetlades de compartir, confrontar i animar la pròpia fe. Aquelles reunions congriaren una llarga i profunda amistat... que encara dura. Quins records més bells!

(Tauler) L'experiència de la Serra del Perú fou el que més m'enriquí com a persona i com a capellà: fou molt més el que vaig rebre que el que vaig poder donar. Però els millors anys per a mi varen ser els que vaig viure a la parròquia de Porreres, sense llevar res a les altres parròquies... Havia passat ja varies crisis, tant de salut com psíquiques i espirituals; també havia xocat amb persones de mentalitat oposada a la meua... I ara ja em trobava millor; ja havia adquirit una pràctica que m'aportava més realisme i serenitat. Els companys preveres i les persones que formaven la comunitat més pròxima m'aportaren molt amb la seva ajuda i participació activa.

(Orpí) A tots els pobles on he estat puc dir que m'hi he trobat bé. No he tengut mai aspiracions i he estat disponible a la voluntat de Déu i a l'organigrama dels qui porten la diòcesi. A cada lloc he experimentat moments de satisfacció, però també de creu, perquè en el contacte amb la gent no tot és color de rosa. Tal volta allà on més he viscut aquest contacte fou a Son Macià, un poblet petit i pagès, amb poca burocràcia i poc ritualisme, on sobretot vaig fer camí amb al·lots i joves: per les muntanyes, per la vida i per la fe. D'allà sorgí el grup excursionista "Rodamons", i s'hi feu present el moviment cristià de Joves de Pobles, amb la conseqüent implicació de les famílies. Igualment vaig treballar i aprofundir dins la cultura del nostre poble, amb iniciatives com la creació del grup de sonadors "S'Estol des Picot" i altres activitats culturals relacionades amb l'Escola de Mallorquí de Manacor, amb la qual segueixo en contacte. Vaig topar amb l'oposició d'un petit grup, per gelosies caciquils, però els fruits compensen amb escreix el moments de malson: una vocació sacerdotal i benedictina, un missioner seglar al Burundi, catequistes, monitors d'esplai, col·laboradors del Projecte Jove i del Secretariat de Pastoral Juvenil, etc.

(Salom) Sens dubte a Burundi és on m'he sentit més realitzat com a capellà, no perquè allà no fes de funcionari del culte, perquè en realitat hi feia més que aquí a Mallorca, sinó pel fet de sentir-me enmig dels més pobres de la Terra, fent-los costat, demostrant-los just amb la meua sola presència que els estimava i d'aquesta manera em sentia més deixeble de Jesús i més seguidor

del seu exemple. També a Burundi vaig descobrir el benefici humans, psicològics i espirituals de la convivència i el treball en comú amb un grup de companys capellans. De retorn a Mallorca, sempre que m'ha estat possible, he volgut continuar el mateix estil de convivència i treball conjunt que vaig aprendre a Burundi.

(Bauzá) Fa uns anys feia distincions entre un moment o altre del meu sacerdoci i distingia importàncies. Per exemple, el micro de Ràdio Popular m'és un virus plaent que encara port. Però ara, tot es comença a desdibuixar i tot forma com un "continuum" en el qual no em veig tant a mi com a Déu. Sí que no s'han desdibuixat els rostres: els de molts feligresos de les parròquies a les quals he servit. El darrer lloc, la Seu, és el que ara absorbeix més pes en el meu cor, però no el consider més important que un altre, no valor més el darrer lloc que el primer, val a dir els nins del Lluís Vives.

5 Et vares trobar en alguna ocasió a la corda fluixa, dubtant entre seguir exercint el ministeri o demanar la secularització? Si alguna vegada t'has trobat en aquesta situació, per quines raons fonamentals et vares decidir a continuar en l'exercici del ministeri ?

(Orpí) Que jo recordi, mai m'he plantejat seriosament deixar el sacerdoci. Vaig acabar els estudis a l'edat de 31 anys, i coneixia bastant bé el món i a què renunciava. Una vegada feta l'opció, cal seguir endavant i deixar-te dur, a vegades no saps si empès per l'Esperit o per una certa inèrcia. Potser quan va trontollar més la meua vocació va ésser el primer any de Seminari, per malentesos i recels de qualque superior. El curs següent vaig entrar al Col·legi de Ntra. Sra. de la Sapiència i la cosa va canviar: vuit anys al Col·legi i dos a Comillas foren providencials. Malgrat tot, les crisis i els dubtes t'assalten adesiara, i davant la teua feblesa repeteixes sovint: "Domine, non sum dignus". Però sempre queda una porta oberta a l'esperança: "Tornaré, penedit, / a la casa del Pare. / Ell que oblidat el pecat / no ha deixat d'estimar-me..."

(Salom) A dir ver no he passat moments molts durs de crisi. Segurament pesava dins mi la fidelitat a la promesa de servir l'Església com a capellà tota la vida. Hi va haver una època en què en alguns ambients semblava que els valents eren els qui se secularitzaven. Consider que hem estat valents tots els qui hem seguit el dictamen de la nostra consciència sense deixar-nos dur per les pressions en un o altre sentit. M'ajudà a continuar el fet de sentir-me acompanyat per un bon bisbe i amic, com va ser don Teodor, per uns bons amics capellans de l'arxiprestat o de Part Forana, amb qui podia compartir les dificultats i els moments d'esplai, com també haver trobat sempre uns bons col·laboradors seglars a les parròquies on he estat. Si a un moment donat de crisi m'haguessin faltat aquests puntals i m'hagués sorgit un conflicte fort, com la gota que fa vessar el tassó, no sé què hauria fet. Hi ha hagut temps en què desitjava tenir una companya al meu costat, més endavant envejava els pares que tenien fills propis i actualment m'agradaria tenir nets. Però crec que aquestes mancances han estat en el meu cas llargament compensades amb les alegries que m'ha donat l'exercici del ministeri sacerdotal.

(Bauzá) De moment puntual sols n'he tingut un, fou el temps en què se secularitzaren grans amics meus; els estimava i els valorava tant que vaig pensar que si ells se secularitzaven devia estar bé, i que tal vegada seria un

bé que jo seguís aquesta petjada, però passà aviat aquesta comparativa i s'enfortí el respecte per a cada opció, i vaig continuar, tranquil i satisfet, amb la meua, tot comptant amb la seva amistança. La batalla forta es desenvolupà en un altre territori: m'han costat a mi massa esforços coses que per a mi no són essencials. L'exigència del celibat per a poder ser ordenat prevere és un exemple, i no es l'única exigència no essencial. La barreja, en la qual vaig ser inculturitzat, entre manaments revelats i tradicions culturals m'ha estat un feix, perquè és confondre el que cal fer en raó de la fidelitat a Déu o de la fidelitat a una cultura determinada. Ara em trobo en un altre registre, sé que Déu no m'espera tant a l'elitisme de la perfecció personal com a la tasca comunal de la felicitat de tothom.

(Tauler) A la corda fluixa, entre dubtes i desànim, m'hi he sentit moltes vegades. Però no fins al punt de pensar demanar la secularització. En diferents etapes de la meua vida, m'assetjava la idea que 'no podia fer res de bo', i que ser capellà 'tal volta no tenia sentit avui', que 'el celibat obligatori és quelcom inhumà'... La confiança en alguns germans preveres, l'oració, el sagrament de la Penitència i l'acció pastoral em varen ser forts estalons per a mantenir-me. No hi veig cap mèrit propi. Si hagués d'escollir algun lema – sense ínfulas 'episcopals' – diria: "Scio cui credidi", "Sé en qui he cregut; Ell és prou poderós per a guardar-me el tresor de la fe que m'ha estat confiat" (II Tim.). Allò que llavors somiava i intuïa com una meta 'impossible', ara ho visc amb realisme, des de la feblesa i la humilitat.

(Umbert) He de confessar que, malgrat el profund impacte que em produïa la notícia de les tant freqüents secularitzacions en aquells moments, mai vaig dubtar de seguir exercint el meu ministeri. El fet d'haver tingut al llarg de la meua vida sacerdotal i ja des del principi bons amics preveres amb qui compartir, parlar i discutir, crec que fou decisiu a l'hora de no plantejar-me la possibilitat de la secularització. També és veritat que estava content, tenia ganes de seguir, de fer el que sabés i pogués en el meu treball pastoral. Sentia

que, en aquell moment, la meua vocació s'anava realitzant, enmig de moltes mancances naturalment; però, n'estava content i disposat a seguir. No ho atribueixo a cap mèrit meu, per suposat. El Senyor i els companys hi eren.

(Català) 3.- Més bé des que em varen ordenar de capellà he dubtat de deixar el servei "sacerdotal" en un moment donat. La raó era especialment veure com els que es creuen a vegades esser l'única veu de l'església, ens volien imposar uns treballs i unes formes i prohibir-ne unes altres que per a mi ni eren evangèliques ni "quasi" humanes. I per de prompte que no anaven en la línia del que crec. Per què he continuat, per exemple, essent rector d'una parròquia, la de Puigpunyent des de fa més de 25 anys? Per a mi la parròquia ha significat i significa molt. Poder celebrar i compartir la fe en Jesús amb unes persones amb les quals ens coneixem i estimam –amb totes les mancances– són cent cavalls de força. No em sent obligat a fer unes serveis –en faig pocs–, sinó que tenc la possibilitat de fer-ne. I amb bastant de llibertat.

6 El teu grau de fe, o d'amistat amb Jesús, o de compromís amb l'Església és igual ara que el dia de l'ordenació?

(Tauler) El meu grau de fe és sense dubte, molt més fort ara que el dia de l'ordenació. Llavors era una impressió més bé 'sentimental' i 'vaporosa'. Sobretot, ara sé reconèixer més els meus mancaments, i a la vegada han anat minvant les idees de 'culpabilitat'. Les deficiències i limitacions no m'han de servir per a desanimar-me. M'agrada molt contemplar l'escena de Pere en el llac de Tiberíades, quan el vent era fort, s'acovardia i s'enfonsava: "Ajuda, Senyor!"... "Mira que en tens poca, de fe! Com així dubtaves?"

(Orpí) Amb freqüents alts i baixos, consider que la tasca literària m'ha ajudat a mantenir la fe i la disponibilitat, sobretot la meua aportació al cantoral diocesà. El fet que els cristians de Mallorca cantin composicions meves m'ha exigut esser sincer amb mi mateix i parlar amb convicció. Si els versos no surten d'una vivència interior, són paraules buides i mecàniques, són un frau a Déu i als germans, però sobretot a la pròpia consciència.

(Català) Jo pens que no puc comparar; però sí que vull dir que el grau de fe en Jesús ha augmentat i ha variat. I el grau de compromís amb l'Església, també; perquè la meua vida és fer realitat aquest compromís – amb totes les deficiències meves i amb totes les llums que la vida m'està donant-. Una cosa que em molesta i crec que ens fa mal és el voler posar el cognom de "eclesial" a tot el que feim. Una cosa és fer-ho des de la fe en Jesús i empesos per aquesta fe i al mateix temps vivint en església, i una altra molt distinta és voler dur sempre la bandera per endavant. Jo me pregunto moltes vegades: ¿I Jesús, què feia, com ho feia, i des d'on ho feia? Que jo sàpiga, Jesús no era un home de Temple, ni representant del Temple, ni menjava del Temple, encara que hi anava en bastants ocasions.

(Umbert) Jo diria que la meua fe ha anat madurant al llarg del temps. I enmig de les fluctuacions, dubtes i interrogants que sempre sorgeixen, la meua amistat amb Jesús ha constituït l'arrel de la meua vocació, el bessó de la meua identitat, la mà amiga on aferrar-me en els moments de desànim o de conflictes. En aquests moments he sentit la "Mà Amiga" que em portava i reconduïa. He de confessar, per altra banda, que la vellesa, la manca de forces

i també les dificultats del moment que vivim han minvat el meu compromís amb l'Església en el sentit d'assumpció de responsabilitats. A lo millor estic pagant el preu d'un excés de responsabilitat. Des dels 23 anys he hagut d'estar en la primera línia, ja fos de Rector de parròquia o de Vicari Episcopal o General. El desgastament de tants anys de servei a lo millor ara em passen factura i em reclamen uns anys de "descans", que vol dir seguir treballant i exercint el meu ministeri, emparat però baix la responsabilitat d'un altre company.

(Bauzà) No, la meva fe no és igual, és diferent. Per exemple, els meus antics grans referents, com els Patriarques, els Profetes, els Apòstols s'han retirat del meu mapa per donar lloc a figures com Rut, Tobit, Josep d'Arimatea o l'Anna del Temple, vull dir que estic reduint-ho tot, en temps normal, a la bondat, i en temps de crisi, a la misericòrdia. De cada cop entenc més la litúrgia no com opció meva per Déu, sinó com una opció seva per mi, opció que necessit celebrar. La meva curolla ara més forta és arribar a ser com un salm, preferentment de lloança. És probable que aquestes diferències d'accentuació siguin pròpies de l'edat que ja tenc, el fet és que des de fa un temps he deixat de pretendre ser gestor del món, ni que fos gestor de valors, i és així que sense renunciar a ésser-hi sempre del tot a l'església, ja sé, amb prou pau, que no hi seré en moltes coses. I és ver, igualment, que la meva fe s'ha fet més tolerant i respectuosa, però s'ha fet també més específica: el que tenc més clar de tot és Jesús, i em sent tan vinculat a ell que estic per assegurar que ja em resultaria impossible pensar Déu si ell no hi estigués inclòs.

(Salom) No ho dubt ni un moment. Em sent ara més a prop de Jesús que no fa 50 anys. Potser sigui una fe i una amistat amb Jesús ben diferent, abans més infantil i ara més adulta. Una altra cosa seria el meu grau de compromís amb l'Església. Crec que per la meva edat em correspondria ja una jubilació de càrrecs de responsabilitat. Vull poder seguir ajudant les comunitats cristianes que bonament m'ho demanin i amb els serveis pastorals que voluntàriament estigui disposat a assumir. Però no em veig amb forces per continuar molt de temps més al peu del canó. Ja he lluitat, més bé o més malament, durant 50 anys servint la causa. No vull contribuir a allargar l'agonia d'aquesta Església, que pens que necessita entrar com una larva dins una metamorfosi (o una mort aparent), per a poder ressuscitar com una papallona a una vida nova, més autèntica, més propera a Jesús, tal vegada completament diferent i inimaginable encara, des dels nostres paràmetres actuals.

Col·laboracions

GUILLEM, UN MODÈLIC SINGULAR

Toni Bennasar

En Guillem Ramon se'ns uní a segon de llatí (1955) i va compartir amb nosaltres fins acabada la filosofia. Fou l'any 1962 quan decidí abandonar els estudis eclesiàstics, però mantenint sempre una estreta vinculació amb el nostre curs de modèlics. Un exemple emotiu d'aquesta amistat és el fet que un dels darrers dies de la seva vida, estant nosaltres al santuari de Monti-sion de Porreres celebrant el 50 aniversari de la nostra ordenació sacerdotal (dia 16 de juny), rebérem l'agradable telefonada seva. El cor se'ns eixamplà en sentir la seva veu. Coneixíem la gravetat de la seva malaltia i el desig que tenia el nostre recordat amic d'estar aquell dia amb nosaltres.

Ell, en no poder-se fer present físicament, deixà sentir la seva veu d'amic. Mai no podrem ni voldrem oblidar aquest gest tan entranyable.

En Guillem era una bona persona, extremadament educat i servicial, però summament reservat. (Mai no solia parlar de les seves intimitats).

Una característica molt peculiar seva era la gran importància que donava a la bona presència, peculiaritat que li feia valorar en gran mesura la forma de vestir. Déu li havia concedit un físic de molt bon veure i ell el cuidà minuciosament amb la roba adequada i de bon gust.

Perquè hom compregui com d'important era aquest aspecte us diré que mai no es podia veure en Guillem sense americana ni corbata, tant si es tractava de dies festius com feiners. Únicament es dispensava d'exhibir aquestes peces de roba els mesos d'estiu, sempre que no es tractàs d'una celebració a la Seu. (El nostre amic tenia prop d'un milenar de corbates).

Era extremadament detallista i molt institucional, fins al punt que feia coincidir el color de les corbates amb el color litúrgic del dia. Durant la quaresma duia corbates morades, per la cinquagesma en lluïa una de vermella, el dia de Pasqua era blanca i els diumenges de l'any exhibia corbates verdes. EL Divendres Sant duia un "traje" negre, camisa blanca i corbata negra. I quan anava a un concert a l'Auditorium mai no deixava la típica capa negra espanyola.

Es pot considerar exagerat aquest comportament si no es coneix el seu tarannà que mantenia ben lligada la seva filosofia existencial amb les formes externes de vestir i comportar-se. Per a ell l'aspecte extern era important i revelador.

Però si de veritat volem acostar-nos a la seva autèntica vida del nostre estimat Guillem,

haurem de parlar de la importància que tengué per a ell la música coral. Agraïat com estava d'una bona veu de baix, la sabé utilitzar per embellir esdeveniments i per pertànyer a diferents grups de música.

Lògicament no puc ni vull oblidar-me d'aquell grup primerenc que es formà en el Seminari anomenat "Sa Pelegrina", en el qual en Guillem i en Biel Rossinyol, ambdós ja al cel, feien lluir les seves veus de baix cantant sardanes i altres cançons. (Què divertida resultava aquella jocosa sardana de les monges).

donar-li cap explicació.

En Guillem, que sentí profundament aquest fet, mai no sabé el motiu de l'acomiadament. Qualcú li insinuà si era per recomanació del bisbe però debades preguntà a alguns capellans amics i propers al bisbe si en sabien res. Ningú mai no li pogué donar raó d'això. Però el fet inqüestionable és que aquí començà un allunyament respecte de la parròquia.

Aquest allunyament creà una crisi al Cor provocant que el Nadal d'aquell any la parròquia quedàs sense música i sense organista, donat que l'organista era na Margalida, esposa d'en

Era d'esperar que, deixat el Seminari, en Guillem cercàs un ambient musical on pogués oferir els coneixements adquirits, i el trobà en el Cor parroquial de Lloseta, el seu poble. Per cert un cor revitalitzat pel nostre condeixeble Joan Parets, aleshores rector de Lloseta.

Aquesta etapa durà fins que un bon dia el rector de la parròquia, en Francesc Munar, l'acomiadà durant un assaig del Cor i sense

Guillem, fet que finalment no succeí perquè en Guillem no consentí que la celebració del Naixement de Jesús estigués mancada de solemnitat i animà na Margalida perquè anàs a tocar l'orgue a l'Església aquell vespre de les Matines. Generositat que no fou corresposta pel Cor el dia del funeral de na Margalida. (En Guillem volia que fos la Capella Mallorquina la que cantàs aquell dia i els responsables del Cor parroquial, dirigits per na Xisca Ramis, només atorgaren que cantassin durant el condol. En Guillem sentí molt aquesta reacció inesperada).

Aleshores en Guillem es trobà fora d'un dels nodriments importants de la seva vida, la música, però no passà gaire temps abans que fundàs la Coral Llosetina, de la qual també en fou director fins que aquesta deixà d'existir fa poc més de dos anys, a causa de la malaltia irreversible d'en Guillem.

L'activitat de dita coral fou intensa. Cada any participaren en els concerts organitzats per la federació de corals, col·laboraven en les festivitats locals amb els seus concerts, feren viatges exportant la nostra música, entre els quals podem citar el que feren a Canàries, (a la Candelària) i també participaven durant diversos anys el dia de la festa de la Stma. Trinitat en l'Eucaristia al monestir de Miramar, convidats pel Dr. Sevilla. (Aquí fou on tragueren de la pols un antic i desconegut himne al Beat Ramon).

Durant un curt interval de temps, entre l'acomiadament del Cor parroquial i la creació de la Coral llosetina, anà a ajudar a la de Consell, dirigint-la en algunes ocasions, com fou el cas del concert a Sureda (un poble del Sud de França, agermanat amb el poble de Consell). Aquí en Guillem dirigí "Muntanyes del Canigó" tenint davant els ulls dites muntanyes.

Però ni la Coral llosetina ni la de Consell satisfieren completament el seu afany. En Guillem volava més amunt, necessitava més altura musical i la trobà en la Capella Mallorquina, dirigida pel seu gran amic D. Bernat Julià. (Era tanta l'amistat que els unia que D. Bernat abans de jubilar-se, preguntà a en Guillem qui considerava que podria ser el seu substitut més adequat, i el nostre amic li suggerí en José M. Moreno, i així succeí.)

Les ganes de cantar juntament amb les reiterades invitacions de D. Bernat feren que en Guillem, malgrat les seves feines i maldecaps, entràs a formar part de la Capella Mallorquina. I ben aviat començà una autèntica amistat entre ell i una parella entranyable. Em refereixo a n'Isabel Rodríguez i el seu espòs Pep Riutort, membres també de la Coral. (N'Isabel i en Pep prèviament havien cantat amb la Schola Cantorum dirigida per en Marc Vaquer).

Aquesta amistat anava creixent dia a dia i era alimentada amb moltes trobades i sopars a més de les organitzades per la Coral, com el distints viatges que amb certa freqüència es duïen a terme (En Guillem no pogué participar en el de Canadà a causa d'un atac de vertigen).

Fou a una finca de Massanella on es conegueren l'esposa d'en Guillem i la gran amiga M. Rosa amb aquest entranyable matrimoni formant una amistat que mai no es rompria.

La valoració que feia n'Isabel d'en Guillem era molt alta. Durant la conversa que tenguérem ella em preguntà quin títol posaria jo a l'article. Jo li vaig respondre que posaria "Guillem, un modèlic singular" Ella em digué que ella hagués posat: Guillem, un "caballero andante" perquè se l'imaginava amb una capa com els cavallers medievals i que onsevulla anàs sempre sabia com comportar-se.

És de justícia dir que n'Isabel, durant tota la malaltia del nostre amic, fou la millor ajuda per a na M. Rosa i en Guillem. Durant els 7 anys que durà la malaltia era ella qui acompanyava en Guillem al metge perquè, essent ell tan hipocondríac, en entrar al despatx, desconnectava i no s'adonava de res del que li deia el metge.

N'Isabel, que era infermera jubilada i amb un bon nas de psicòloga, sabia què dir-li i com dir-li les coses. Naturalment no li podia dir tot el que sabia perquè en Guillem no ho volia saber. Per això, estant ja en Guillem en un estat pre-agònic, ella li demanà perdó per tot el que no li havia pogut dir, però també afegí les següents paraules: "Guillem, t'he tengut per tan bon amic que sé ben cert que ja no en podré tenir d'altre com tu".

Una de les peces musicals que més embadalien en Guillem era "Amor de Pàtria" de D. Bernat Julià. Per això quan ja li mancaven poques hores per entregar l'ànima a Déu, n'Isabel li preguntà si volia que li cantàs dita cançó. Ell, estrenyent-li la mà, assentí i n'Isabel l'hi cantà.

Segons n'Isabel, en Guillem era la nineta dels ulls de D. Bernat, a més del seu conductor i assidu acompanyant.

Quasi sempre fou vocal de la coral i en la darrera època també vicepresident. (El president era i és D. Toni Fullana).

En Guillem guardava molt de material, especialment musical. En Pau Reynés, llosetí erudit, ex-batle i fundador de la revista "Lloseta", avisà el nostre condeixeble Joan Parets perquè anàs a revisar i posar en ordre el material trobat.

En Joan ajuntà el que trobà amb altre material dels germans Negre (pare i padrí jove de na Margalida, esposa d'en Guillem) i ho envià al Centre de Recerca i Documentació històrico-musical de les Balears a Sa Pobla (Can Cirera Prim).

Debades ha cercat en Joan dues Ave Maries que en Guillem en un ocasió li havia dit que ell havia compost. Desgraciadament no les ha trobades.

En Guillem, a més de la música tenia altres inquietuds. Sabem que participava d'unes trobades setmanals amb un grup de personatges de la cultura (entre ells en Bernat Cifre).

Una altra experiència que cal mencionar és la seva relació amb la Seu. Era un membre qualificat del Cor de la Seu fundat per D. Bernat, mestre de capella i director de dit grup. A la mort de D. Bernat prengué les missions en Miquel Pons, i en Tomeu Veny n'era l'organista. En Guillem era l'encarregat de repartir el sobre amb els 12 euros que cobraven els cantaires per cada una de les actuacions.

Però, com que tot té el seu final, fa ara alguns anys que el president del Capítol els reuní per comunicar-los que ja no els necessitaven i foren substituïts pel Cor de St. Josep Obrer que tengué una durada ben curta.

Però la col·laboració amb la Seu no es limità únicament a cantar. En Teodor Suau li encomanà les monicions de les Eucaristies com també la tasca de cercar lectors, labor que exercí amb molt d'orgull i dignitat. (Molta gent coneixia en Guillem com el monitor de la Missa televisada per IB3).

Tots sabem que de la música coral no se'n pot viure, de manera que el nostre Guillem hagué de cercar una manera de guanyar-se les sopes.

Acabat de sortir del Seminari, provà la tasca administrativa a l'Ajuntament de Lloseta, però ben prest descobrí que no havia nascut per estar darrere una taula. Així que acceptà una oferta de l'hotel Colon de Palma, que era el lloc on hostatjaven els toreros. (Ell era l'encarregat d'acompanyar-los al Cortijo Vista Verde i entregar-los la paga convinguda)

Tampoc això no omplí els seus desitjos laborals. I arribà el tercer intent d'en Guillem: ajuntar-se amb altres socis i muntar una societat que obrís tendes de "souvenirs" a distints llocs costers de l'illa.

Entretant obrí una joieria al carrer més comercial de Lloseta, que regentà fins que, complits els 70 anys, la traspassà.

Un altre fet simptomàtic de la vida d'en Guillem és la seva relació amb el poble de Biniali.

Quasi cada setmana ell, na Margalida i na M. Rosa anaven a la missa de dit poble. El rector, en Pere Cirer, natural de Sencelles, ben aviat se n'adonà de la bona veu d'en Guillem i li encomanà tasques parroquials com fer de lector, organitzar assajos de música o preparar alguna Hora Santa. En Guillem se sentia tan a gust en aquest poble que no li resultà gens difícil fer amistat amb la gent participant en la majoria d'actes, especialment en els típics sopars que un grup de gent organitza tots els dimecres de l'any a l'antic convent.

Els binialers sempre el consideraren un binialer més a causa de les seves atencions i el bon tracte. (Una persona de Biniali em contà que cada any per Nadal visitava la seva mare i l'obsequiava

amb una capsa de bombons).

Aquesta alta consideració i simpatia es feu ostensible al tanatori amb les 4 corones de flors de distintes associacions binialeres i amb la quantitat de binialers que participaren en el funeral a la Seu.

Una vida viscuda amb elegància, acompanyada sempre per l'amor incondicional de la seva esposa Margalida i la gran amiga M. Rosa que es bolcà amb cos i ànima cuidant-lo mentre durà la malaltia, de la qual ell no en volia sentir parlar per no fer sofrir els que l'estimaven i per l'angoixa i dificultat d'afrontar-ne les inevitables conseqüències. Una sola vegada sortí de la seva boca una expressió relativa al seu patiment: "Fins quan, M. Rosa"?, digué. "Perquè dius això, Guillem"?, contestà ella. Però ell no respongué.

Dia 28 d'abril del present any en Guillem patí un ictus cerebral que li deixà importants seqüeles de les quals s'estava rehabilitant a l'hospital Sant Joan de Déu. En dit hospital sempre el tractaren amb moltes atencions, duent-li la Comunió assíduament i permetent les últimes setmanes que na M. Rosa pogués disposar d'un llit per poder descansar, fet poc habitual en aquest hospital.

Un dels desitjos del nostre amic era que es pogués celebrar la Missa funeral a la Seu, lloc emblemàtic per a ell. Aquest desig es pogué satisfer amb el bon seny i generositat del Capítol de la Seu.

Vull mostrar agraïment a les persones que m'han donat informació sobre la vida d'en Guillem sense l'ajuda dels quals jo no hagués pogut realitzar aquest senzill treball. Em referesc a en Tomeu Mulet, capellà llosetí i gran amic seu, al matrimoni Isabel i Pep, estalons incondicionals d'en Guillem i ara de na M. Rosa, al condeixeble Joan Parets, musicòleg i, d'una forma especial, a na M. Rosa a la qual desig que Déu ompli amb excés el buit que li deixà l'estimat Guillem dia 25 de juny, festivitat del seu Sant Patró.

Comunicatòria

Reunió de condeixebles

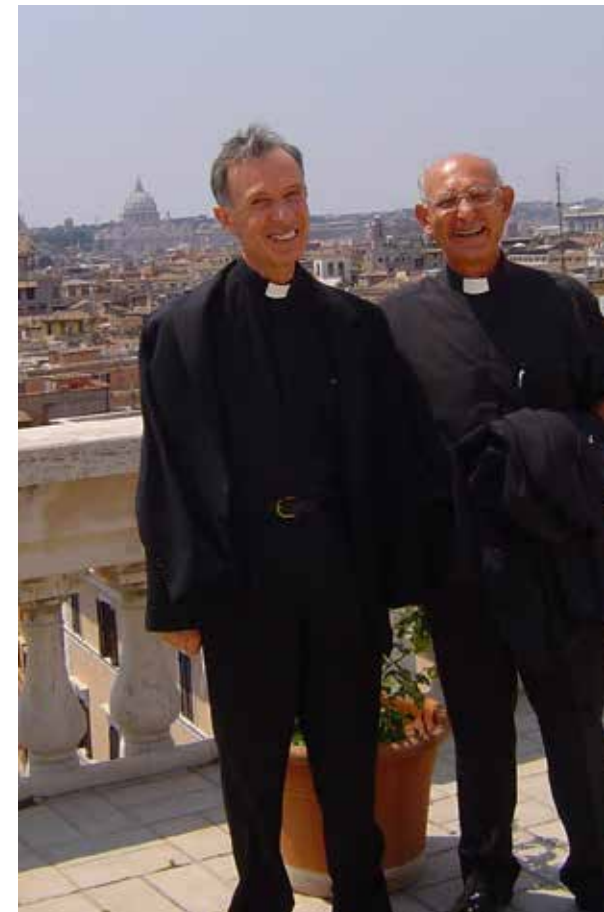
**LA PROPERA REUNIÓ DE CONDEIXEBLES SERÀ A
MONTI-SION (PORRERES)
EL DIJOUS DIA 28 DE DESEMBRE A LES 11.**

Preneu-ne nota, per favor.

Col·laboracions

APROXIMACIÓ A LA PERSONA DE MNS. LLUÍS FRANCISCO LADÀRIA FERRER

Andreu Genovart

El dia 1 del passat mes de juliol, La Sala de Premsa del Vaticà en una breu nota comunicava la "conclusió del mandat quinquennal del prefecte de la Congregació per a la Doctrina de la Fe" el cardenal Müller, i el nomenament del seu successor, l'arquebisbe Mns. Lluís Francisco Ladària Ferrer fins aleshores secretari de la dita Congregació.

La notícia vingué de nou a molts, fins i tot a persones ben properes al Vaticà, no tant pel nomenament de Mns. Ladària, sinó més bé per la substitució del cardenal Gerhard Müller fins aleshores prefecte de la Congregació, al complir-se cinc anys del seu mandat. El relleu del prefecte s'interpretà en certs medis eclesiàstics com un cop de timó i un acte d'autoritat del Papa Francesc.

Amb motiu d'aquest nomenament i de la relació personal que mantinc amb l'arquebisbe Ladària, se me demana per part de la direcció d'aquesta revista una opinió o visió del nou prefecte. Evidentment no se tracta d'oferir

una biografia, encara que no hi poden mancar unes dades en aquest sentit, sinó més aviat de fer una aproximació a la persona del prelat manacorí, la seva trajectòria i la seva manera d'actuar.

Mns. Ladària ocupava des del juliol del 2008 el càrrec de secretari de la Congregació per a la Doctrina de la Fe que li va confiar el Papa emèrit Benet XVI. L'assignació d'aquesta gran responsabilitat al jesuïta manacorí ja aleshores fou considerada com un acte de confiança per part del Papa; era un càrrec que havia estat ocupat per alts dignataris de la Cúria Vaticana, entre altres pel cardenal Tarsicio Bertone el qual després fou Secretari d'Estat de la Santa Seu.

Ladària compta amb un extens currículum que avala la seva personalitat reconeguda en tots els estaments de la teologia actual. És llicenciat en Dret per la Universitat Complutense i Doctor en Teologia per la Gregoriana, de la qual n'ha estat professor i durant uns quants anys el Vice-rector.

Ha escrit molts de llibres sobre teologia i antropologia, que han estat punts de referència

per a totes aquelles persones que volien seguir el pensament d'aquestes matèries a nivell de l'Església universal; sense cap dubte el jesuïta manacorí és considerat com un dels teòlegs espanyols millors del moment; entre moltes d'altres publicacions podem citar, només a modus d'exemple, "Teología del pecado original y de la Gracia" o "el Misterio de la Trinidad".

Ladària és un home de fe i pregària, profund, però a la vegada senzill i humil; discret, una mica tímid, (poc partidari de les entrevistes), de formes educades, de seny, moderat; quan parla en públic mesura les paraules escollint sempre l'adequada. Tal vegada per això és una persona amb una gran capacitat de diàleg que, fins i tot en els moments de discrepància teològica, no perd mai el seu somriure, gairebé natural.

El dia 26 de juliol de 2008, Monsenyor Lluís Francisco Ladària i Ferrer fou ordenat bisbe a la Basílica de Sant Joan del Laterà i des d'aleshores ostentà la dignitat d'arquebisbe, rang que corresponia al seu nomenament.

El càrrec per al qual ha estat designat suposa, a més d'una gran responsabilitat en la custòdia del Dipòsit de la Fe Catòlica, una confiança absoluta, primer per part de Benet XVI quan el nomenà secretari, i ara per part del Papa Francesc; tots dos coneixen personalment i prou bé el nostre estimat paísà i saben de la seva capacitat i fidelitat.

En més d'una ocasió, jo havia pronosticat a Lluís Francisco que el Papa Benet el nomenaria arquebisbe; ell, somrient, me solia dir que "era jesuïta, que hi havia altres persones amb molta preparació..." Total, que d'un tema sobre el qual en fèiem broma, després n'haguérem d'informar amb tot rigor. A l'endemà de l'ordenació episcopal, a la Gregoriana, li vaig dir: "A la pròxima et nomenaran cardenal. Tot és qüestió de temps". No vos descriuré la seva reacció.

Abans he enumerat algunes qualitats del nou prefecte de la Congregació per a la Doctrina de la fe, ara vos descriuré alguns trets i anècdotes de les quals en som testimoni i que demostren la gran personalitat, tarannà i vàlua de Mns. Ladària.

Home detallista: El dia de la seva ordenació episcopal, al final de la celebració, es va dirigir als presents en italià donant les gràcies en primer lloc a Déu per la vocació, la fe, el baptisme... al Papa Benet que l'havia designat arquebisbe i a les persones de la Congregació per a la Doctrina de la Fe per tota la col·laboració rebuda. Seguidament parlà en espanyol agraïnt als seus superiors, a la Comunitat de la Gregoriana i altres germans religiosos tot el suport que li havien donat. Finalment s'expressà en un mallorquí-manacorí contundent donant les gràcies al Consell Episcopal de la diòcesi de Mallorca allà present, als familiars que l'acompanyaven en aquell moment tan important i també al seu rector de Manacor per haver participat en la celebració en representació de la clerecia manacorina.

Cada vegada que rep el full interparroquial de Manacor, Lluerna, sempre sense fallar, ens posa un correu agraïnt la recepció del full o alabrant algun dels seus articles.

Quan ve a Manacor de vacances passa a saludar "el seu rector" i altres preveres. A l'estiu a Porto Cristo es comporta com un sacerdot normal celebrant la missa de torn prestant així un servei al rector. Quan arriba Nadal, Setmana Santa, o la festa del sant sempre rebem la seva felicitació.

Home senzill: Quan el nomenaren Secretari de la Congregació de la qual ara n'és el Prefecte, podia haver anat a viure a les dependències vaticanes, però ell preferí continuar a la comunitat de germans jesuïtes que hi ha a la gregoriana; allà és ca seva. Encara que el nou arquebisbe volia continuar a la seva cel·la de sempre, li habilitaren una habitació amb una sala per a la recepció de visites.

Acostuma anar a peu diàriament al despatx que té a la plaça del Sant Ofici en el Vaticà.

Quan algun grup de mallorquins visita Roma i li sol·liciten una entrevista, sempre fa el possible per atendre'ls personalment i en moltes d'ocasions ell mateix fa de «cicerone» per les diverses dependències que pot mostrar.

Home summament discret: Tothom sap que Ladària porta entre mans molts de casos i que posseeix una vasta informació sobre els més variats temes eclesiàstics. A vegades conversant, bé personalment o amb altra gent, quan, en bon mallorquí, li hem volgut estirar la llengua, sempre ha mostrat una gran discreció i prudència i amb una bona rialla fresca o amb el seu somriure habitual ha despatxat el tema. En altres ocasions ens ha demanat que puguem per tal o qual intenció.

Ara s'encarrega també amb màxima discreció de la comissió que estudia el tema del possible diaconat femení.

Pens, sincerament, que Mns. Lluís Fco. Ladària pot fer un gran servei a l'Església universal; la seva saviesa provada, la llarga experiència i els seus profunds coneixements teològics, poden aportar, al costat del Papa Francesc, la concentració en allò que és essencial i a la vegada l'aire fresc de la renovació que necessita avui la nostra Església si vol fer arribar el missatge evangèlic de salvació als homes i dones d'avui.

La comunitat cristiana de Manacor i la diòcesi de Mallorca podem donar gràcies a Déu per aquest fill de la nostra terra, i demanar per ell encert i seny per dur a terme aquest servei per al qual ha estat designat en el Dicasteri més importat de l'Església Catòlica.

Col·laboracions

EL GRAN REPTE DEL PAPA FRANCESC I DEL MALLORQUÍ LADÀRIA

Sebastià Salom

Dia 31 d'octubre de 2017 farà 500 anys que, segons la llegenda, Luter va clavar el seu escrit sobre les indulgències a la porta de l'església del castell de Witemberg: aquest fet es considera l'inici de la Reforma protestant.

Aquest aniversari juntament amb la notícia del nomenament del mallorquí Lluís Ladària com a prefecte de la Sagrada Congregació Vaticana de la Doctrina de la Fe, m'han impulsat a oferir-vos la reflexió següent.

El papa Francesc està demostrant amb els seus fets i les seves paraules una proximitat inusual del Papat amb sectors tradicionalment marginats per l'Església oficial per temes de comportament moral. M'estic referint a les parelles de divorciats tornats a casar o parelles convivint sense el sagrament del matrimoni. Em referesc també als col·lectius d'homosexuals, a noves legislacions sobre manipulacions genètiques, etc... També amb el papa Francesc sembla que es van obrint portes per a un canvi de futur en la disciplina eclesiàstica sobre el celibat sacerdotal i el sacerdoci femení, etc... Són perspectives a llarg termini, sens dubte, però al cap i a la fi no deixen de ser noves perspectives.

No és estrany, per tant, que vagin sorgint persones i grups, tradicionalment catòlics, que es troben davant un conflicte seriós de consciència, entre els seus principis morals considerats per ells inamovibles i la seva arrelada adhesió incondicional a l'autoritat del papa. I no és estrany tampoc que vagin sorgint des de dins del mateix entorn del papa cardenals que li planten cara, manifestant el seu desacord.

I el papa, incommovible, sembla que va seguint la seva estratègia. No planteja de moment una reforma dels principis dogmàtics, teològics, morals o disciplinaris del Catecisme Catòlic ni del Dret Canònic. Possiblement pensa que el seu desig de reforma de l'Església duria les de perdre, perquè no tindria els suports necessaris, sobretot des del seu mateix entorn.

Però el papa utilitza les armes, que fins ara els seus detractors encara no s'han atrevit a discutir-li, i és l'elecció dels nous bisbes, la promoció dels bisbes ja existents a llocs de major responsabilitat i la jubilació sense moratòria dels bisbes que no són de la seva corda. Cosa que de moment ni els cardenals ni els bisbes no li ho discuteixen, perquè ja era una pràctica habitual dels seus dos darrers antecessors. I no li poden discutir aquests procediments, almanco per coherència, perquè són els mateixos que els posaren a ells en els llocs de responsabilitat que ara tenen, o que fins ara havien tingut.

I aquí ve la meua reflexió, en relació amb la celebració del cinquè centenari de la reforma protestant. Entre els principis dogmàtics, amb els quals Luter mostrava el seu desacord, n'hi havia de teològics, com ara sobre la justificació, la gràcia i els sagraments, i n'hi havia

contra la Tradició, per exemple contra l'autoritat del Papa, que es considerava absoluta, part damunt dels mateixos Concilis ecumènics i part damunt de tots els poders polítics i civils de la Terra.

La resposta de l'Església catòlica de Roma va ser fulminant. No solament no va acceptar dialogar amb les tesis teològiques de Luter, sinó que es va reafirmar amb la doctrina tradicional i amb l'autoritat indiscutible i absoluta del Papa de Roma.

Han passat els anys i la reflexió teològica catòlica, tímidament consagrada en els documents del Concili Vaticà II, es troba actualment més pròxima a les tesis de Luter, que no a les tesis que defensava l'Església catòlica de Roma en el temps de Luter.

Si el papa Francesc obria actualment una consulta o convocava un Concili, que aquesta seria la resposta coherent d'un papa que es mostra dialogant i amb esperit democràtic, segurament les seves intuïcions i propostes no tindrien els avals democràtics acceptables. Si el papa actual moria durant els pròxims anys, no hi ha encara garanties suficients per a pensar que el seu successor podria ser del seu mateix tarannà.

És necessari que primer passin uns anys, a fi que el papa tingui el temps suficient per anar renovant el col·legi de cardenals que hauran d'elegir el seu successor. És necessari que primer passin uns anys, a fi que el papa tingui el temps de renovar el conjunt dels bisbes del món, a fi que una majoria de la seva corda pugui ser la determinant d'un possible Concili Vaticà III.

El mallorquí Lluís Ladària no és considerat en les esferes eclesiàstiques com una primera espasa en la línia de la renovació teològica i moral, però sí que és considerat del tarannà respectuós i dialogant del papa Francesc. Possiblement la Congregació de la Doctrina de la Fe no plantejarà en el futur immediat canvis dogmàtics, ni morals, ni disciplinaris, però seria suficient que donàs més valor a les consciències, que respectàs les divergències sense condemnar-les, encara que no les pogués aprovar.

No podem esperar que dos mil anys de trajectòria del cristianisme es puguin capgirar durant un pontificat. Ni podem esperar que cinc-cents anys de ruptura entre catòlics i protestants es puguin recompondre d'un dia a l'altre. Con tal que tinguem sempre present el desig de Jesús: "Que tots siguin una mateixa cosa: que estiguin en nosaltres, Pare, tal com vós estau en mi i jo en vós, i així el món creurà que vós m'heu enviat" (Jo 17, 21).

Una visita d'uns mallorquins a la Sagrada Congregació per a la Doctrina de la Fe.

Col·laboracions

BARTOMEU CATALÀ BARCELÓ; LA PERSONA

Gabriel Pérez

Valent repte m'han endossat els amics "Modèlics i modelicons": Parlar de la personalitat d'en Tomeu Català; potser un dels membres d'aquest col·lectiu que manco s'adapta a les característiques que defineixen aquest curs. I, endemés contar-vos-ho a vosaltres, lectors de la revista, la majoria dels quals també en podríeu fer un bon retrat del personatge; millor del que jo vos pugui oferir. Ell mateix se'ns ha donat a conèixer en els escrits que ha fet a la nostra revista.

Com que el motiu de la convidada ha estat la publicació del llibre-conversa "*Bartomeu Català, un projecte d'home de fe*" (Editorial Lleonard Muntaner), vos comentaré el que m'ha suggerit o des-

cobert la tiringa d'entrevistes que hem mantingut durant un parell de mesos. Hem refrescat coses que jo ja coneixia, però també m'ha aportat informacions i aspectes de la seva personalitat que jo ignorava.

Una primera característica és que es mostra *fidel a la nissaga* de son pare. Gent espavilada, que ha fet ca seva i ha aprofitat les oportunitats que la vida els ha ofert; el que podríem dir una nissaga de triomfadors. En Tomeu no pot evitar un sentiment d'admiració quan actualment es reuneix amb la família, els cosins, i veu els cotxes i els signes d'èxit de què fan gala. Tot i que referma la seva opció: "davall la taula". Davant el rector Sureda que, a la Domus i amb les mans damunt una tauleta, explica les excel·lències del sacerdot "apòstol", "mestre" i el

súmmum, "liturg", en Tomeu, encara que li agraden aquestes figures, opta per "davall la taula".

Son pare no ha tingut estudis, però mostra una vivor natural i una capacitat d'emprenedor que el durà a convertir-se en un empresari seriós. Potser aquesta experiència sigui l'explicació d'un fet sorprenent: En Tomeu, el supervivent de quatre embarassos previs, és un nin molt estimat i tenia tots els bitllets per esser un nin súper-protegit i aviciat. Així les coses, son pare decideix allunyar-lo de ca seva i dur-lo a La Porciúncula quan encara només té nou anys!

La Porciúncula, La Salle, el Seminari foguejaren una personalitat rica que, des de molt jove ja du moltes experiències acumulades. Quan arriba al Seminari ja ha passat per dos internats, en els quals s'ha mostrat un al·lot llest, i ha adquirit veterania.

Podem trobar a en Tomeu un tret que no sol esser molt freqüent: A més d'esser un *bon esportista*, és un *bon estudiant*. Inevitablement ha de cridar l'atenció dels seus formadors i, molt d'acord amb la mentalitat d'aquell temps, el veuen com un excel·lent candidat al sacerdoci. Possiblement també aquesta circumstància tengui a veure amb la disputa entre La Sapiència i el Seminari.

En la profunda admiració per son pare, s'hi ajunten tant l'aprenentatge devora el mestre de picapedrers, quan actua com a tal (projectes, gestions, comptes), com el coneixement directe del tall de feina (picar esquerd a la carretera de Montuïri a Porreres). Això no és obstacle perquè, al mateix temps, hi hagi un fort compromís de formació, encara que s'hagi de llevar hores de dormir o d'esplai.

Em sembla molt important conèixer aquesta etapa d'adolescència i joventut d'en Tomeu perquè donen la clau per a entendre moltes de les actuacions de la seva vida d'adult que ara voldria recordar.

A la presentació del llibre vaig dir que la biografia que presentàvem era una espècie de *quadre impressionista*, ple de cops intensos de vida, de color, de sentiments, que reclamen la complicitat del lector per a completar el perfil del personatge. El mateix podríem dir avui; la vida d'en Tomeu està plena de vivències intenses i, a la vegada, hi trobam moments que ens desconcerten. Sembla haver-hi un cert desordre, una certa anarquia, sortir del motle, però a davall, des de ben jove, hi havia un projecte de vida, unes metes ben traçades. I, des d'aquests objectius, es poden entendre els sacrificis (per exemple, aixecar-se de matinada per a compatibilitzar estudi i feina manual), el concepte d'obediència (crida l'atenció com escolta son pare, el bisbe, els companys), el sentit de la puntualitat, la pregària, l'estudi, l'economia. Darrere tot això hi ha un projecte que comença de molt jove i es va consolidant amb el temps, amb dos referents clars: son pare com estímul de progrés i de millora personal i social, i el "director espiritual" com a motivació espiritual, vocacional.

Aquí teniu alguns dels trets que a mi em semblen definidors de la personalitat d'en Tomeu; segur que vosaltres n'hi afegireu un bon grapat més:

Home fener. De nin creix i juga dins el magatzem de mestre de picapedrer de son pare, que hi ha a ca seva. Diàriament viu l'activitat de son pare i sa mare tirant endavant el negoci i, si fa falta, dóna una mà o rep un encàrrec. Les coses no vénen de l'aire del cel, s'aconsegueixen amb l'esforç de cada dia. A la vegada veu com hi compareixen persones molt distintes; i no tothom és igual. De ben jove, als nou anys, en Tomeu inicia un camí de formació acadèmica que no han tingut els seus pares, però, a la vegada vol experimentar el treball patern. Quan es proposa una cosa s'hi posa amb totes les conseqüències; hi dedica temps, estudi, doblers... Quan exerceixi tasques d'educador, també proposarà aquestes actituds als seus.

Intel·ligent. La veritat és que en Tomeu mostra unes capacitats notables; algunes innates i d'altres adquirides. Està atent al que succeeix al seu entorn; des de nin està devora la taula de son pare, que fa números o dissenya una obra, sempre desitjós d'aprendre. Tota la vida ha mostrat una extraordinària capacitat d'escoltar; deixa que l'altre conti la seva història i se senti escoltat. No es conforma amb la "formació" oficial que li donen; cerca les seves pròpies lectures i els seus assessors. Sembla estar sempre en actitud de descoberta; escolta, aprèn i assimila. No es limita a repetir el que ha après; ho fa seu i hi aporta la seva pròpia reflexió, la seva empremta personal. L'exemple més evident de tot això és el Projecte Home i, més en general, el tema de les drogoaddiccions. S'hi ha dedicat amb cos i ànima els darrers trenta anys, però no s'ha limitat a aplicar un mètode de forma mecànica i repetitiva. Ha assimilat l'esperit del Projecte, els seus objectius, i hi ha aportat tota la seva experiència, fruit del contacte amb la realitat diària, el seu saber i la seva capacitat d'anàlisi. Crec que en Tomeu ha fet una aportació singular, importantíssima, no sols al Projecte Home, sinó al tema del tractament de les drogoaddiccions en general. En aquesta línia en Tomeu és un gran qüestionador dels "dogmes", un desmitificador; tant dins l'Església com dins els altres àmbits on es mou. No té por de dir les coses pel seu nom, encara que siguin políticament incorrectes.

Un aspecte ben característic de **bon educador** és la seva manya per a plantejar-te (provo- car que tu mateix t'ho plantegis) la teva responsabilitat en la resolució dels problemes, rebutjant la temptació fàcil de donar la culpa als altres. D'una o altra manera et convidarà a preguntar-te a tu quin paper hi jugues, quina conversió personal has de fer. A vegades això suposa un procés dolorós, però a la llarga s'agraeix. Bona prova d'això és el gran nombre de persones a les quals en Tomeu els ha hagut de plantejar un canvi, amb conse- qüències laborals, econòmiques i de "status", i, malgrat tot, han seguit mantenint amb ell una excel·lent relació personal.

Tot això unit a una actitud **intensament vital**. Practica diversos esports; és un esportista intens, dur, apassionat, competitiu. Aquest esperit el transmetrà, després, com a entrenador. Aquesta serà també una de les eines que més utilitzarà per a connectar amb la gent en els distints llocs on anirà destinat; cosa poc freqüent en un capellà. En aquesta mateixa línia s'abonarà a acompanyar els viatges d'estudis dels seus alumnes, quan la majoria dels pro- fessors els defugen, no sense abans haver organitzat encarregar-se amb ells de la gestió dels bars de les "verbenes" de les festes populars dels pobles a fi d'obtenir el finançament del

viatge. Gaudeix d'un bon sopar o un bon dinar amb amics. No es perd els partits de futbol del Barça. Aprofita les ocasions que se li presenten per a viatjar i conèixer món. No deixa d'esser curiós que pateixi l'infart de miocardi mentre està cercant esclata-sangs.

Obert i generós. Si de nin, la portassa-magatzem de ca seva era el lloc on es tro- baven els amics per jugar, la casa del vicari o el pis d'en Tomeu serà la casa oberta on s'hi pot anar a qualsevol hora. El seu cotxe tragarà el gel del bar de les "verbenes", els bidons, les begudes o els al·lots que vénen de l'entrenament o del col·legi; rarament anirà buit. En aquesta mateixa línia cal destacar l'obertura i la generositat personal d'en Tomeu. Tant pel que fa a les relacions personals com al tema econòmic. Així com hi ha persones que es guarden els seus amics i els seus contactes gelosament, com un tresor privat, en Tomeu fàcilment et convida a participar del seu cercle. De la mateixa manera que s'unirà als grups i tasques que li semblen de valor. Pel que fa als doblers, sols Déu i ell saben les ajudes que ha aportat a les causes en què creia. Quan ha pogut ha fet bossa comuna amb els companys, essent gairebé sempre el qui més hi aportava. Crec que en Tomeu és generós d'amics i de béns. Aporta el que té, el que és i el que sap.

Clar i senzill. Pens que és una de les qualitats més preuades d'en Tomeu: enfron- ta les coses de cara i les anomena pel seu nom; tant si resulta agradable com si no. Al llarg de la trentena d'entrevistes que han suposat l'elaboració del llibre, mai ha volgut conèixer les preguntes per anticipat; ni, una vegada transcrits, les ha volgut corregir, ma- quillar, tot i esser ben conscient de poder canviar la redacció per arrodonir i millorar la seva imatge. No ha defugit les preguntes.

A tots els qui coneixem en Tomeu des de fa estona ens ha sorprès la transformació que ha sofert en la imatge externa: des de l'aspecte desgavellat i informal de la joventut, a la sofis- ticació de l'etiqueta del Projecte Home. De les fotos amb esportistes de categories balears, vestit amb "xandall", a les pàgines de paper "couché" compartint amb la "jet" i endiumen- jat per a l'ocasió. A força d'esser sincers, al llarg de les nostres vides, gairebé tots nosaltres hem viscut un ascens social (hem anat coneixent persones que tenen un cert poder, tenim més influències i ascendent, hem millorat econòmicament, hem fet més confortables les nostres vides...). En Tomeu respon convidant-nos a llegir les Memòries anuals del Projec- te Home i veurem a què dedica realment la major part del seu temps durant l'any. Ni ell ni nosaltres som tan ingenus com per a no veure qui hi ha qui s'acosta a en Tomeu per a millorar imatge; igualment que per a treure endavant el Projecte és inevitable acostar-te al poder polític i econòmic. A mi em recorda aquell joc que fan a certs llocs d'encendre una gran caliuera i la gent més agosarada hi passa per damunt, amb fermesa i sense aturar-s'hi, sense cremar-se els peus (tot i que, a vegades, hi queda algun cremalló aferrat el peu... ¿a qui no se li ha aferrat algun caliu de poder, d'influències, de prestigi?

Elaborant el llibre m'ha semblat trobar el Tomeu més autèntic; tot i acceptant que, per responsabilitat o per altres raons, calla moltes coses. Viu una etapa de la seva vida en què exterioritza més que mai les emocions.

Creient i confiat en la Providència. Crida l'atenció trobar-se amb un Tomeu que, a hores d'ara, resa laudes cada dematí o participa en el mes del Cor de Jesús de la parròquia. A ell que, fins i tot, li costa subjectar-se a la rigidesa formal del cànon de la missa. Em sembla un retorn a la pietat senzilla de la infància enriquida per l'experiència de tota una vida intensa. "Es faci la vostra voluntat" és la pregària que brolla del més profund d'en Tomeu en els moments més crítics (malalties i mort dels pares, infart de miocardi...), amarada de confiança. Crec que té una visió providencialista de la seva història personal; Déu li parla a través dels esdeveniments i de les persones. Però també és ver que ell intenta donar-li una mà a la Providència; és genial per a dissenyar estratègies a fi d'aconseguir l'objectiu que s'ha proposat.

Jubilat?. Té ben clar que, mentre el cos i la ment aguantin, li fa il·lusió seguir a la parròquia, a pesar d'haver complit ja els setanta-cinc anys. Una altra cosa és el Projecte Home, al que ha entregat els darrers trenta anys de la seva vida. Precisament perquè l'estima com un fill, ha de preparar l'etapa del "post-Tomeu". Crec que n'és ben conscient i ja fa temps que va donant passes en aquesta direcció. Hi ha una bona part de carisma personal que és intransferible; i que en Tomeu haurà de seguir aportant al Projecte, i per a ell també resultarà vital. Aquí no hi ha jubilació. Un altre aspecte és l'organitzatiu; aquest posarà a prova la talla d'un i dels altres. El Projecte haurà de començar a funcionar com si en Tomeu no hi fos. I en Tomeu haurà d'assumir decisions i plantejaments que ell hauria fet de manera distinta. Un nou aprenentatge que desitj reeixit per a un i altres.

Com diu la Bíblia (Si, 6, 14), "el qui ha trobat un amic ha trobat un tresor que no té preu". Crec que la Providència m'ha fet trobar aquest tresor i n'estic orgullós i agraït. Crec que la nostra societat mallorquina, la nostra Església i, sobretot, els qui pateixen la cinglada de les drogodependències han trobat un tresor que no té preu.

"Puedes sentirnos como mujer, compartir el dolor como madre y ayudarnos como Reina"

Col·laboracions

ANTONI VADELL FERRER. PERFIL D'UN NOU BISBE MALLORQUÍ

Josep Garau Trías

En escriure aquestes lletres, manquen sis dies per a la consagració episcopal de Mons. Antoni Vadell Ferrer. Els qui hem tingut la sort de conèixer-lo n'estam contents, i pregam per ell, sabedors que la tasca que li espera no serà gens fàcil.

Per confirmar aquest article, vaig demanar al mateix Toni (sempre serà en Toni, un germà i amic) una petita conversa, per contrastar dades i demanar la seva opinió sobre alguns temes. Cal dir que en cap moment es va oposar a una pregunta o altra, o es va negar a contestar el que fos demanat.

En Toni va néixer a Lluçmajor el 17 de maig de 1972. Als 14 anys va entrar al Seminari Menor per pròpia decisió i allà tingué de formadors alguns preveres encara coneguts: Mn. Joan Trías, Mn. Antoni Gómez i Mn. Jaume Alemany. Al setembre de l'any 1990, entra al Seminari Major essent Mn. Lluç Riera el Rector i Mn. Ramon Lladó el formador. L'etapa prediaconal la va portar amb el nou Rector del Seminari, Mn Joan Bauzá. Fou ordenat de diaca el 4 d'octubre de 1997 i de prevere el 31 de maig de 1998.

El seu primer destí va ésser a la parròquia Ramon Llull, de Palma, junt amb Mn. Manolo Haro (El pare Manolo). Allà va estar fins el 2006.

Al mateix temps, formà part durant tres anys de l'equip de formadors del Seminari Menor i a partir del 2002 també de l'equip del Seminari Major.

Al 2006 va a Roma i als "Salesians" estudia i es llicencia en Teologia Pastoral Juvenil i Ca-

tequètica en tres anys. Sembla que hagués pogut quedar a fer el doctorat, però el bisbe d'aleshores, D. Jesús Murgui, va trobar que havia de tornar..... pel que fos, ves tu a saber per què.

Al 2009 és nomenat vicari de les parròquies de St. Josep Obrer i Corpus Christi de Palma i porta la delegació de Pastoral Catequètica i Litúrgica.

Al 2012, el Bisbe Xavier Salinas el nomena Vicari Episcopal per a l'Evangelització i al 2014 afegeix la rectoria de la Unitat Pastoral de la "Mare de Déu".

Finalment, el 2017 el Nunci Enzo Fratini li comunica que el Sant Pare Francesc li confia la missió que ens ocupa i que, en tot cas, en parli amb el Cardenal Omella, de Barcelona, i només amb ell.

Va ésser graciós constatar la manera com es pressiona a algú a acceptar aquest encàrrec: deixa poc marge per contestar "no" a la proposta: "això és desig del sant Pare", "si no tens malaltia greu..." o "algun motiu de gravetat", "pensa que és el mateix Papa que ho demana". Deixa poc marge per fer el desganat amb talent o a dir un no autèntic.

En Toni em confessa que el que més li costa és deixar la vida parroquial, càlida, immediata, amb rostres i noms concrets. Confessa al mateix temps que viu aquest fet des de la configuració en el Senyor, per una cosa que ni cercava ni esperava. Però és la crida de Déu i l'ha d'acollir perquè sent que Déu l'estima. Finalment agraeix a l'Església de Mallorca tot el que li ha donat.

Ja fa anys, que a una conversa privada, en Toni i jo coincidíem que, inspirats en l'evangelí del lavatori de peus, proclamat cada any al Dijous Sant, Jesús recorda a Pere que si no es deixa rentar els peus, no pot ser deixeble seu. Amb altres paraules, que per un cristià, el primer manament no és tant estimar com deixar-se estimar per Jesús, i amb aquell amor tastat profundament, comprendre el que és amor i estimar així.

Estimat Toni, estimat Bisbe: que aquest Amor t'acompanyi sempre, i que el puguis fer extensiu a tots els qui confiaran en tu. Gràcies, i que el Crist que tant t'estima sia amb tu.

Inca, 3 de setembre de 2017.

Opinió

QUÈ VOL DIR "INTERCANVI MISSIONER"

Sebastià Salom

Acab de llegir que el bisbe Sebastià Talavull, amb motiu de l'ordenació episcopal de dos bisbes auxiliars de Barcelona, un dels quals és el mallorquí Toni Vadell, ha escrit en el Full dominical de dia 10 de setembre, que "si en un temps encara no llunyà alguns països del Tercer Món necessitaven la nostra presència missionera, ara som nosaltres els del primer món que tenim urgent necessitat de la seva".

Començaré amb un comentari alegre quan veig que escriu "Tercer Món" amb les primeres lletres en majúscula i, en canvi escriu "primer món" en minúscules. El Tercer Món s'ho mereix i no solament irònicament damunt el paper, sinó per la nostra atenció i preocupació.

Però no és d'això que vull parlar, sinó de l'"intercanvi necessari" de què parla el bisbe Sebastià en el seu escrit.

No crec que la manca de capellans mallorquins s'arreglès amb la vinguda de capellans del Tercer Món, sobretot si només venen per celebrar misses i sagraments. La vertadera solució s'ha de cercar dins les mateixes comunitats cristianes, o, també, si voleu, dins les disposicions disciplinàries de l'Església Universal.

Jo no entenc l'intercanvi com la devolució d'un préstec: quan ells no tenien capellans abastament, nosaltres anàvem a omplir el seu buit, i ara que som nosaltres els qui començam a tenir-lo, ells venen a omplir-lo. No veig bé que un capellà del Tercer Món

hagi de deixar d'acompanyar una comunitat de 40 mil feligresos del seu país natal, per a venir a celebrar misses, funerals, alguns pocs batejos, primeres comunions i casaments per a tres o quatre poblets de 500 habitants. La desproporció és escandalosa.

El vertader intercanvi seria que un grup de capellans mallorquins continuàs ajudant temporalment amb la seva presència a algunes comunitats del Tercer Món, mentre uns capellans del Tercer Món vinguessin també temporalment a la nostra terra, per enriquir-se de la nostra cultura i de la nostra història, i per a tornar-s'en renovats al seu país d'origen. I els mallorquins que han estat uns anys temporalment a terres de missions tornassin a servir la diòcesi de Mallorca amb la nova experiència i la seva fe renovada.

Durant els darrers anys que vaig viure a Burundi, el grup de capellans mallorquins que ja rondàvem els 70 anys, vàrem demanar als bisbes Murgui i Salinas que fessin una convidada als capellans mallorquins per a no deixar de tenir una experiència tan enriquidora com ho havia estat la nostra. I primer un bisbe, i després l'altre, ens digueren que no hi havia capellans mallorquins disponibles.

Després demanàrem pel nostre compte a un grup de capellans joves, que vinguessin a visitar-nos i a valorar el nostre treball, abans d'haver de tancar. Dos d'ells, que s'interessaren vivament pel tema, s'animaren a venir, però després ens varen dir que els

compromisos ja contrets anteriorment a Mallorca els ho impediren.

A mi em va semblar que, si haguessin volgut, haurien pogut posposar la visita per a algun temps després, i vaig tenir un mal pensament: Per quin vertader motiu no vingueren? Perquè no valoraven el treball fet a Burundi pels capellans de Mallorca Missionera durant 50 anys? O perquè tenien por de quedar-ne captivats i de no enganxar-s'hi? Si s'hi haguessin enganxats, Mallorca hauria guanyat dos missioners i hauria perdut només temporalment la presència de dos bons capellans. Però en el còmput global l'Església hi hauria guanyat o perdut? Em sembla que la vida de Jesús de Natzaret era més semblant a la dels missioners, que no a la de la majoria dels capellans i dels bisbes actuals.

Anècdotes i contarelles (Segona part)

5- Els eufemismes de la confessió

El rector havia dit als seus feligresos que a l'hora de confessar-se dels pecats de sexe bastava que diguessin: "he travelat una vegada, o dues..."

Hi va haver un canvi de rector i un mes després, amb ocasió d'una reunió de les forces vives del poble, el nou rector va demanar al batle que arreglàs les aceres, perquè hi havia molta gent que travelava.

I els assistents, amb el batle el primer, es posaren tots a riure. El capellà jove, tot ingenu i innocent, es va girar cap al batle i li va dir: "sense anar més lluny, senyor batle, sa vostra senyora la setmana passada va travelar dues vegades".

6- La bella vista des de la rectoria

Hi havia un rector que feia molts d'anys, però molts, que estava en aquell poblet (es conta d'Orient i de Galilea). I ja n'estava cansat.

El bisbe hi va anar de visita pastoral i va quedar tot admirat amb la bellesa del paisatge que es veia des de la finestra de la sala d'estar. El rector, mentre li mostrava la casa, el feia passar una i altra vegada per davant aquella finestra i li deia: "¿ha vist, senyor bisbe, quina vista tan guapa?". Fins que el bisbe, cansat de sentir-lo, li va dir: "No siguis pesat, ja l'he vista quatre vegades!". Idò pensi, senyor bisbe, com estic jo, que fa quaranta anys que la veig."

7- El cafetet li bastava

El bisbe va anar a veure un capellà que feia molt de temps que estava a un poblet petit i el volia traslladar a una parròquia més gran. Però el capellà li responia: "Yo me encuentro muy a gusto aquí. Con mi cafetito i mi rosario tengo bastante".

Al final de la visita el capellà va convidar el bisbe a prendre unes galletes i una copeta. I mentretant va dir a la criada: "Rosario, trae un cafetito".

Crònica

CELEBRACIÓ DEL 50è ANIVERSARI DE LA NOSTRA ORDENACIÓ SACERDOTAL

Jaume Gual

El passat dia 18 de juny es complien els 50 anys de l'ordenació sacerdotal de la promoció de 1967. Per celebrar aquest esdeveniment teníem previst reunir-nos a Monti-sion de Porreres. El bisbe Sebastià va manifestar el seu desig de participar amb nosaltres a la trobada, però per problemes d'agenda no li era possible el dia 18 i per això, d'acord amb ell, decidírem reunir-nos el divendres, dia 16 de juny.

El grup de la promoció de 1967 érem 24, però quatre companys (en Pere Orpí, en Jaume Sancho, en Sebastià Salom i en Joan Darder) els dos darrers cursos foren alumnes de la Universitat Pontifícia de Comillas, i ordenats preveres abans dels altres del grup.

Poc a poc, des de diferents indrets, anàrem arribant. Ens rebia el condeixeble Sebastià Salom, rector de Porreres, que ho tenia tot ben preparat. No hi mancà detall.

En total fórem 18 (ho podeu veure a la fotografia amb el bisbe Sabastià davant el portal de l'església de Monti-sion). Dels 24 ens han deixat els companys, en Miquel Nigorra, en Pep Toni Fuster, en Biel Rossinyol i en Joan Antoni Pol. No hi assistiren en Mateu Buades, que està internat a la residència de les Germanetes dels Pobres, està malalt i ja no surt de la residència; tampoc en Miquel Bestard que sembla que no s'assabentà del canvi de data del 18 al 16. Tampoc no hi fou present el nostre amic Guiem Ramon, que malgrat deixar el seminari abans de començar la Teologia, sempre acudia a les nostres trobades. Estava malalt ja en fase terminal i va morir el dia del seu sant, 25 de juny.

Tots els presents ens acomodàrem a una sala del Santuari entorn d'una espaiosa taula. Teníem previst parlar un poc del proper número de la nostra revista, sobretot en referència a la taula rodona. En Sebastià Salom va plantejar el tema demanant la participació dels companys que exerceixen el ministeri en l'elaboració del document, dit Taula Rodona. Acorràrem que es faria mitjançant unes preguntes que contestarien els interessats i en Sebastià ho recolliria donant-li forma per a la publicació a la revista.

Aviat va arribar el bisbe i s'adjuntà a la reunió. Fetes les salutacions pertinents, cadascú, seguint l'ordre alfabètic invers, va analitzar i exposar la seva reflexió sobre les vivències d'aquests 50 anys, fent especial referència a la situació personal actual, alguns ja jubilats i altres prop de la seva jubilació. El bisbe va escoltar atentament, com acostuma fer. Així ho

vaig poder comprovar, també, el dia 22 d'abril passat a la trobada que 30 capellans secularitzats tenguérem amb ell al Col·legi Arcàngel Sant Rafel de Palma.

Les manifestacions de cadascun de nosaltres es feren amb sinceritat, amb una profunditat i convicció personal fora dubte. De veres ens trobàvem entre germans que ens estimam, on cadascú respecta les opinions dels altres i sent com a seus els problemes dels companys.

El temps havia passat molt ràpid i era hora de pregar plegats en la celebració de l'eucaristia.

La pregària fou molt sentida i viscuda en profunditat, una homilia participada, un record molt emotiu dels nostres companys que feren camí amb nosaltres i ja gaudeixen a la casa del Pare.

Després passàrem al menjador on ens esperaven ja els responsables del Santuari, que ens havien preparat una succulenta vianda de la qual donàrem bon compte. No hi mancà el pas-tís commemoratiu del 50è aniversari.

Ens acomiadàrem amb il·lusió renovada i ganes de seguir lluitant i afrontant, amb confiança amb el Senyor, les circumstàncies adverses que la vida ens doni.

Molts d'anys!!!

VI DIADA CULTURAL DELS "AMICS DEL SEMINARI"

-CAMPANET-

HOMENATGE A Mn. LLORENÇ RIBER

Miquel Jaume

La jornada del dia 22 de maig va començar amb la benvinguda del rector Joan Parets Serra davant l'església parroquial i la salutació de la batlessa Magdalena Solivelles als assistents, una seixantena, entre els quals no va poder dissimular la seva presència el quasi bisbe de Mallorca, el menorquí Sebastià Taltavull, que volgué participar en tots els actes de la Diada amb una senzillesa i amabilitat admirables.

Tot seguit es va celebrar una missa en memòria dels companys morts. Els oficiants varen ser el rector Joan Parets, Julià Cifre, Tomeu Palou, Miquel Gual, Joan Bauzà i el bisbe Taltavull que va presidir la cerimònia i va fer un sermó memorable per la forma, el to i el contingut

del seu missatge. Al llarg de la cerimònia la nostra Schola Cantorum, dirigida per Tomeu Ripoll, va interpretar diversos cànctics amb l'acompanyament d'òrgue a càrrec d'Arnau Reynés Florit qui, després de la missa, va fer un magnífic concert d'òrgue que va presentar el seu germà Pere.

Al migdia en punt va començar a la Casa de Cultura la conferència de mossèn Joan Bauzà i Bauzà, degà president del Capítol de la Seu, que va ser presentat per en Miquel Montserrat Barceló. La conferència, amb el títol "Trobar Ribera, biografia d'un encís", va ser magistral: documentació rigorosa, interpretació original, expressivitat en la dicció i ritme prou àgil amb l'acompanyament d'imatges ajustades al discurs.

Cap a les dues del capvespre ens dirigírem cap a Menestralia per tenir un dinar de companyonia després del qual intervingueren tres amics del seminari de distinta edat i condició amb actuacions de caràcter divers. En Biel Vilanova Bisquerra va cantar amb la seva guitarra tres cançons d'inspiració riberiana, Miquel Perelló Amengual va recitar el poema "Mallorca" escrit pel seu pare els anys de la Segona República, i Agustí Serra Soler, presentat pel seu amic Domingo Mateu, va llegir un article en el qual explicava la seva coneixença personal de Riber els anys 1956-1958 quan era vicari a Campanet.

Finalment, es va fer la visita guiada pels espais campaneters viscuts per Llorenç Riber i reviscuts en els seus escrits, especialment a *La minyonia d'un infant orat*. Sota el guiatge de Damià Pons, que Miquel Jaume va presentar com un homenot polifacètic amb genuí carisma, va tenir lloc el passeig literari que va començar davant la casa natal del poeta, a la plaça del rector Tàmor, i va acabar al cementiri de Son Roig, davant la tomba de Riber segellada per la inscripció: *Laurientius Riber, presbyter, se vivo, comparavit sibi suisque in pace*.

La diada va ser valorada molt positivament per tots els participants i d'ella se'n va fer ressò la premsa local de Campanet i de Sa Pobla. Bona part de l'èxit s'ha d'atribuir a la col·laboració entusiasta del rector Joan Parets i dels campaneters Pau Socies, Biel Vilanova, els germans Reynés Florit i Damià Pons. La nostra trobada del 22 de maig, festa de Santa Rita de Càssia, advocada dels impossibles, encara ressona i ressonarà *ad multos annos i urbi et orbi* per virtut de la màgia que saben fer els amics Cecil Buele i Agustí Baró capturant el temps, empaquetant-lo i penjant-lo a un núvol perquè tothom se'l pugui davallar, com mannà que plou del cel, a l'hora en punt en què hom necessita alimentar la memòria. Perquè, al cap i a la fi, som el que recordam i allò que els altres recorden de noltros, i poca cosa més

Cavil·lades d'un desenfeinat

EL PILOT AUTOMÀTIC

Jaume Sancho

Per moure'm còmodament dins la vida sempre m'ha resultat pràctic conèixer i manejar uns certs enginys o tècniques que m'han facilitat moltíssim el viatge. Una d'aquestes tècniques que us aconsellaria - innata en si mateixa, però que es perfecciona amb la pràctica i en la mesura i freqüència que l'exerceixes - és la que permet estar a *dos llocs* al mateix temps: és la que jo anomen la tècnica del "pilot automàtic". El seu avantatge bàsic no és tant poder *estar* a un altre lloc com poder *fugir* del que estàs.

Jo aquesta tècnica la vaig exercir moltíssim durant els anys del Seminari, per això encara ara tenc una certa manya per practicar-la, fins al punt que ja es sol disparar sola, sense massa control per part meva: és com un mecanisme de defensa que et permet la "fuita" d'allà on ets, però sense que mai sembli ni doni gens la impressió que te n'has escapolit... A això jo li solc dir "desconnectar" o, amb més precisió, "posar el pilot automàtic".

Tu ets a un altre lloc o a una altra dimensió, però també estàs aquí mateix i et segueixes comportant com si res passàs, perquè el pilot automàtic fa que et comportis com si el que fas o dius "anàs pel teu compte" quan, en realitat, allò funciona sense que suposi cap implicació teva personal amb el que fas o dius. Si ho maneges bé, ningú se n'adona que t'has calçat les botes de set llogos i Déu sap ja on ets... No és, per tant, un cas d'ostensible distracció o embadaliment, perquè tu continues funcionant molt bé en els dos nivells.

A mi, en aquell temps, em funcionava de meravella i encara ara me'n desfàs bastant bé.

Això m'ha salvat moltes vegades de "liar-me" a llosques: Te permet aguantar una tal quantitat d'imbecil·litats o bestieses que tu mateix te'n fas creus del que ets capaç de resistir sense estavellar la closca al qui t'està "adoctrinant" amb impunitat i prepotència.

Vosaltres no ho creureu però us ben asseguro que, quan has adquirit una certa pràctica en aquest menester, ja ets fins i tot capaç d'afinar amb notable encert si algú altre que estigui prop teu va també des de fa una estona amb aquest mateix registre. Això és particularment fàcil de detectar - si parau una mica d'esment - quan anau a missa i l'homilia és fa un poc llarga. Us proposo que faceu aquest exercici d'observació i descobrireu un bon nombre de gent educada - que no es permetria mai parlar amb els veïns de banc o punyir el mòbil - els quals podreu observar amb cara beatífica contemplant l'infinit: hi són i no hi són! Van amb pilot automàtic. A vegades pagaries gustosament cinc euros per saber on són... perquè el predicador parla del *sentit tràgic de la vida*, però el fidel sembla gaudir ja de la contemplació joiosa del rostre de Déu... o cosa més terrenal, però igualment recomanable.

La que és tota una mestra en això de "desconnectar" i des-comparèixer de les qüestions és

la meva dona: duim més de quaranta anys plegats i el que sí ja començ a saber d'ella és que en algun moment de qualsevol conversa se'n pot haver "anat"; però el que encara ara no he estat mai capaç de saber és a partir de quin moment ha emprès la fuga: no dona mai cap senyal que ho faci coneixedor, però el cert i segur és que ja no hi és... Ni la meva filla ni jo mateix hem estat mai capaços de descobrir aquest misteri. I mira que ho hem provat !

Aquesta capacitat seva d'evasió o desubicació requereix tota una tècnica i una pràctica molt assídua que no tothom és capaç d'adquirir. Sobretot aconseguint que ningú de l'entorn se n'adoni ni sospiti gens la seva absència durant un llarg període que pot arribar a adquirir una durada ben considerable. Al seu costat – i malgrat els meu llarg procés d'aprenentatge exercit durant els anys de ferro del Seminari – jo som un simple aficionat.

A mi això em fa enveja! I al mateix temps me serveix també de lliçó: No deu ser molt important el que estàvem parlant quan ella se'n pot anar i tornar, sense que pel camí s'hagi perdut res que realment valgués la pena: només que tu potser creies que havíeu acordat alguna cosa i, pel que descobreixes més tard, això només t'ho creies tu...

Una vegada establert que això del "pilot automàtic" és un bon invent perquè evita crims, me sembla però necessari comentar-vos ara alguns aspectes que fins ara mateix no havia experimentat mai abans i que ara ja comencen a preocupar-me una mica: veig que això del pilot automàtic darrerament s'estén dins mi com a taca d'oli i que ja afecta també a altres nivells o sectors que, fins ara fa poc, encara se solien mantenir aïllats del fenomen. Observ amb certa preocupació com se va apoderant progressivament d'altres caires personals que fins fa poc se mantenien exempts: A vegades ja m'afecta no sols quan escolt, que era l'habitual, sinó que ara també s'estén a quan parl i, darrerament, també ja fins i tot a quan escric. A vegades ja em trob parlant o escrivint amb "pilot automàtic"...

Tenc ànsia que això ja sigui un mal símptoma: que, a aquestes alçades de la vida, ja pugui començar a tenir molt poc què dir o poc què escriure, que ja em vaig quedant orfe d'idees pròpies... i aleshores aquest mecanisme s'engega tot sol i actua ja pel seu propi compte.

Si això finalment es confirma, us anunciï que prest deixaré d'escriure (de "parlar" no em serà tan fàcil) per tal de no convertir-me en una màquina automàtica que parla "de cor" i repeteix constantment el mateix discurs; abans d'això és recomanable apagar la màquina.

Ja fa anys, un amic nostre va desenvolupar un mutisme progressiu que el mantenia callat sempre o quasi sempre mentre que nosaltres no paràvem de parlar. Record que amb en Rafael Umbert un dia ho vàrem comentar i a mi se me va ocórrer opinar que, tal vegada, ja ho havia dit tot, que "ja no tenia res més què dir"... I havia tancat la barraca.

Provablement d'escoltar havia parat molts d'anys abans i ningú hi havia posat esment...

Si em succeís això, si vosaltres observau que parl poquet i també sembla que quan vos escolt ho fas amb cara beatífica, me feis el favor de dir un poc fort: "Què anam a dinar?".

Si no hi ha reacció de part meva, segur que no hi som !

Mns. Sebastià Taltavull, Bisbe de Mallorca

Quan ja s'estava imprimint la revista s'ha fet públic el nomenament de Mons. Sebastià Taltavull Anglada com a Bisbe titular de la diòcesi de Mallorca.

Acab d'assistir a la comunicació oficial del nomenament de Monsenyor Sebastià Taltavull com a Bisbe titular de la diòcesi de Mallorca, avui dia 19 de setembre de 2017.

El mateix matí havia rebut un avís del bisbat instant-me a assistir al Palau episcopal, com a membre que som del col·legi de consultors, a una reunió a les 11:00h del migdia. I a les 12:00h hi havien estat convocats els mitjans de comunicació per a escoltar la lectura de la carta del papa amb el nomenament.

Després m'ha tocat a mí, com a degà (o membre de més edat) del col·legi de consultors, dir unes paraules en nom de tota la diòcesi per agrair a la Santa Seu el nomenament, i per a posar-nos a disposició del nou bisbe titular.

Estic segur que tant els nostres condeixebles, com els Amics del Seminari, com també un grup de capellans secularitzats, tal com ens n'hem fet ressò a la nostra

revista, estam tots molt contents amb la notícia, perquè durant aquest any Mons. Sebastià ens ha demostrat, com a administrador apostòlic de la diòcesi, sentir-se molt proper a les nostres inquietuds.

No importa dir que la nostra revista participa també d'aquesta alegria comuna i –així ho hem manifestat avui mateix a D. Sebastià– ens posam des d'ara a la seva disposició pel que cregui adient. En el pròxim número de la revista dedicarem un espai més gran a la notícia.

El pontifical de la "Presa de possessió" se celebrarà a La Seu dia 25 de novembre a les 11.

Sebastià Salom

